

Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi
Jednostka organizacyjna Samorządu Województwa Łódzkiego

91-302 Łódź, ul. Snycerska 8, tel. 42 203 48 00,
e-mail: info@rcpslodz.pl, <https://rcpslodz.pl>

Przyjęto

Sprawozdanie z realizacji Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku za rok 2024

Opracował Wydział ds. Badań i Analiz
Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi

Łódź 2025

**Członek Zarządu
Województwa Łódzkiego**

Artur Ostrowski

ZASTĘPCA DYREKTORA
Regionalnego Centrum Polityki
Społecznej w Łodzi

Oskar Kuliński

Kamila Dudkiewicz

Wykaz skrótów

AOOzN	– asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
CUS	– centrum usług społecznych
DPS	– dom pomocy społecznej
ES	– ekonomia społeczna
EUROSTAT	– Urząd Statystyczny Unii Europejskiej
FASD	– spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
JST	– jednostka/jednostki samorządu terytorialnego
LGD	– lokalne grupy działania
MOS	– młodzieżowy ośrodek socjoterapeutyczny
MOW	– młodzieżowy ośrodek wychowawczy
MŚP	– małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	– non governmental organization (organizacja pozarządowa)
OWES	– Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZPS	– Ocena Zasobów Pomocy Społecznej
OzN	– osoba z niepełnosprawnością
PES	– podmiot/podmioty ekonomii społecznej
RCPS	– Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi
ZOL	– zakład opiekuńczo-leczniczy

Wykaz skrótów	2
Wstęp.....	5
I. Cel: Aktywne i silne społeczności lokalne.....	6
Obszar 1. Kapitał społeczny	6
Obszar 2. Wsparcie rodzin i dzieci	8
Kierunek I: Prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym na rzecz dzieci i rodzin	8
Kierunek II: Poprawa jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji	12
Kierunek III: Kompleksowe wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu	14
Obszar 3. Edukacja, opieka i wychowanie	16
Obszar 4. Kultura	20
Wskaźniki rezultatu realizacji celu I:.....	23
II. Cel: Standardy i jakość życia	26
Obszar 1. Ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne.....	26
Obszar 2. Aktywność zawodowa	29
Obszar 3. Mieszkalnictwo	32
Obszar 4. Zdrowy styl życia.....	33
Wskaźniki rezultatu realizacji celu II:.....	35
III. Cel: Włączenie społeczno-zawodowe.....	38
Obszar 1. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu	38
Kierunek I: Rozwój działań profilaktycznych oraz wsparcia społecznego i zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami.....	38
Kierunek II: Integracja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością	40
Kierunek III: Wsparcie dla osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu	44
Kierunek IV: Spójna polityka społeczna na rzecz osób z niepełnosprawnościami	46
Obszar 2. Osoby starsze.....	48
Kierunek I: Włączenie społeczne i aktywność osób starszych.....	48
Kierunek II: Wsparcie zdrowotne dla osób starszych	51
Obszar 3. Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi	53

Handwritten signature

Kierunek I: Podniesienie świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną i profilaktykę uzależnień	53
Kierunek II: Wzrost skuteczności w obszarze leczenia, redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich	56
Obszar 4. Bezdomność.....	59
Obszar 5. Integracja cudzoziemców	61
Obszar 6. Dostępność	64
Wskaźniki rezultatu realizacji celu III:.....	67
IV. Cele horyzontalne.....	70
Obszar 1. Ekonomia społeczna	70
Kierunek I: Rozwój aktywności społecznej i lokalnej	70
Kierunek II: Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej w regionie	71
Kierunek III: Zwiększenie roli podmiotów ekonomii społecznej jako dostawcy usług i produktów odpowiadających lokalnym potrzebom	72
Obszar 2. Usługi społeczne	75
Wskaźniki rezultatu realizacji celów horyzontalnych:	78
Podsumowanie	80
Spis wykresów	86

Wstęp

Na mocy Uchwały nr XLVIII/577/22 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 września 2022 r. w sprawie przyjęcia „Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku”, Zarząd Województwa Łódzkiego składa Sejmikowi Województwa Łódzkiego sprawozdanie z realizacji Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego, stanowiącej integralną część Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2023, nie rzadziej niż co dwa lata. W związku z tym, że Strategia została przyjęta w drugiej połowie 2022 r. monitoring przeprowadzono po dwóch pełnych latach sprawozdawczych, tj. w terminie do końca roku następującego po roku sprawozdawczym 2024. Zgodnie z zapisami Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku proces monitorowania realizacji przedmiotowego dokumentu obejmuje w szczególności:

1. Monitorowanie wartości wskaźników rezultatu realizacji celów strategicznych, dla których źródłem pozyskiwania informacji będą m.in. dane pochodzące z Oceny zasobów pomocy społecznej, sprawozdań Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz statystyki publicznej, a także inne sprawozdania, opracowania, raporty, ekspertyzy i analizy;
2. Opracowywanie sprawozdań z realizacji Strategii zawierających raport na temat podejmowanych działań i stanu realizacji zapisów Strategii, przekazywanie ich do akceptacji Dyrektorowi RCPS, a także przedstawianie ich władzom województwa i udostępnianie podmiotom uczestniczącym w realizacji Strategii.

W związku z powyższym Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi pełniące rolę koordynatora systemu monitorowania realizacji postanowień Strategii opracowało sprawozdanie zawierające informacje na temat zaprojektowanych i wdrażanych w 2024 roku w województwie łódzkim działań określonych w przedmiotowym dokumencie.

Zawarte w dokumencie informacje pochodzą z przeprowadzonego przez RCPS w Łodzi badania CAWI mającego na celu pozyskanie informacji służących do sporządzenia sprawozdania z realizacji „Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku” za rok 2024 od jednostek samorządu terytorialnego szczebla lokalnego i regionalnego.

Informacje na temat działań prezentowanych w całym dokumencie dotyczą 90 gmin, 11 powiatów, 3 miast na prawach powiatu (tj. gmin miejskich realizujących jednocześnie zadania powiatu) oraz 14 komórek funkcjonujących w strukturze samorządu województwa (w tym: 7 departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego, 6 wydziałów Regionalnego Centrum Polityki Społecznej w Łodzi oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi), które udzieliły odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie dotyczącej działań wdrażanych w związku z realizacją Strategii w 2024 roku. Dokładna liczba jednostek, które udzieliły odpowiedzi na poszczególne pytania, znajduje się w tytule każdego z wykresów i jest oznaczona literą „n”.

I. Cel: Aktywne i silne społeczności lokalne

Obszar 1. Kapitał społeczny

Wśród działań szczegółowych mających na celu budowę silnych społeczności lokalnych opartych na współpracy i zaufaniu, samorządy gminne najczęściej podejmowały działania służące wsparciu działań aktywizacyjnych i kulturalnych (np. wystaw, imprez, konkursów promujących region). W dalszej kolejności, 76% gmin umacniało transparentność działań poprzez otwartość i stałą komunikację z mieszkańcami, a także dostosowanie przekazu do typu odbiorcy (np. wieku, kompetencji). 74% jednostek zadeklarowało podejmowanie działań służących zwiększeniu identyfikacji z lokalną społecznością, budowaniu tożsamości regionalnej i lokalnej. W ramach tego obszaru najmniej podmiotów aktywizowało mieszkańców na rzecz lokalnego środowiska, np. poprzez: wyszukanie i docieranie do lokalnych liderów opinii, zachęcanie do działania w grupach formalnych i nieformalnych, a także rozwijało partycypację społeczną i poczucie sprawczości, uruchamiało instrumenty partycypacji społecznej, np. mikrogranty, inicjatywy lokalne, fundusz sołecki i dotacje na wsparcie oddolnej aktywności (70% odpowiedzi).

Wykres 1. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: kapitał społeczny w 2024 roku (n=89).

Źródło: opracowanie własne.

Wszystkie miasta na prawach powiatu podejmowały działania z zakresu umacniania transparentności działań poprzez otwartość i stałą komunikację z mieszkańcami; dostosowanie przekazu do typu odbiorcy (np. wiek, kompetencje) oraz wspieranie działań aktywizacyjnych i kulturalnych (np. wystaw, imprez, konkursów promujących region). Większość tych miast aktywizowała także mieszkańców na rzecz lokalnego środowiska, np. poprzez wyszukanie i docieranie do lokalnych liderów opinii, zachęcanie do działania w grupach formalnych i nieformalnych, rozwijanie partycypacji społecznej i poczucia sprawczości, uruchamianie instrumentów partycypacji społecznej, np. mikrograntów, inicjatywy lokalnej, funduszu sołeckiego i dotacji na wsparcie oddolnej

aktywności. Podejmowano również działania służące zwiększeniu identyfikacji z lokalną społecznością, budowaniu tożsamości regionalnej i lokalnej.

Ostatnie z wymienionych wyżej zadań, wraz ze wspieraniem działań aktywizacyjnych i kulturalnych, stanowiły inicjatywy najczęściej realizowane przez samorządy powiatowe – w obu przypadkach prowadziło je 7 jednostek. Ponad połowa powiatów uczestniczących w badaniu umacniała transparentność działań poprzez otwartość i stałą komunikację z mieszkańcami oraz dostosowanie przekazu do typu odbiorcy. Najrzadziej prowadzone były działania aktywizujące mieszkańców na rzecz lokalnego środowiska oraz rozwijające ich partycypację społeczną i poczucie sprawczości.

Wykres 2. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: kapitał społeczny w 2024 roku (n=11).

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa w zakresie rozwijania kapitału społecznego poprzez budowanie aktywnych i silnych społeczności lokalnych polegały w 2024 roku najczęściej na wsparciu działań aktywizacyjnych i kulturalnych oraz wzmacnianiu transparentności działań poprzez otwartość i stałą komunikację z mieszkańcami oraz dostosowywanie przekazu do odbiorcy (np. ze względu na jego płeć lub kompetencje) – po 6 jednostek samorządowych zadeklarowało realizację takich działań. Natomiast po 4 jednostki wskazały, iż w 2024 wspierały działania służące zwiększeniu identyfikacji z lokalną społecznością oraz budowaniu tożsamości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej różnorodności, na wspieraniu tradycyjnych produktów regionalnych oraz rozwoju twórczości ludowej, a także aktywizację mieszkańców na rzecz lokalnego środowiska, np. poprzez wyszukanie i docieranie do lokalnych liderów opinii, zachęcanie do działania w grupach formalnych i nieformalnych, rozwijanie partycypacji społecznej i poczucia sprawczości, uruchamianie instrumentów partycypacji społecznej, np. mikrograntów, inicjatywy lokalnej, funduszu sołeckiego i dotacji na wsparcie oddolnej aktywności.

Wykres 3. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: kapitał społeczny w 2024 roku (n=14).

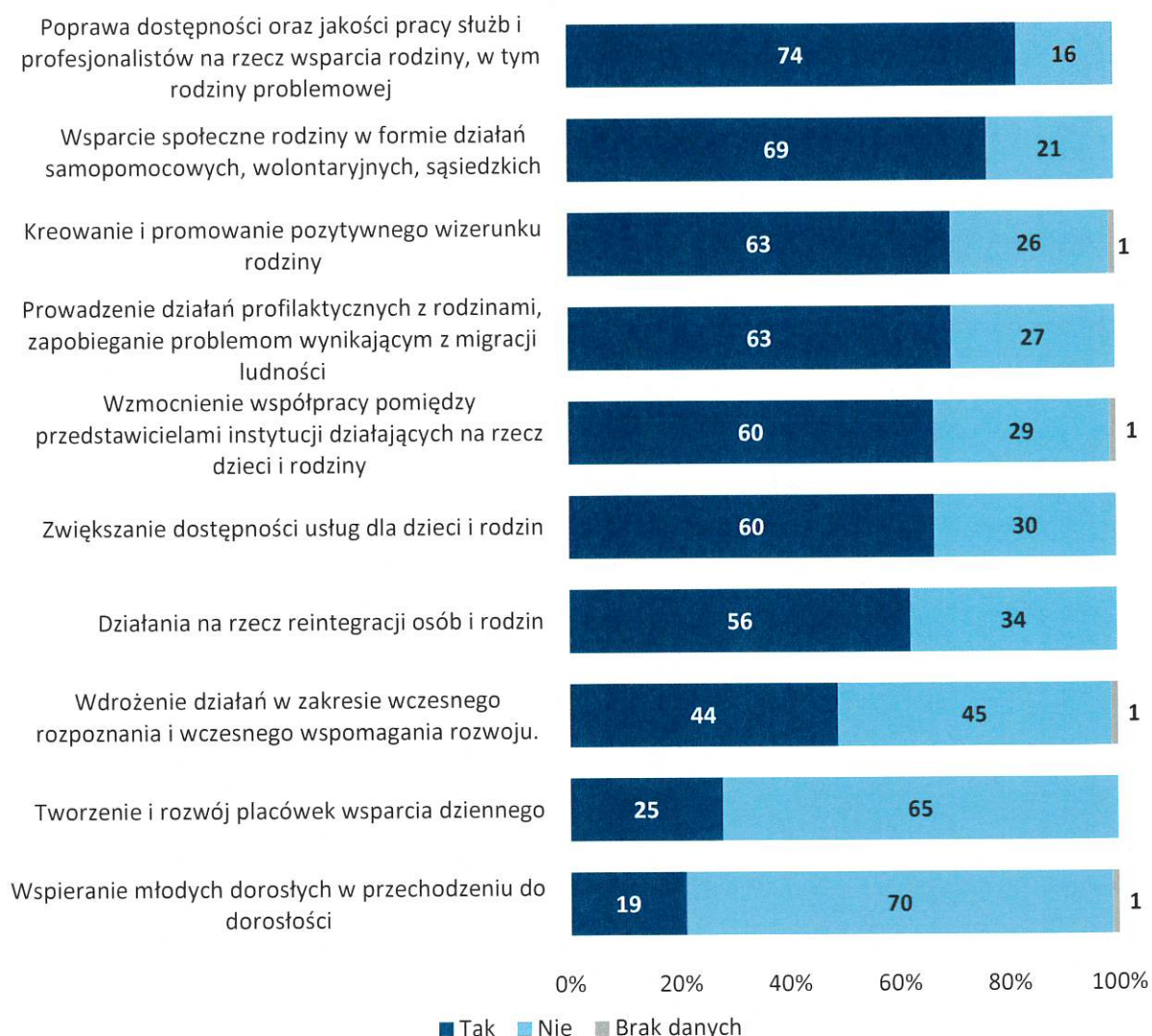
Źródło: opracowanie własne.

Obszar 2. Wsparcie rodzin i dzieci

Kierunek I: Prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym na rzecz dzieci i rodzin

Zdecydowana większość (82%) gmin województwa łódzkiego podejmowała działania z zakresu poprawy dostępności oraz jakości pracy służb i profesjonalistów na rzecz wsparcia rodziny, w tym rodziny problemowej. Nieco mniej (77%) jednostek zadeklarowało działania mające na celu wsparcie społeczne rodziny w formie działań samopomocowych, wolontaryjnych, sąsiedzkich a także rozwój asystentury rodzinnej i innych form wsparcia rodziny np. rodzin wspierających. 70% gmin kreowało i promowało pozytywny wizerunek rodziny i tworzyło otoczenie przyjazne szczególnie rodzinom wielodzietnym oraz wspierało tego typu rodziny, a także prowadziło działania profilaktyczne z rodzinami w celu budowania zasobów, wzmacniania kompetencji rodzicielskich, więzi rodzinnych, integracji rodziny, w tym w rodzinach imigranckich, przeciwdziałania przemocy i postawom bezradności, zapobiegania problemom wynikającym z migracji ludności. Najmniej podmiotów (mniej niż 1/3) tworzyło i rozwijało placówki wsparcia dziennego, w tym dostosowywało placówki pod kątem potrzeb dzieci z niepełnosprawnością i innych grup dzieci i młodzieży wymagających wsparcia oraz wspierało młodych dorosłych w przechodzeniu do dorosłości. Katalog wszystkich podejmowanych przez gminy zadań w ramach tego kierunku zawarto na poniższym wykresie.

Wykres 4. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek I w 2024 roku (n=90)

Źródło: opracowanie własne.

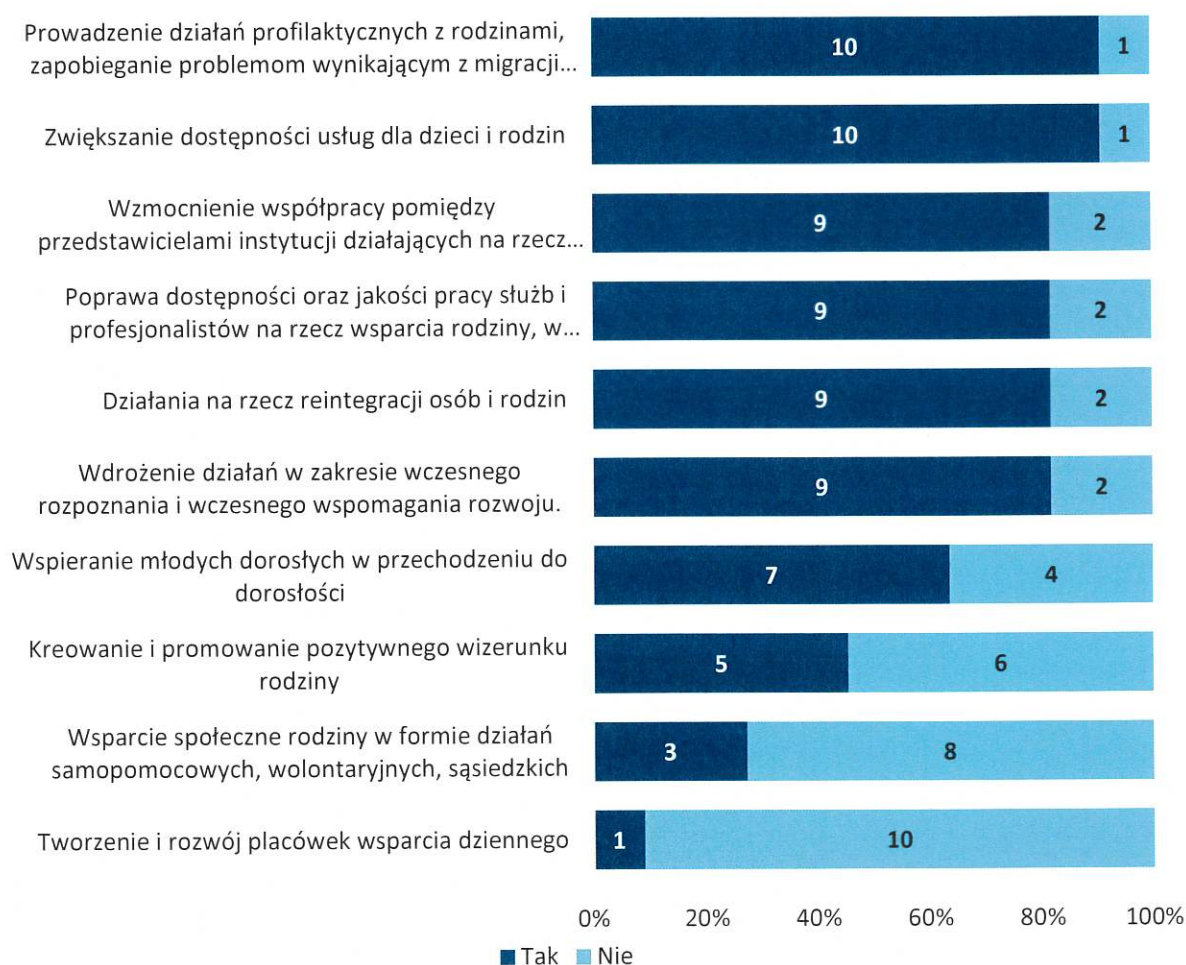
Większość miast na prawach powiatu świadczyło działania o charakterze profilaktycznym i wspierającym na rzecz dzieci i rodzin wskazane w Strategii. Do działań, których podjęły się wszystkie te miasta, należało:

- prowadzenie działań profilaktycznych z rodzinami w celu budowania zasobów, wzmocnienia kompetencji rodzicielskich, więzi rodzinnych, integracji rodziny, w tym w rodzinach imigranckich, przeciwdziałania przemocy i postawom bezradności, zapobieganie problemom wynikającym z migracji ludności,
- wspieranie młodych dorosłych w przechodzeniu do dorosłości,
- kreowanie i promowanie pozytywnego wizerunku rodziny. Tworzenie otoczenia przyjaznego szczególnie rodzinom wielodzietnym oraz wspieranie tego typu rodzin,
- wsparcie społeczne rodziny w formie działań samopomocowych, wolontaryjnych, sąsiedzkich; rozwój asystentury rodzinnej i innych form wsparcia rodziny np. rodzin wspierających,

- działania na rzecz reintegracji osób i rodzin m.in. poprzez prowadzenie terapii uzależnień, programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz programów ochrony ofiar, w tym dla rodzin z osobą z niepełnosprawnością.

Zadania realizowane przez samorządy powiatowe koncentrowały się głównie na profilaktyce prowadzonej wśród rodzin oraz zwiększaniu dostępności kierowanych do nich usług – działania te prowadziło 10 spośród 11 przebadanych jednostek. Stosunkowo często (w 9 na 11 podmiotów) podejmowano również inicjatywy służące poprawie dostępności i jakości pracy służb działających na rzecz rodziny oraz wzmocnieniu ich współpracy, a także działania mające na celu wczesne rozpoznanie i wspomaganie rozwoju oraz reintegrację osób i rodzin. Wyraźnie rzadziej wśród zadań realizowanych przez samorządy powiatowe pojawiały się kwestie związane ze wsparciem młodych dorosłych w przechodzeniu do dorosłości (7 jednostek) oraz promowaniem pozytywnego wizerunku rodziny (5 jednostek). Sporadycznie rozwijano działania samopomocowe służące wsparciu społecznemu rodziny czy rozwijano placówki wsparcia dziennego (od 1 do 3 powiatów).

Wykres 5. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek I w 2024 roku (n=11)

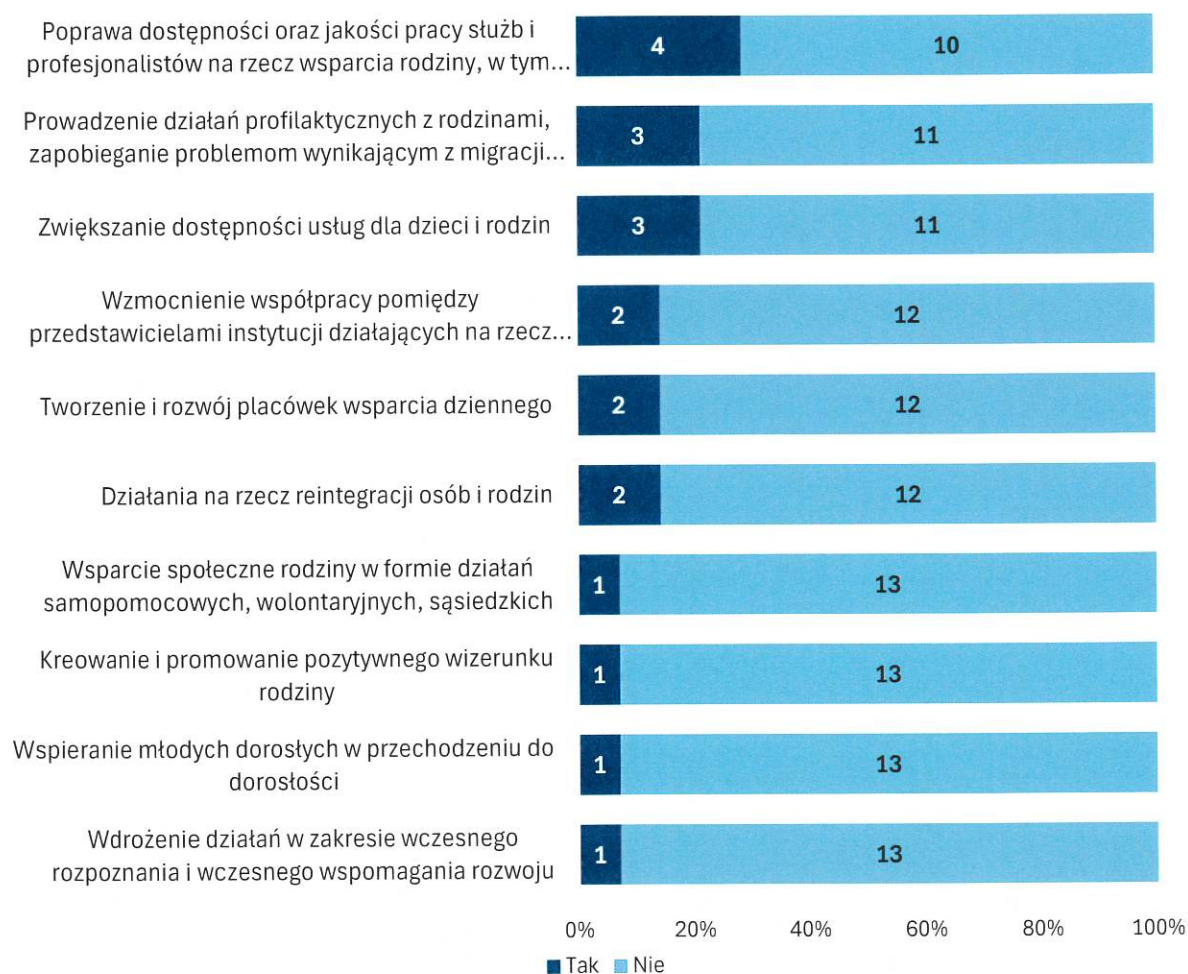

źródło: opracowanie własne.

W zakresie działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym na rzecz rodzin i dzieci aktywność samorządu województwa polegała na poprawie dostępności oraz jakości pracy służb

i profesjonalistów na rzecz wsparcia rodziny, w tym rodziny problemowej (taką odpowiedź zaznaczyły 4 jednostki), a także na prowadzeniu działań profilaktycznych z rodzinami w celu budowania zasobów, wzmacniania kompetencji rodzicielskich, więzi rodzinnych, integracji rodziny, w tym w rodzinach imigranckich, przeciwdziałania przemocy i postawom bezradności, zapobieganiu problemom wynikającym z migracji ludności oraz na zwiększaniu dostępności usług dla dzieci i rodzin – po 3 jednostki zaznaczyły te odpowiedzi. Po 2 jednostki samorządu województwa podjęły w 2024 roku działania na rzecz wzmocnienia współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji działających na rzecz dzieci i rodziny, tworzenia i rozwoju placówek wsparcia dziennego oraz działaniom na rzecz reintegracji osób i rodzin - m.in. poprzez prowadzenie terapii uzależnień, programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz programów ochrony ofiar, w tym dla rodzin z osobą z niepełnosprawnością. Pozostałe odpowiedzi zyskały pojedyncze wskazania od jednostek samorządu województwa.

Wykres 6. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek I w 2024 roku (n=14)

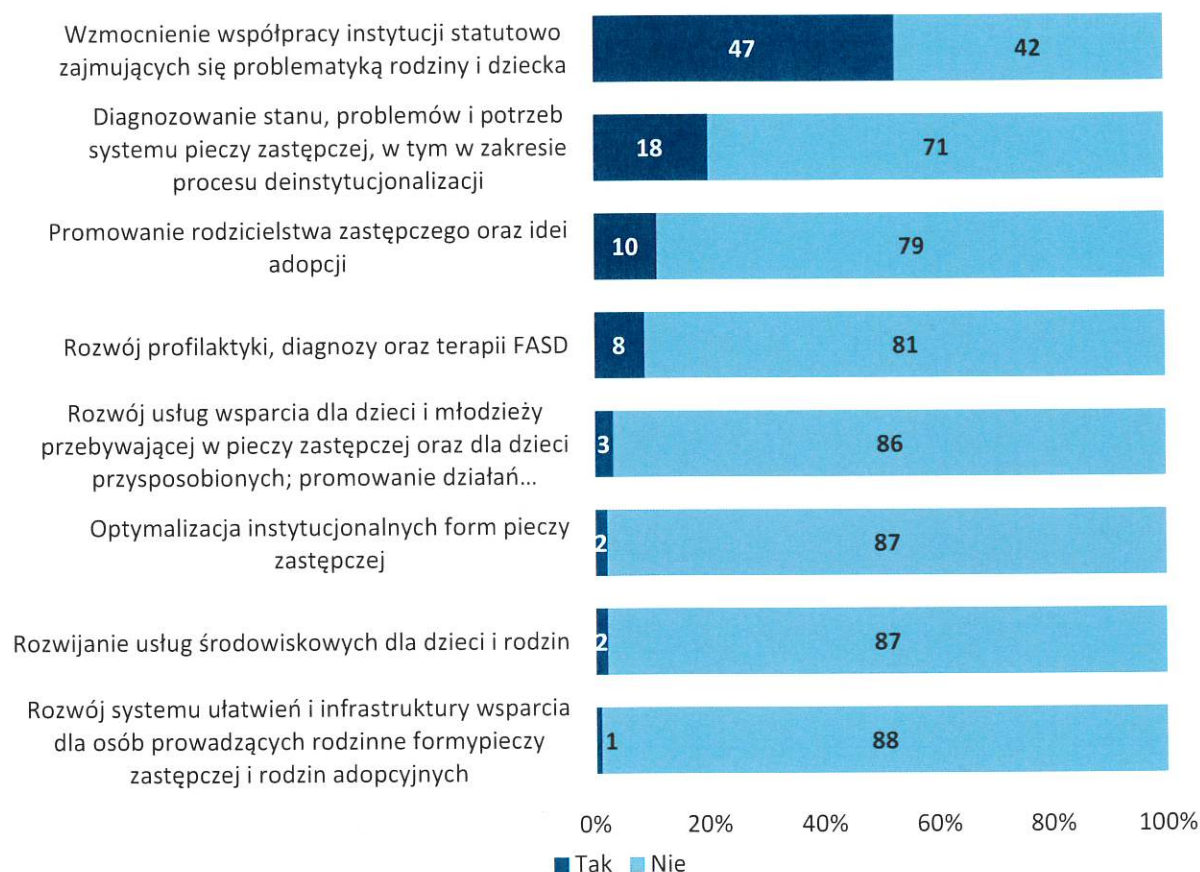

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek II: Poprawa jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49. Z późn. zm.), zadania związane z organizowaniem pieczy zastępczej leżą w kompetencji jednostek szczebla powiatowego (art. 32., ust. 2). W związku z powyższym samorządy gminne jedynie w niewielkim zakresie realizują działania z obszaru systemu pieczy zastępczej i adopcji, które stanowią uzupełnienie w stosunku do zadań powiatowych. Jedynym wyróżniającym się działaniem, którego podjęła się około połowa gmin, było wzmocnienie współpracy instytucji statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka.

Wykres 7. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek II w 2024 roku (n=89)

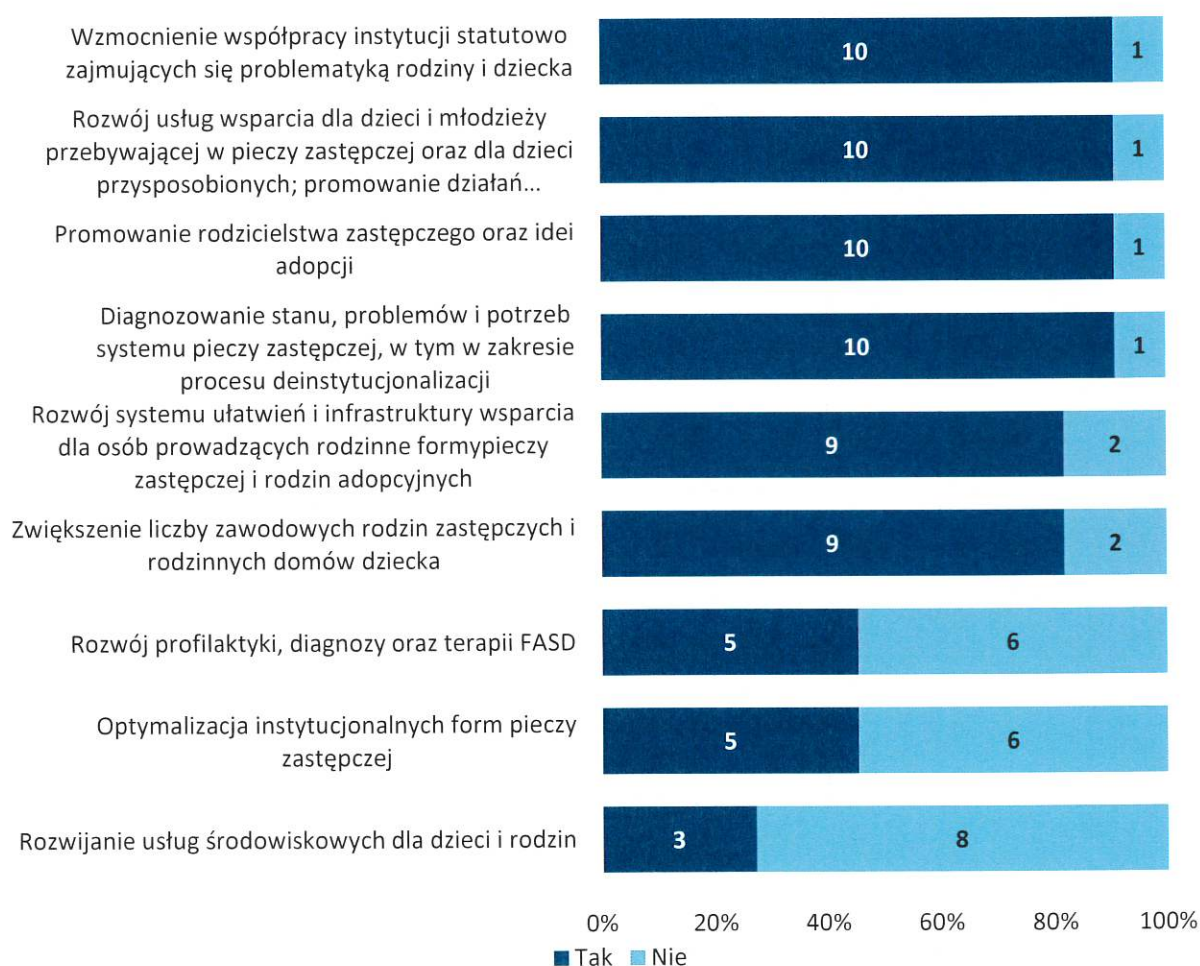
Źródło: opracowanie własne.

Większość powiatów uczestniczących w badaniu (między 9 a 10 jednostek) realizowało w 2024 roku niemal wszystkie zadania dotyczące poprawy jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji. Działania te obejmowały w szczególności: rozwijanie usług dla dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej i dzieci przysposobionych oraz systemu wsparcia dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej i rodzin adopcyjnych, obejmującego m.in. poradnictwo, szkolenia, superwizję, dostęp do specjalistów i rodzin pomocowych, rozwój grup wsparcia oraz rozwój systemu mieszkalnictwa, promowanie rodzicielstwa zastępczego oraz kwalifikowanie kandydatów na zawodowe rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, a także

wzmacnianie współpracy instytucji statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka oraz diagnozowanie stanu, problemów i potrzeb systemu pieczy zastępczej, w tym w zakresie procesu deinstytucjonalizacji. Nieco rzadziej samorządy powiatowe realizowały działania mające na celu optymalizację instytucjonalnych form pieczy zastępczej oraz profilaktykę, diagnozę i terapię FASD (po 5 jednostek), najrzadziej zaś rozwijano usługi środowiskowe dla dzieci i rodzin – inicjatywa ta prowadzona była przez 3 powiaty.

Miasta na prawach powiatu, do zadań których należy organizowanie pieczy zastępczej ustawowo przypisane samorządom powiatowym, realizowały w 2024 roku wszystkie spośród wymienionych powyżej działań na rzecz poprawy jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji.

Wykres 8. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek II w 2024 roku (n=11)

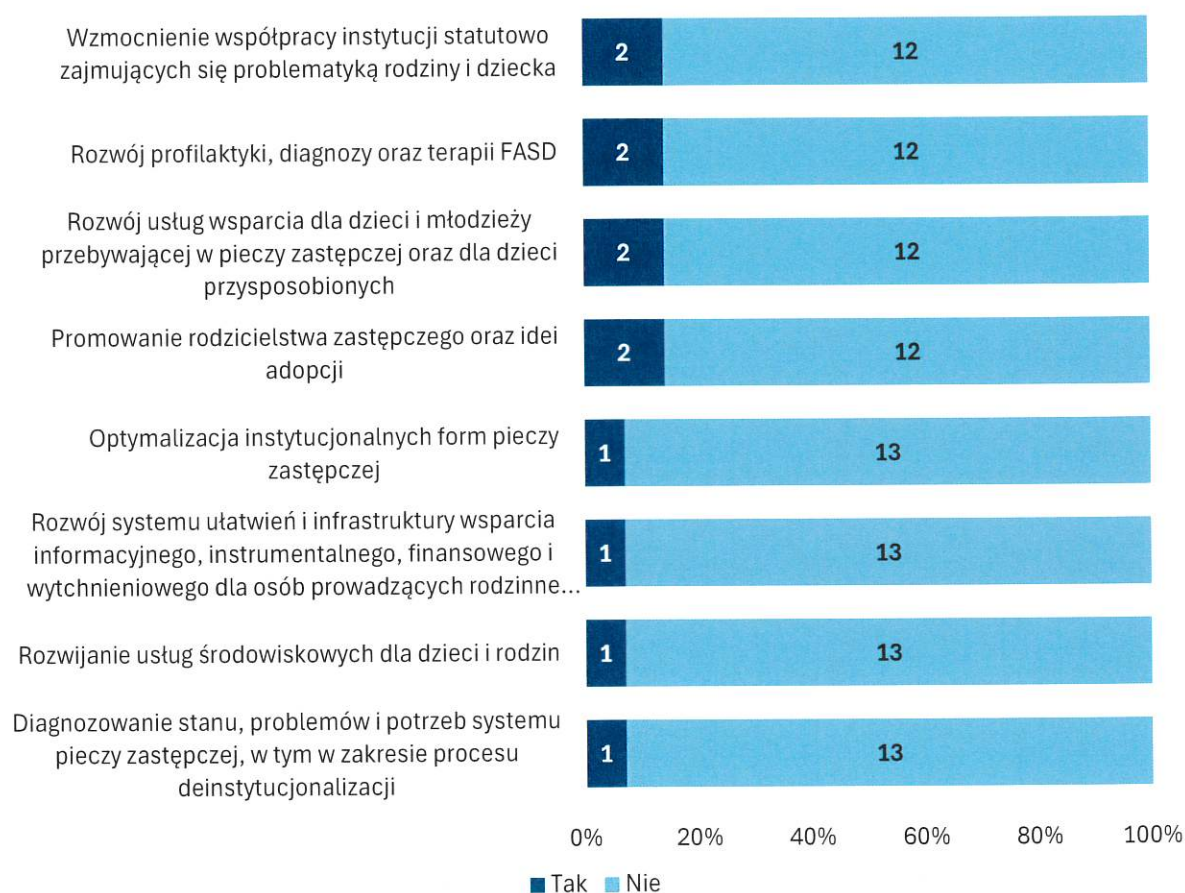

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa polegające na dążeniu do poprawy jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji w 2024 roku polegały głównie na: wzmacnianiu współpracy instytucji statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, rozwijaniu profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD, rozwijaniu usług wsparcia dla dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej oraz dla dzieci przysposobionych, a także na promowaniu rodzicielstwa zastępczego oraz idei adopcji. Poza tym przez jedną instytucję samorządu województwa łódzkiego realizowane były w 2024 roku

działania na rzecz optymalizacji instytucjonalnych form pieczy zastępczej; pojedyncze wskazania uzyskały także działania polegające na rozwijaniu systemu ułatwień i infrastruktury wsparcia informacyjnego, instrumentalnego, finansowego i wytchnieniowego dla osób prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej i rodzin adopcyjnych (np. poradnictwo, szkolenia, superwizja, dostęp do specjalistów, rodziny pomocowe, rozwój grup wsparcia i samopomocowych, rozwój systemu mieszkalnictwa), a także polegające na rozwijaniu usług środowiskowych dla rodzin i dzieci oraz na diagnozowaniu stanu, problemów i potrzeb systemu pieczy zastępczej, w tym w zakresie procesu deinstytucjonalizacji.

Wykres 9. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek II w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek III: Kompleksowe wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu

Działania z zakresu kompleksowego wsparcia usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu realizowane były przez pojedyncze gminy. Wynika to z faktu, że proces usamodzielniania wychowanków nie stanowi zadania gmin, lecz pozostaje w kompetencji powiatów. Samorządy gminne mogą współpracować w tym zakresie, np. w kwestii przyznawania mieszkań komunalnych, ale nie jest to ich obowiązkiem ustawowy.

Działania w zakresie usamodzielniania prowadzone przez większość samorządów powiatowych w 2024 roku obejmowały głównie wzmacnianie roli procesu usamodzielniania się, m.in. poprzez realizację indywidualnych programów usamodzielniania, wsparcie mentorskie i psychologiczne, doradztwo zawodowe dla usamodzielniających się wychowanków oraz przygotowanie ich do pełnienia ról rodzicielskich, a także rozwijanie usług wsparcia opiekuna usamodzielniania. Podobnych wskazań w zakresie działań z analizowanego obszaru udzieliła również większość miast na prawach powiatu. Równie częstym zadaniem realizowanym przez samorządy powiatowe było monitorowanie losów osób usamodzielnianych (prowadziło je 9 powiatów), najrzadziej zaś podejmowano się tworzenia koszyka usług społecznych dla osób w procesie usamodzielniania (6 powiatów).

Wykres 10. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek III w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa polegające na udzielaniu wsparcia usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu realizowane było przez 2 jednostki poprzez m.in. prowadzenie edukacji, diagnozy kompetencji i opieki nad procesem rozwijania samodzielności (indywidualne programy usamodzielniania), wsparcie mentorskie i psychologiczne, w tym diagnoza potencjału i doradztwa zawodowego dla usamodzielniających się wychowanków oraz przygotowanie ich do pełnienia ról rodzicielskich. Poza tym pojedyncze instytucje szczebla wojewódzkiego podejmowały także działania na rzecz rozwoju i poszerzenia wsparcia świadczonego przez opiekuna usamodzielniania oraz na rzecz tworzenia koszyka usług społecznych dla osób w procesie usamodzielniania, np. rozwój mechanizmów i narzędzi umożliwiających samodzielny start w dorosłe życie w tym poprzez zapewnienie dostępu do mieszkań wspieranych i treningowych.

Wykres 11. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek III w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 3. Edukacja, opieka i wychowanie

Około połowa gmin świadczyła większość ze wskazanych działań z zakresu edukacji, opieki i wychowania. Najwięcej, 56% jednostek, podjęło się wzmocnienia działań profilaktycznych, zapobiegających trudnościom w uczeniu się i zachowaniu oraz wczesnej interwencji, a także działań podejmowanych na rzecz młodzieży zagrożonej marginalizacją społeczną, 55% jednostek wspierało edukację ekologiczną i prozdrowotną jako element procesu kształcenia formalnego i nieformalnego, a 52% jednostek zadeklarowało zapewnienie dostępnej (w zakresie przestrzennym oraz czasowym) i charakteryzującej się dobrą jakością opieki nad dziećmi i młodzieżą. Najmniej podmiotów podjęło działania z zakresu wsparcia edukacyjnego migrantów w ramach integracji m.in. poprzez podnoszenie kompetencji językowych i świadomości prawnej (19%) oraz dostosowania oferty szkolnictwa branżowego i zawodowego oraz oferty kształcenia ustawicznego, w tym kształcenia online i kształcenia nieformalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy i włączającego grupy o zróżnicowanych potrzebach oraz skutecznego zainteresowania odbiorców (3%).

Wykres 12. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: edukacja, opieka, wychowanie w 2024 roku (n=89)

Źródło: opracowanie własne.

Miasta na prawach powiatu w większości realizowały każde z działań wymienionych w Strategii w obszarze edukacji, opieki i wychowania. W szczególności wszystkie jednostki zajmowały się zapewnianiem dostępnej (w zakresie przestrzennym oraz czasowym) i charakteryzującej się dobrą jakością opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz wsparciem edukacyjnym migrantów w ramach integracji, m.in. poprzez prowadzenie działań mających na celu podnoszenie kompetencji językowych i świadomości prawnej.

Samorządy powiatowe – podobnie, jak gminy – najczęściej realizowały zadania służące wzmocnieniu profilaktyki oraz zapobieganiu marginalizacji społecznej młodzieży, a także mające na celu wspieranie edukacji ekologicznej i prozdrowotnej w procesie edukacji kształcenia formalnego i nieformalnego. Ponad połowa powiatów podejmowała również inicjatywy na rzecz wzmocnienia edukacji włączającej

na każdym poziomie kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także dostosowywała ofertę szkolnictwa branżowego i zawodowego oraz kształcenia ustawicznego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Jednocześnie większość jednostek (8 powiatów) uwzględniała w prowadzonych działaniach zróżnicowanie potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz niwelowała bariery w dostępie do informacji. Wśród zadań realizowanych najrzadziej przez samorządy powiatowe znalazło się wzmacnianie edukacji w zakresie profilaktyki zdrowotnej, kompetencji cyfrowych oraz integracji i aktywizacji seniorów, a także rozwijanie kompetencji kadry i prowadzenie diagnoz w zakresie systemu edukacji.

Wykres 13. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: edukacja, opieka, wychowanie w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

W ramach obszaru edukacja, opieka i wychowanie samorząd województwa najczęściej podejmował działania polegające na wzmocnieniu edukacji w zakresie profilaktyki zdrowotnej, kompetencji cyfrowych, integracji i aktywizacji seniorów (6 wskazań), a także na wzmocnieniu działań profilaktycznych, zapobiegających trudnościom w uczeniu się i zachowaniu oraz wczesnej interwencji, a także działań podejmowanych na rzecz młodzieży zagrożonej marginalizacją społeczną (5 wskazań). Po 3 jednostki samorządu województwa uwzględniają w działaniach zróżnicowanie potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz ewentualnych barier w dostępie do informacji np. poprzez rozpowszechnienie technologii informacyjno-komunikacyjnych, wspierają edukację ekologiczną i prozdrowotną jako element kształcenia formalnego i nieformalnego oraz przeprowadzają kompleksowe diagnozy szkolnictwa oraz budują nowoczesne oferty kształcenia włączającego grupy o zróżnicowanych potrzebach oraz tworzą plany rozwoju kształcenia zawodowego i ustawicznego w województwie. Działania na rzecz rozwoju kompetencji kadr systemu edukacyjnego, w tym kompetencji wychowawczych i w zakresie edukacji włączającej, dostosowania oferty szkolnictwa branżowego i zawodowego oraz oferty kształcenia ustawicznego, w tym kształcenia online i kształcenia nieformalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy i włączającego grupy o zróżnicowanych potrzebach oraz skuteczne zainteresowanie odbiorców, a także zapewniają dostępną i dobrej jakości opieki nad dziećmi i młodzieżą - po 2 instytucje szczebla wojewódzkiego. Natomiast po jednej instytucji samorządu województwa zadeklarowało, że w 2024 roku podejmowało się zadań w zakresie wspierania edukacyjnego migrantów oraz wzmacniania elementów edukacji włączającej na każdym poziomie kształcenia, w tym szczególnie wspierania osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 14. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: edukacja, opieka, wychowanie w 2024 roku (n=14)

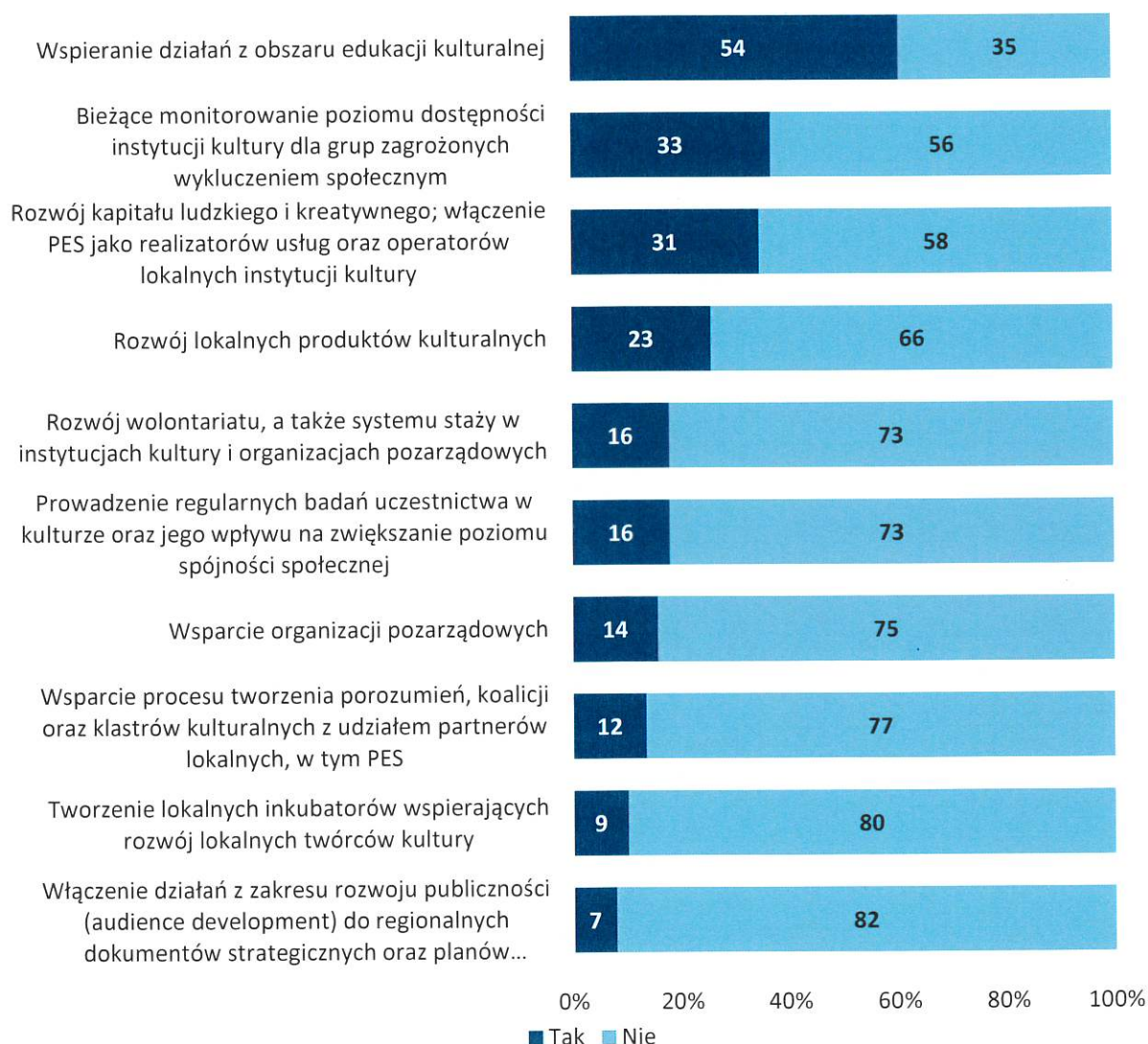
Źródło: opracowanie własne.

Obszar 4. Kultura

Najwięcej samorządów gminnych – 61% podjęło się w 2024 roku wspierania działań z obszaru edukacji kulturalnej – zarówno tej adresowanej do dzieci i młodzieży, jak i projektów dedykowanych dorosłym oraz projektów o charakterze pokoleniowym, transkulturowym i integracyjnym. 1/3 gmin na bieżąco monitorowała poziom dostępności instytucji kultury dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (takich jak osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, osoby mieszkające poza głównymi miastami, osoby biedne i zagrożone ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym, rodzice z małymi dziećmi, migranci) oraz podejmowała działania mające na celu rozwój kapitału ludzkiego i kreatywnego, a także zwiększenie partycypacji społecznej w projektowaniu oferty kulturalnej oraz

podnoszeniu świadomości społecznej w temacie estetyki przestrzeni publicznej, edukacji kulturalnej i sztuki zaangażowanej społecznie; Włączenie podmiotów ekonomii społecznej jako realizatorów usług oraz operatorów lokalnych instytucji kultury. Najmniej podmiotów podjęło się realizacji zadań mających na celu tworzenie lokalnych inkubatorów wspierających rozwój lokalnych twórców kultury (10%) oraz włączenie działań z zakresu rozwoju publiczności (audience development) do regionalnych dokumentów strategicznych oraz planów działania poszczególnych wojewódzkich instytucji kultury (8%).

Wykres 15. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: kultura w 2024 roku (n=89)

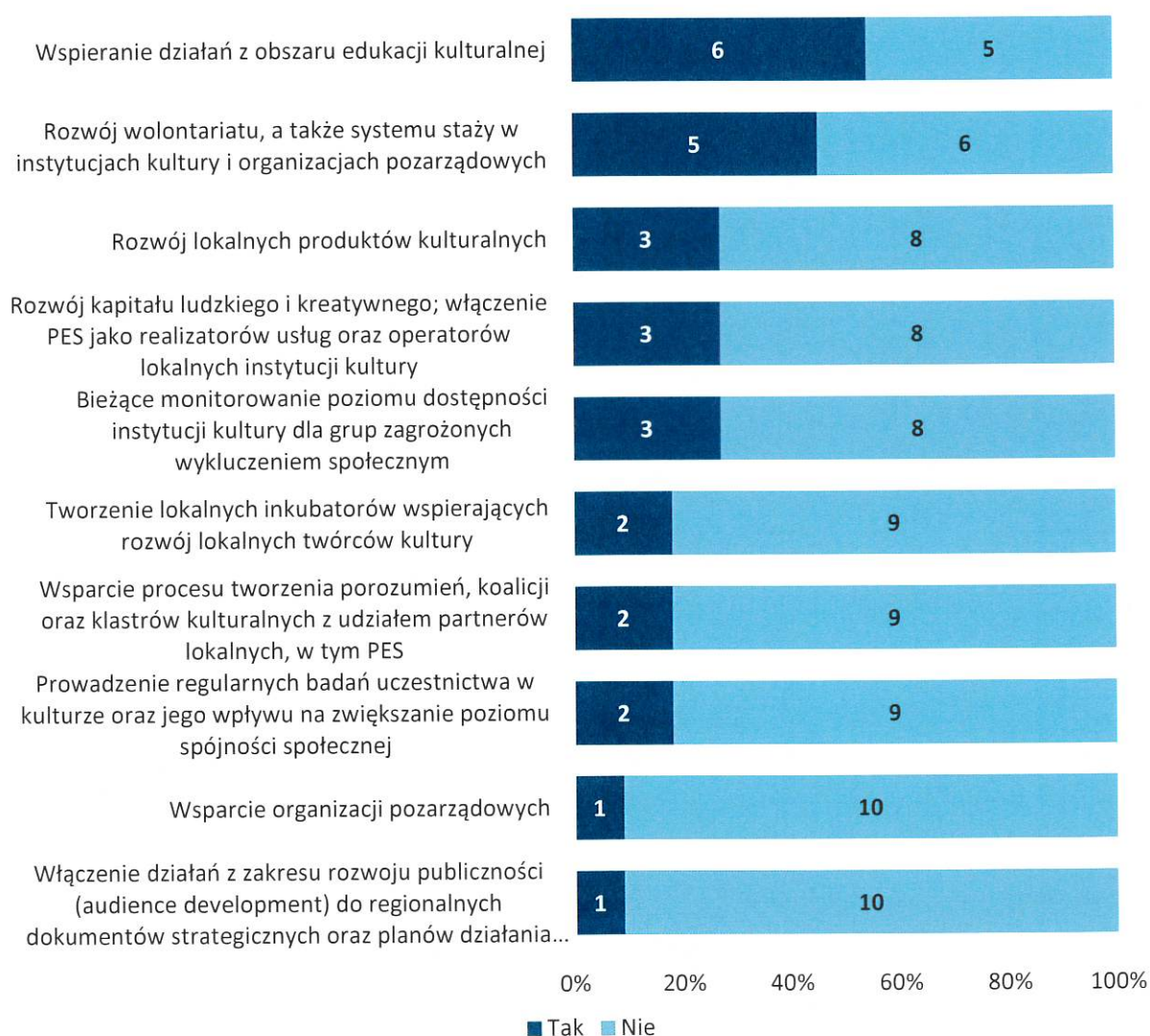
Źródło: opracowanie własne.

Wśród działań z zakresu kultury, wszystkie miasta na prawach powiatu realizowały bieżące monitorowanie poziomu dostępności instytucji kultury dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (takich jak osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, osoby mieszkające poza głównymi miastami, osoby biedne i zagrożone ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym, rodzice z małymi dziećmi, migranci). Żadna jednostka nie rozwijała lokalnych produktów kulturalnych

jako zaplecza rozwoju społeczno-gospodarczego z udziałem partnerów lokalnych, w tym podmiotów ekonomii społecznej, ani nie tworzyła lokalnych inkubatorów wspierających rozwój lokalnych twórców kultury.

Działania z obszaru kultury prowadzone były w większości przypadków przez mniej niż połowę samorządów powiatowych. Wyjątek stanowiło wspieranie działań z obszaru edukacji kulturalnej, realizowane w 2024 roku przez 6 z 11 powiatów uczestniczących w badaniu. Stosunkowo częstą inicjatywą było również rozwijanie wolontariatu oraz systemu staży w instytucjach kultury. Sporadycznie podejmowano działania służące rozwojowi lokalnych produktów kulturalnych oraz kapitału ludzkiego i kreatywnego, stosunkowo rzadko monitorowano dostępność instytucji kultury. Tylko pojedyncze powiaty włączyły do swoich dokumentów strategicznych działania z zakresu rozwoju publiczności oraz wspierały organizacje pozarządowe.

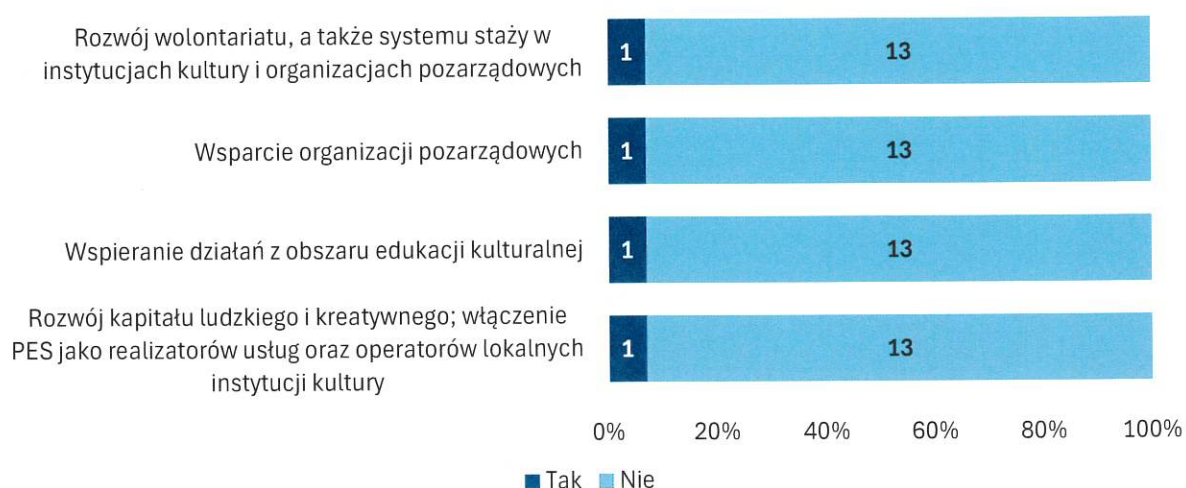
Wykres 16. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: kultura w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa w 2024 roku w obszarze kultury zadeklarowały pojedyncze jednostki realizując takie zadania jak: rozwijanie wolontariatu, a także systemu staży w instytucjach kultury i organizacjach pozarządowych, wspieranie organizacji pozarządowych (np. poprzez organizację szkoleń i wprowadzanie długoterminowych dotacji na prowadzenia działalności społeczno-kulturalnych), wspieranie działań z obszaru edukacji kulturalnej (zarówno tej adresowanej do dzieci i młodzieży, jak i projektów dedykowanych dorosłym oraz projektów o charakterze pokoleniowym, transkulturowym i integracyjnym) oraz rozwijanie kapitału ludzkiego i kreatywnego, włączanie podmiotów ekonomii społecznej jako realizatorów usług oraz operatorów lokalnych instytucji kultury.

Wykres 17. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: kultura w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki rezultatu realizacji celu I:

Ze względu na opóźnienie w dostępności danych w statystyce publicznej wskaźniki zaprezentowano dla roku 2023:

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020 r.)	wartość w 2023 r.	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
1	Liczba narzędzi partycypacji społecznej uruchamianych w województwie, w gminach i powiatach	narzędzia partycypacji społecznej	brak danych	brak danych	wzrost o 20%	badanie zewnętrzne
2	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w województwie	liczba dzieci	5296	5230 (98,8% wartości bazowej)	80% wartości bazowej	RCPS w Łodzi
3	Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu w wieku 25-64 lat	% osób	3,0 (2019)	3,8	6,0%	Bank Danych Lokalnych GUS
4	Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku w wieku 60 lat i więcej na 10 tysięcy ludności w tym samym wieku w województwie ¹	osoby	-	78,1 (I poł. 2022)	-	„Uniwersytety Trzeciego Wieku w roku akademickim 2021/2022” - GUS
5	Liczba gmin, w których dostępne są żłobki i inne placówki opieki nad dziećmi do lat 3	sztuki	62 (2019)	88	100	Bank Danych Lokalnych GUS

¹ Pierwotny wskaźnik: „Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku w wieku 61 lat i więcej na 10 tysięcy ludności w tym samym wieku w województwie” zastąpiono następującym: „Słuchacze Uniwersytetów Trzeciego Wieku w wieku 60 lat i więcej na 10 tysięcy ludności w tym samym wieku w województwie” ze względu na brak możliwości pozyskania danych dla zbiorowości w wieku 61 lat i więcej.

6	Odsetek NEETs – liczba osób w wieku 15-24 lata, które jednocześnie nie uczą się, nie uczestniczą w szkoleniach i nie pracują w liczbie ludności w wieku 15-24 lata	% osób	7,6 (2019) 5,1 (2020)	9,5	4,5	Eurostat (online data code: EDAT_LFSE_22)
7	Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	liczba uczestników	657 (2019)	497	średnia krajowa (2023: 888,3)	Bank Danych Lokalnych GUS

W województwie łódzkim większość dostępnych wskaźników realizacji celu „Aktywne i silne społeczności lokalne” w 2023 roku osiągnęła zadowalające wartości, wskazujące na możliwość realizacji zakładanych wartości docelowych w 2030 roku:

- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w województwie zmniejszyła się o 1,2% w porównaniu do wartości bazowej z 2020 roku.
- Odsetek osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w wieku 25-64 lata wzrósł w porównaniu z 2019 rokiem o 0,8 punktu procentowego, do 3,8%.
- Liczba gmin, w których dostępne są żłobki i inne placówki opieki nad dziećmi do lat 3 wzrosła w porównaniu z 2019 rokiem o 26 sztuk.

Wskaźniki, które wymagają poprawy:

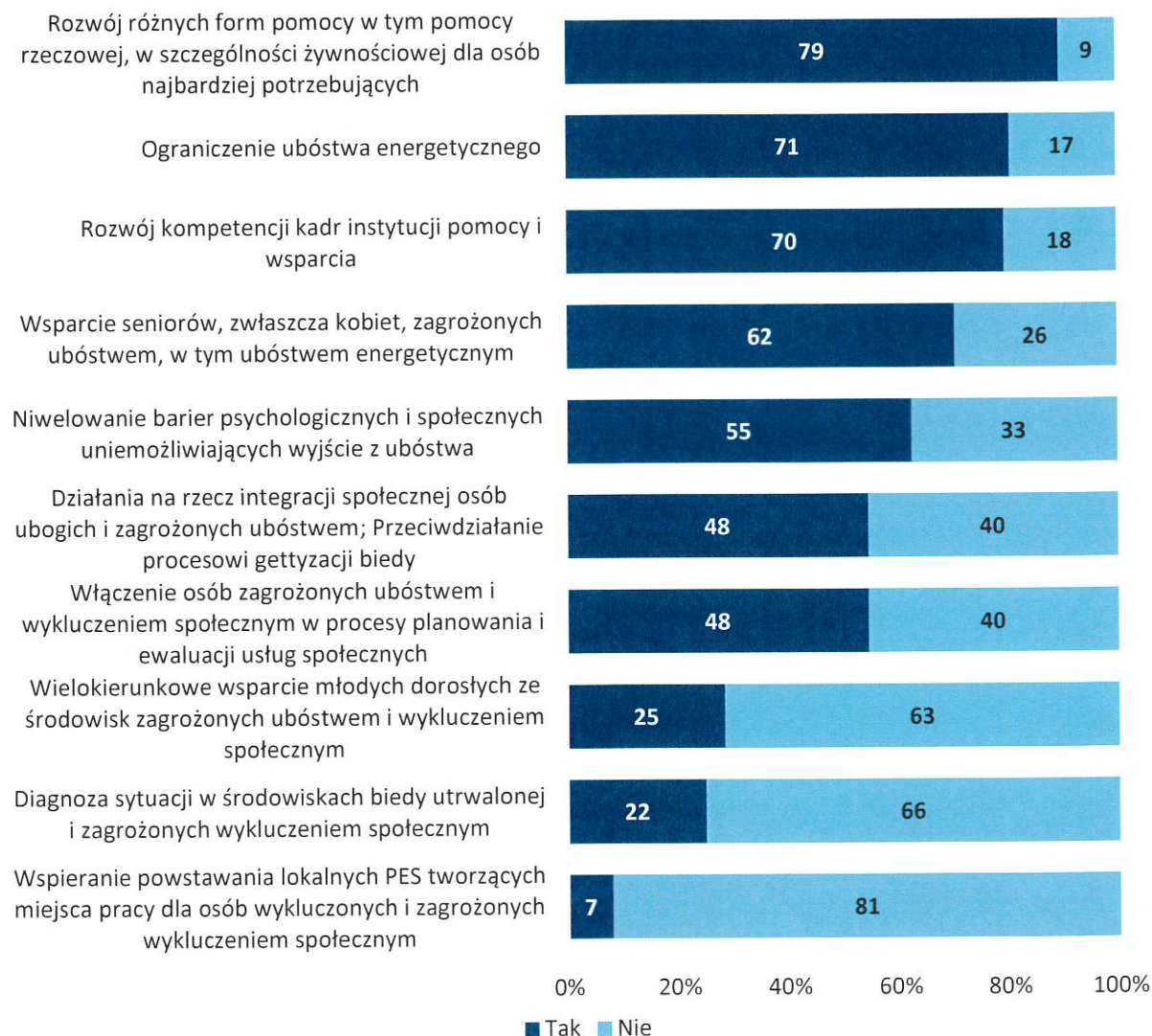
- Odsetek NEETs – liczba osób w wieku 15-24 lata, które jednocześnie nie uczą się, nie uczestniczą w szkoleniach i nie pracują w liczbie ludności w wieku (wzrost wartości w 2023 roku).
- Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (spadek wartości w 2023 roku).

II. Cel: Standardy i jakość życia

Obszar 1. Ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne

Zdecydowana większość gmin (90%) podejmowała działania mające na celu walkę z ubóstwem i ubóstwem energetycznym, poprzez rozwój różnych form pomocy w tym pomocy rzeczowej, w szczególności żywnościowej dla osób najbardziej potrzebujących. Około 80% jednostek zadeklarowało ograniczenie ubóstwa energetycznego, m.in. poprzez wsparcie finansowe, poprawę infrastruktury mieszkaniowej, a także rozwój kompetencji kadr instytucji pomocy i wsparcia poprzez zapewnienie dostępu do profesjonalnych szkoleń i regularnej superwizji. Najmniej jednostek (8%) wspierało powstawanie lokalnych podmiotów ekonomii społecznej tworzących miejsca pracy dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wykres 18. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne w 2024 roku (n=88)

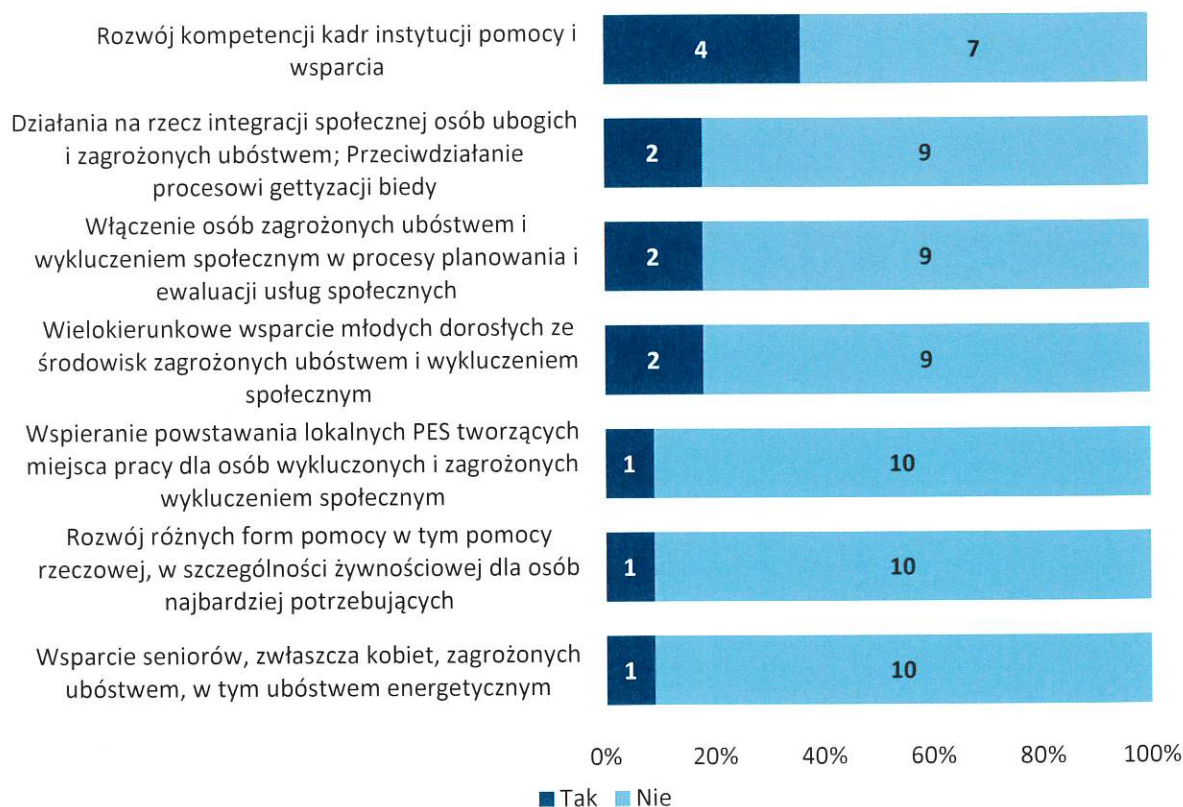
Źródło: opracowanie własne.

Miasta powiatowe: Łódź, Skierniewice i Piotrków Trybunalski podejmowały działania z zakresu:

- wsparcia seniorów, zwłaszcza kobiet, zagrożonych ubóstwem, w tym ubóstwem energetycznym,
- niwelowania barier psychologicznych i społecznych uniemożliwiających wyjście z ubóstwa (brak motywacji, celów) poprzez indywidualne programy wsparcia: kontrakty socjalne i indywidualne programy pracy z klientem,
- rozwoju różnych form pomocy w tym pomocy rzeczowej, w szczególności żywnościowej dla osób najbardziej potrzebujących,
- włączenia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w procesy planowania i ewaluacji usług społecznych.

Działania z zakresu przeciwdziałania ubóstwu i ubóstwu energetycznemu prowadzone były przez samorządy powiatowe stosunkowo rzadko. Najczęściej dotyczyły one rozwoju kompetencji kadr i instytucji pomocy i wsparcia (4 jednostki), a sporadycznie takich obszarów, jak: wsparcie młodych dorosłych pochodzących ze środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, integracja społeczna osób ubogich i zagrożonych ubóstwem oraz włączenie tej grupy w procesy planowania i ewaluacji usług społecznych. Żaden z powiatów nie realizował w 2024 roku zadań z zakresu diagnozy sytuacji w środowiskach biedy i zagrożonych wykluczeniem społecznym, niwelowania barier psychologicznych i społecznych uniemożliwiających wyjście z ubóstwa oraz ograniczenia ubóstwa energetycznego.

Wykres 19. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Spośród działań w zakresie obszaru ubóstwo i ubóstwo energetyczne najwięcej, bo 4 jednostki samorządu województwa w 2024 roku podejmowały działania na rzecz integracji społecznej osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3 jednostki dążyły do rozwoju kompetencji kadr instytucji pomocy i wsparcia, a po dwie zadeklarowały wspieranie powstawania lokalnych podmiotów ekonomii społecznej tworzących miejsca pracy dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, włączeniem osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w procesy planowania i ewaluacji usług społecznych oraz wspieranie seniorów, zwłaszcza kobiet, zagrożonych ubóstwem, w tym ubóstwem energetycznym. Pozostałe działania wykazane z tego obszaru realizowane były w 2024 roku przez pojedyncze instytucje szczebla wojewódzkiego. Polegały one na:

- ograniczeniu ubóstwa energetycznego, m.in. poprzez wsparcie finansowe i poprawę infrastruktury mieszkaniowej,
- rozwijaniu różnych form pomocy w tym pomocy rzeczowej, w szczególności żywnościowej dla osób najbardziej potrzebujących,
- niwelowaniu barier psychologicznych i społecznych uniemożliwiających wyjście z ubóstwa (brak motywacji, celów) poprzez indywidualne programy wsparcia: kontrakty socjalne i indywidualne programy pracy z klientem,

- wielokierunkowym wspieraniu młodych dorosłych (osoby w wieku 18-29 lat) ze środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz działania na rzecz ich integracji społecznej,
- diagnozowaniu sytuacji w środowiskach biedy utrwalonej i zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez regularne badania naukowe oraz monitoring i ewaluację wdrażanych narzędzi, programów i projektów służących rozwiązywaniu problemów ubóstwa i ubóstwa energetycznego.

Wykres 20. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 2. Aktywność zawodowa

Zadaniem najczęściej podejmowanym przez gminy w obszarze aktywności zawodowej w 2024 roku było wspieranie osób pozostających długotrwale bez pracy/wchodzących na rynek pracy po długiej

przerwie (w szczególności kobiet, osób z niepełnosprawnościami, migrantów, ubogich pracujących) w zakresie nabywania umiejętności potrzebnych do poszukiwania pracy oraz motywacji do jej podjęcia, a także usuwania barier psychologicznych (nastawienia) ograniczających uczestnictwo w rynku pracy, w szczególności poprzez poradnictwo zawodowe, pracę socjalną, programy indywidualne oraz rozwijanie umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych. Takie działanie wskazało 55% podmiotów. W dalszej kolejności, ok. 1/3 jednostek zadeklarowała podjęcie działań mających na celu popularyzowanie, upowszechnianie i wspieranie aktywności zawodowej wśród osób pełniących opiekę nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, np. elastyczne formy pracy, praca zdalna, teleopieka. Najmniej jednostek (8%) zadeklarowało powstawanie lokalnych podmiotów ekonomii społecznej wspierających aktywność społeczną i zawodową, a także tworzących miejsca pracy dla różnych grup społecznych, w tym osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Wykres 21. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: aktywność zawodowa w 2024 roku (n=88)

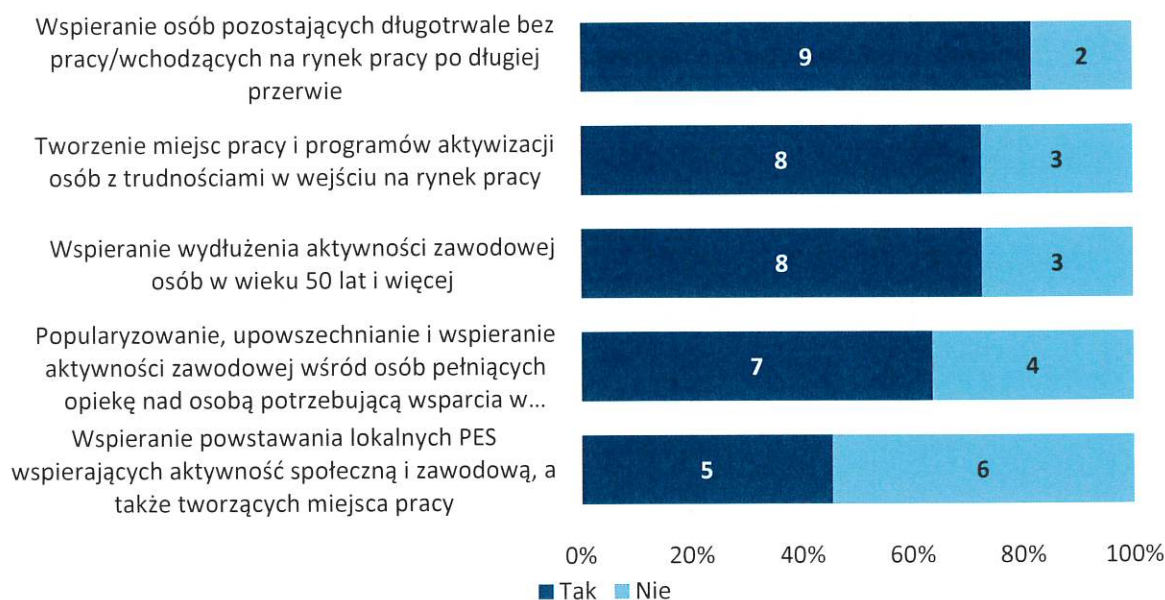
Źródło: opracowanie własne.

Podobna była hierarchia zadań realizowanych w tym zakresie przez miasta na prawach powiatu. W 2024 roku wszystkie miasta powiatowe podejmowały inicjatywy mające na celu wsparcie osób pozostających długotrwale bez pracy oraz powracających na rynek pracy po przerwie w nabywaniu umiejętności potrzebnych do poszukiwania pracy oraz zdobywaniu motywacji do jej podjęcia. Jednostki te wspierały również wydłużanie aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej przez wskazywanie możliwości przekwalifikowania oraz wzmacnianie motywacji pozostawania na rynku pracy, również poprzez działania kierowane do pracodawców.

Stosunkowo najbardziej aktywnymi jednostkami w obszarze wspierania aktywności zawodowej były samorządy powiatowe, co wynika bezpośrednio z przypisania powiatom przez ustawodawcę zadań z zakresu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy. Poza wskazywanymi

najczęściej przez te jednostki działaniami obejmującymi wspieranie osób długotrwale bezrobotnych lub powracających na rynek pracy, tworzenie miejsc pracy oraz realizację programów i innych inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej, w tym osób po 50. roku życia, podmioty te stosunkowo często wspierały aktywność zawodową osób sprawujących opiekę nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz podejmowały działania na rzecz rozwoju PES.

Wykres 22. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: aktywność zawodowa w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru aktywność zawodowa w 2024 roku polegały przede wszystkim na powstawaniu lokalnych podmiotów ekonomii społecznej wspierających aktywność społeczną i zawodową, a także tworzących nowe miejsca pracy (3 wskazania) oraz wspieraniu wydłużenia aktywności zawodowej osób w wieku 50 lat i więcej oraz wspieraniu osób pozostających długotrwale bez pracy lub wchodzących na rynek po długiej przerwie (po 2 jednostki szczebla wojewódzkiego). Jedna instytucja wspierała tworzenie miejsc pracy i programów aktywizacji osób z trudnościami w wejściu na rynek pracy.

Wykres 23. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: aktywność zawodowa w 2024 roku (n=14)

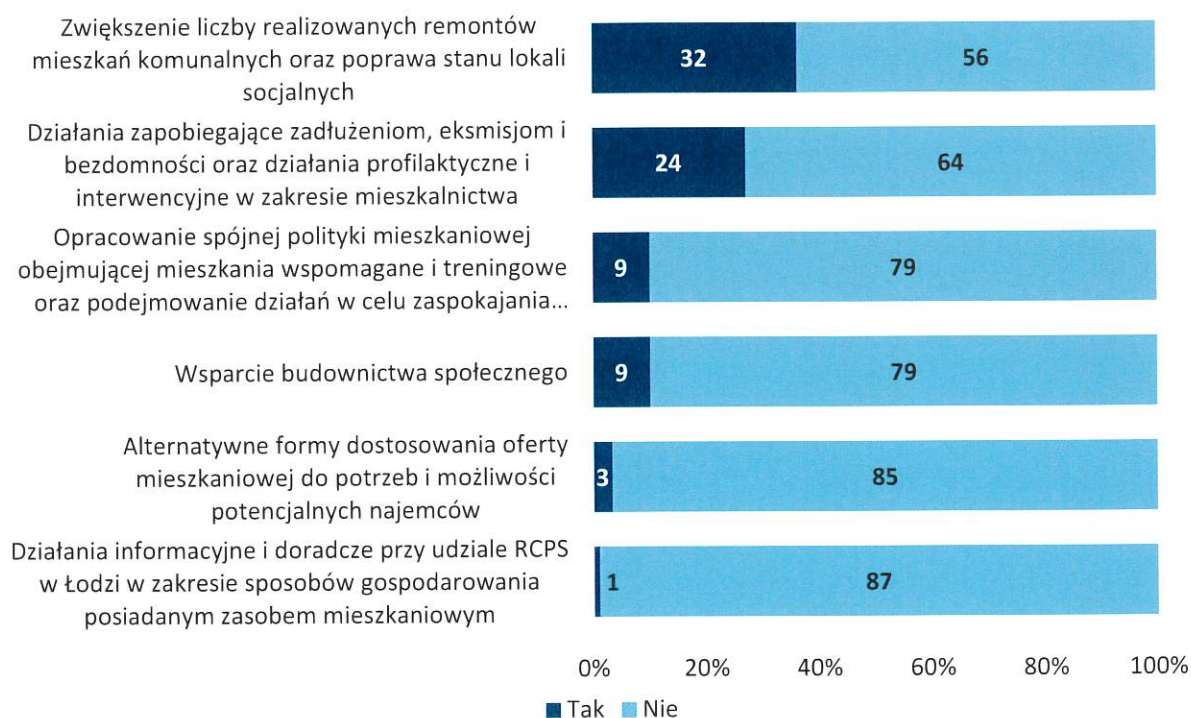

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 3. Mieszkalnictwo

Działania z obszaru mieszkalnictwa nie są szczególnie popularne wśród samorządów gminnych. Najwięcej – 36% jednostek podjęło się realizacji zadań związanych ze zwiększeniem liczby realizowanych remontów mieszkań komunalnych oraz poprawą stanu lokali socjalnych. Około 1/5 gmin podjęła działania zapobiegające zadłużeniom, eksmisjom i bezdomności oraz działania profilaktyczne i interwencyjne w zakresie mieszkalnictwa pozwalające kontrolować zadłużenie. Pozostałe zadania realizowało po mniej niż 10% podmiotów

Wykres 24. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: mieszkalnictwo w 2024 roku (n=88)

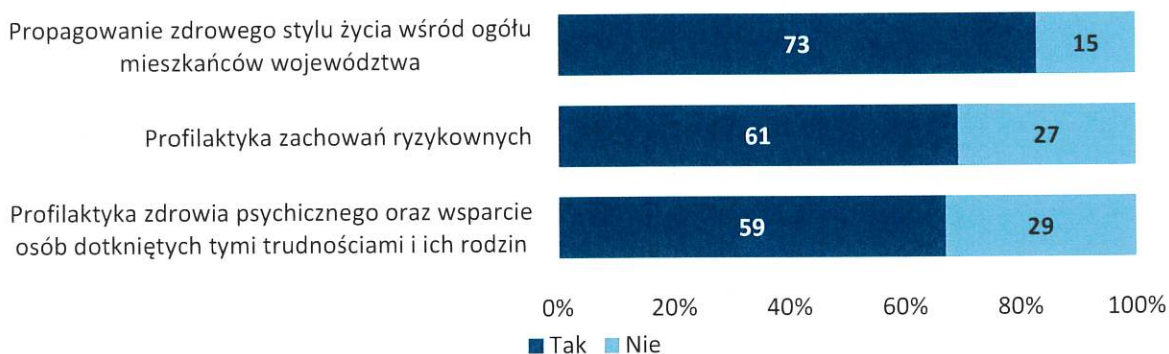
Źródło: opracowanie własne.

Poszczególne działania z obszaru mieszkalnictwa nie były podejmowane zarówno przez powiaty i miasta na prawach powiatu, jak również przez samorząd województwa.

Obszar 4. Zdrowy styl życia

Większość gmin realizowała wszystkie zadania z obszaru zdrowego stylu życia: 83% jednostek propagowało zdrowy styl życia wśród ogółu mieszkańców województwa, w tym w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych przez praktyczne zajęcia, szkolenia itp. dotyczące zdrowej diety oraz rozszerzenie oferty dostępnych (przestrzennie i finansowo) dodatkowych zajęć aktywności fizycznej, 69% podejmowało działania związane z profilaktyką zachowań ryzykownych, szczególnie uzależnień od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych poprzez poradnictwo psychospołeczne oraz działania terapeutyczne, warsztaty, szkolenia itp. we współpracy z NGO, a 67% podejmowało działania z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego oraz wsparcia osób dotkniętych tymi trudnościami i ich rodzin.

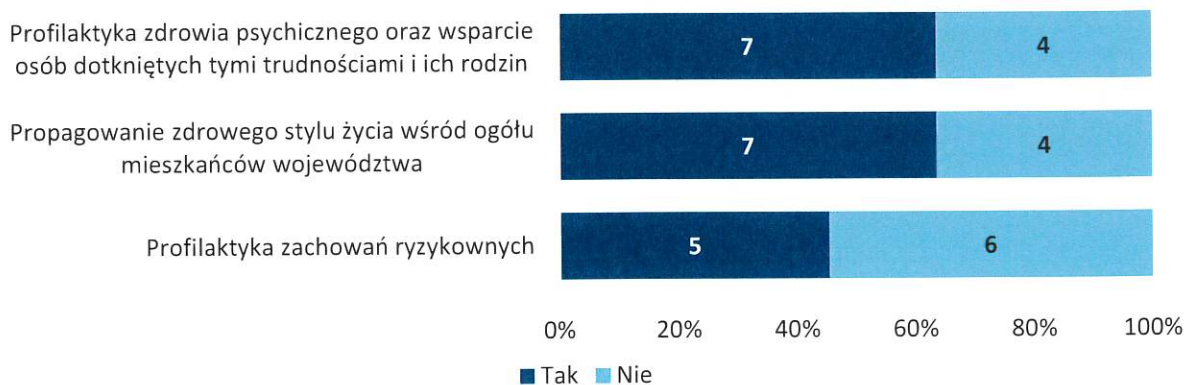
Wykres 25. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: zdrowy styl życia w 2024 roku (n=88)

Źródło: opracowanie własne.

Wszystkie miasta na prawach powiatu województwa łódzkiego realizowały w 2024 roku wszystkie działania z zakresu promocji i wsparcia zdrowego stylu życia. Działania te podejmowane były również przez większość powiatów, przy czym koncentrowały się głównie na profilaktyce zdrowia psychicznego oraz wsparciu dla osób dotkniętych problemami psychicznymi i ich rodzin, a także na propagowaniu zdrowego stylu życia. Mniej niż połowa samorządów powiatowych uczestniczących w badaniu zadeklarowała realizację działań mających na celu profilaktykę zachowań ryzykownych.

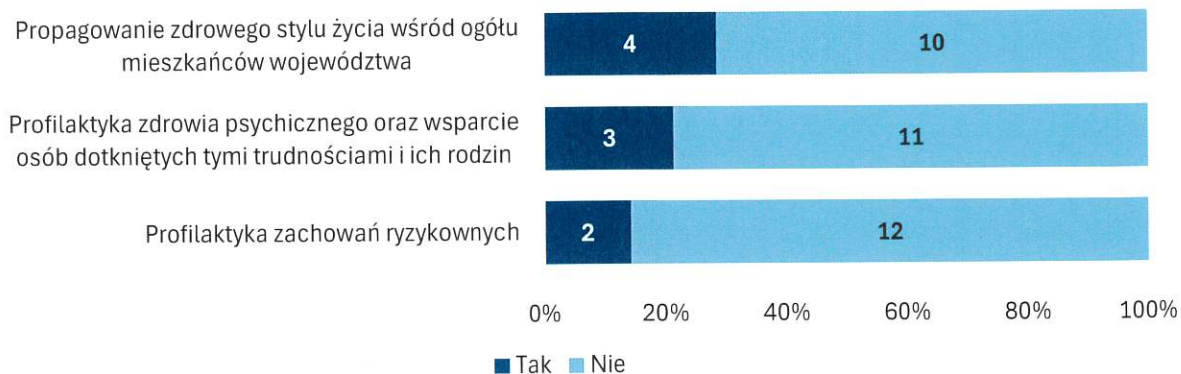
Wykres 26. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: zdrowy styl życia w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa w obszarze zdrowy styl życia polegały na propagowaniu przez 4 jednostki zdrowego stylu życia wśród ogółu mieszkańców województwa, w tym w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych przez praktyczne zajęcia, szkolenia itp. dotyczące zdrowej diety oraz rozszerzenie oferty dostępnych (przestrzennie i finansowo) dodatkowych zajęć aktywności fizycznej. Poza tym 3 instytucje szczebla wojewódzkiego podejmowały działania, których celem była profilaktyka zdrowia psychicznego oraz wsparcie osób dotkniętych tymi trudnościami i ich rodzin, a 2 instytucje realizowały działania z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych, szczególnie uzależnień od środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych poprzez poradnictwo psychospołeczne oraz działania terapeutyczne, warsztaty, szkolenia itp. we współpracy z NGO.

Wykres 27. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: zdrowy styl życia w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki rezultatu realizacji celu II:

Ze względu na opóźnienie w dostępności danych w statystyce publicznej wskaźniki zaprezentowano dla roku 2023:

I.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
1	Wskaźnik zasięgu ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ²	% osób, których dochód ekwiwalentny do dyspozycji (po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych) jest niższy od granicy ubóstwa ustalonej na poziomie 60% mediany rocznych ekwiwalentnych	14,3%	13,2%	-	Bank Danych Lokalnych GUS

² W związku z zaprzestaniem publikowania przez GUS wskaźnika zagrożenia ubóstwem skrajnym od 2019 roku, pierwotny wskaźnik: „Odsetek osób zagrożonych ubóstwem poniżej granicy minimum egzystencji” zastąpiono następującym: „Wskaźnik zasięgu ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych”.

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
		h dochodów do dyspozycji w danym kraju				
2	Odsetek mieszkań nie wyposażonych w podstawowe media a) bez łazienki (miasto / wieś) b) bez centralnego ogrzewania (miasto / wieś)	% mieszkań w województwie	a) 9,6% / 25,0% b) 17,1% / 34,8%	a) 6,7% / 17,9% b) 14,4% / 24,9%	a) 5% / 15% b) 17% / 15%	Bank Danych Lokalnych GUS
3	Odsetek długotrwale bezrobotnych	% bezrobotnych	17,1% (2019)	25%	12,00%	Bank Danych Lokalnych GUS
4	Współczynnik aktywności zawodowej kobiet, osób 50 lat i więcej, osób z niepełnosprawnościami w wieku 16 lat i więcej	% osób w danej kategorii (dane średnioroczne)	47,6% (2019) 32,4% (2019) 21,6% (2019)	51,2% 35,9% 20,9%	50,0% 40,0% 26,5%	Bank Danych Lokalnych GUS
5	Zwiększenie odsetka remontów mieszkań komunalnych	remonty mieszkań związane z podwyższeniem standardu mieszkania w % zasobów komunalnych w budynkach własnych	1,2% (2018)	brak danych	1,70%	Bank Danych Lokalnych GUS

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
6	Osoby uprawiające aktywność fizyczną	%	24%	brak danych	30%	Bank Danych Lokalnych GUS

W województwie łódzkim większość dostępnych wskaźników realizacji celu „Standardy i jakość” w 2023 roku osiągnęło zadowalający poziom:

- Wskaźnik zasięgu ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych spadł o 1,1 p. proc. w porównaniu do roku bazowego.
- Zarówno odsetek mieszkań bez centralnego ogrzewania jak i bez łazienki spadł w porównaniu do roku 2020. Wskaźniki są lepsze zarówno dla miast jak i wsi.
- Wzrosły współczynniki aktywności zawodowej kobiet oraz osób 50 lat i więcej, co więcej współczynnik aktywności zawodowej kobiet przekroczył już nawet wartość docelową w roku 2030.

Wskaźniki, które wymagają poprawy:

- Odsetek długotrwale bezrobotnych (wzrost w porównaniu z 2019 r.)
- Współczynnik aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami w wieku 16 lat i więcej (spadek w porównaniu z 2019 r.)

III. Cel: Włączenie społeczno-zawodowe

Obszar 1. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu

Kierunek I: Rozwój działań profilaktycznych oraz wsparcia społecznego i zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami

Mniej niż połowa gmin podejmowała działania w obszarze profilaktyki oraz wsparcia społecznego i zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami. Najwięcej podmiotów (43%) realizowało zadania z zakresu podnoszenia świadomości zdrowotnej, kształtowania postaw i aktywności prozdrowotnej wśród różnych grup społecznych, zwłaszcza w grupie osób w wieku 50+ oraz osób z niepełnosprawnościami. Niewiele mniej, 41% gmin intensyfikuje działania wspomagające rozwój, prowadzone jak najbliżej środowiska życia dziecka: w domach, w żłobkach i przedszkolach (np. poprzez wprowadzenie mobilnych terapeutów, wyspecjalizowanych asystentów rodziny). 40% jednostek zadbało o zwiększenie dostępności do pierwszej pomocy psychologicznej w sytuacjach kryzysu dla osób z niepełnosprawnościami. Tylko w 8% gmin realizowano działania polegające na prowadzeniu diagnozy stanu usług wczesnego wspomagania rozwoju, rozwoju sieci ośrodków wczesnej interwencji i zespołów wczesnego wspomagania rozwoju.

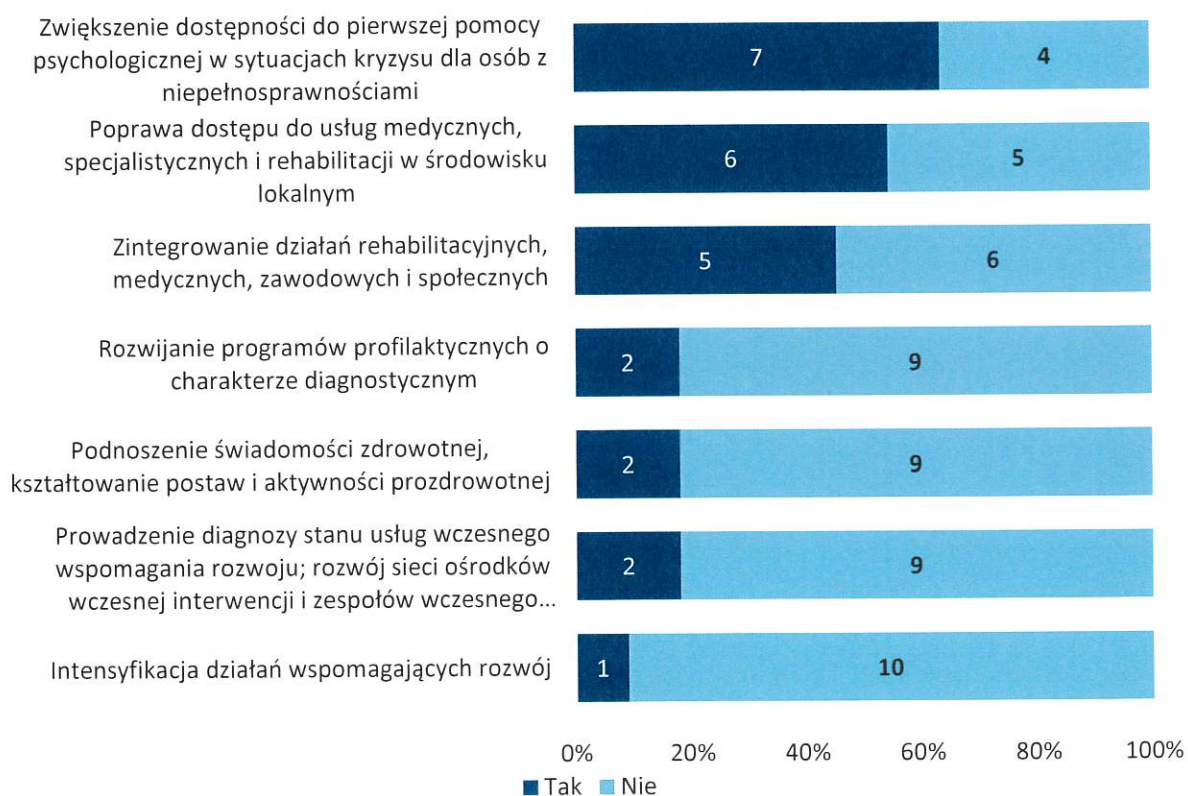
Wykres 28. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek I w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

W ramach działań profilaktycznych oraz wsparcia społecznego i zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami, samorządy powiatowe najczęściej realizowały zadania w trzech obszarach: 1) zwiększenia dostępności do pierwszej pomocy psychologicznej w sytuacjach kryzysu dla osób z niepełnosprawnościami, 2) integrowania działań rehabilitacyjnych, medycznych, zawodowych i społecznych (np. poprzez rozwijanie współpracy pomiędzy pracownikami socjalnymi, rehabilitantami, psychologami, wolontariuszami NGO i doradcami zawodowymi) oraz 3) poprawy dostępu do usług świadczonych na rzecz analizowanej grupy w środowisku lokalnym. Jednocześnie, pierwsze dwa spośród powyższych działań podejmowane były również przez wszystkie miasta na prawach powiatu. Z drugiej strony żadne z miast powiatowych nie prowadziło diagnozy stanu usług wczesnego wspomagania rozwoju ani nie rozwijało sieci ośrodków świadczących takie usługi, a także nie rozwijało programów profilaktycznych o charakterze diagnostycznym (w tym kierowanych do osób starszych), a samorządy powiatowe realizowały powyższe działania sporadycznie.

Wykres 29. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek I w 2024 roku (n=11)

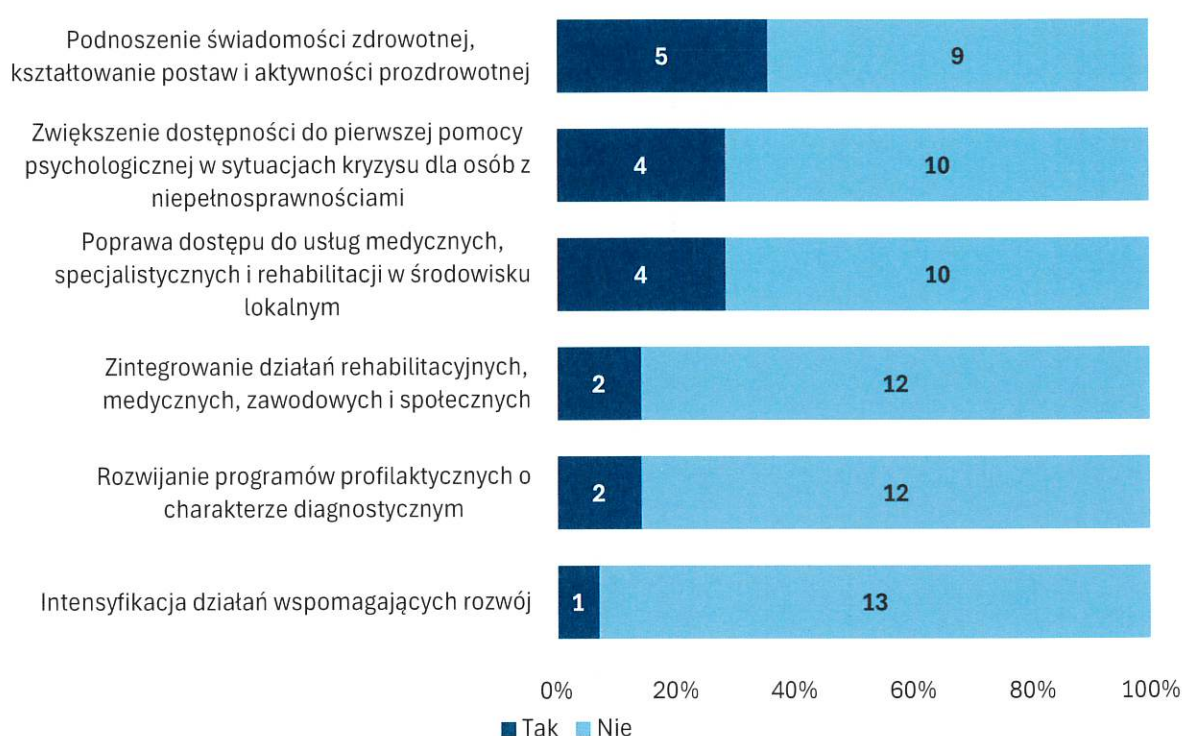

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie rozwijania działań profilaktycznych oraz wsparcia społecznego i zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami działania samorządu województwa łódzkiego polegały głównie na podnoszeniu świadomości zdrowotnej i kształtowaniu postaw i aktywności prozdrowotnej wśród różnych grup społecznych, zwłaszcza w grupie osób w wieku 50+ oraz wśród osób z niepełnosprawnościami (tak wskazało 5 instytucji), zwiększaniu dostępności pierwszej pomocy

psychologicznej w sytuacjach kryzysu dla osób z niepełnosprawnościami oraz poprawie dostępu do usług medycznych specjalistycznych i rehabilitacji w środowisku lokalnym (takie działania realizowały w 2024 roku po 4 jednostki szczebla wojewódzkiego). 2 instytucje podejmowały również starania na rzecz zintegrowania działań rehabilitacyjnych, medycznych, zawodowych i społecznych i również 2 jednostki dążyły do rozwijania programów profilaktyki o charakterze diagnostycznym. Jedna instytucja realizowała w 2024 roku zadania, których celem była intensyfikacja działań wspomagających rozwój prowadzonych jak najbliżej środowiska życia dziecka: w domach, w żłóbkach i przedszkolach (np. wprowadzenie mobilnych terapeutów, wyspecjalizowanych asystentów rodziny).

Wykres 30. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek I w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek II: Integracja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością

Okolo połowa gmin podejmowała w 2024 roku działania z zakresu podnoszenia kwalifikacji pracowników różnych instytucji, np. służb społecznych, medycznych, urzędników oraz pracowników innych podmiotów (np. sądów, policji) świadczących usługi publiczne w zakresie wsparcia i komunikowania się z osobami z niepełnosprawnością. 47% podmiotów podjęło się zapewnienia koszyków usług społecznych dla OzN, rozwijania usług asystenckich, w tym zwiększenia liczby asystentów osobistych osób z niepełnosprawnością (A00zN) oraz trenerów pracy. Najmniej jednostek zajmowało się zadaniami mającymi na celu tworzenie środowiska sprzyjającego aktywizacji społecznej i zawodowej (współpraca z lokalnym środowiskiem biznesu, tworzenie sieci kooperacji PES-biznes, aktywny udział samorządu we włączeniu OzN w życie społeczne i zawodowe); większa

aktywizacja OzN oraz zapewnienie im transferu w kierunku otwartego rynku pracy w szczególności z wykorzystaniem ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej OzN, np. poprzez rozwijanie doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy uwzględniającego potrzeby osób z niepełnosprawnością (w tym zwłaszcza absolwentów szkół średnich i uczelni wyższych) i obejmującego wsparcie specjalistyczne (np. ze strony lekarzy medycyny pracy) (6%) oraz rozwijanie doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy uwzględniającego potrzeby osób z niepełnosprawnością (w tym zwłaszcza absolwentów szkół średnich i uczelni wyższych) i obejmującego wsparcie specjalistyczne (np. ze strony lekarzy medycyny pracy) (5% jednostek).

Wykres 31. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek II w 2024 roku (n=86)

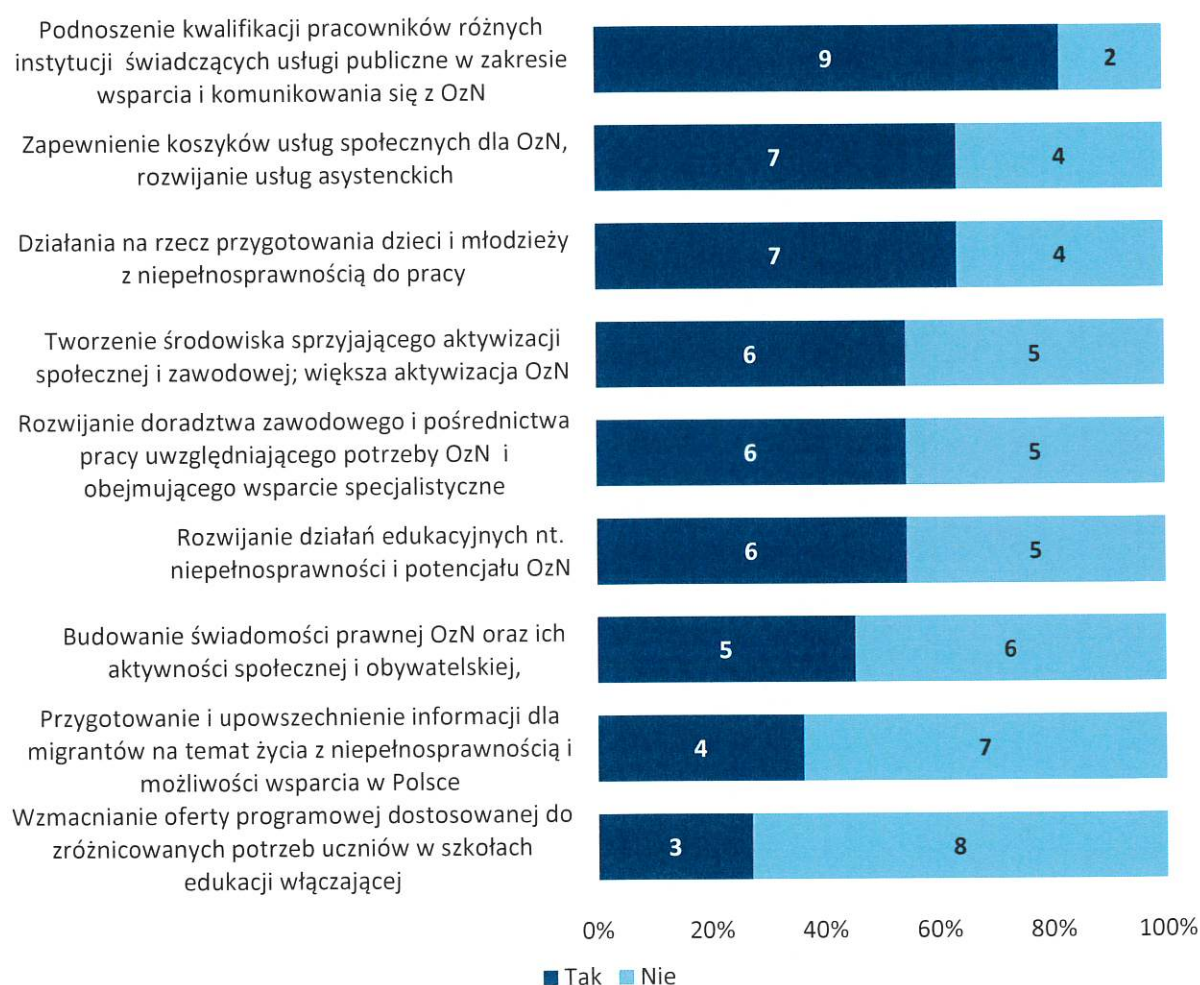

Źródło: opracowanie własne.

W ramach integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnością, niemal wszystkie powiaty uczestniczące w badaniu (9 z 11 jednostek) oraz miasta na prawach powiatu prowadziły działania mające na celu podnoszenie kwalifikacji pracowników różnych instytucji, np. służb społecznych, medycznych, urzędników oraz pracowników innych podmiotów (np. sądów, policji) świadczących usługi publiczne w zakresie wsparcia i komunikowania się z osobami z niepełnosprawnością. Znaczna

część wszystkich samorządów powiatowych (łącznie z miastami na prawach powiatu) realizowała również zadania służące aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnością, obejmujące w szczególności przygotowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością do pracy, rozwijanie usług doradztwa zawodowego i życiowego oraz pośrednictwa pracy uwzględniającego wsparcie specjalistyczne (np. ze strony lekarzy medycyny pracy), a także tworzenie środowiska sprzyjającego aktywizacji. Realizowano również działania edukacyjne na temat niepełnosprawności i potencjału osób z niepełnosprawnościami skierowane do społeczeństwa, przy czym inicjatywy częściej realizowane były przez miasta powiatowe (wszystkie jednostki) niż przez powiaty (niewiele ponad połowa samorządów).

Wykres 32. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek II w 2024 roku (n=11)

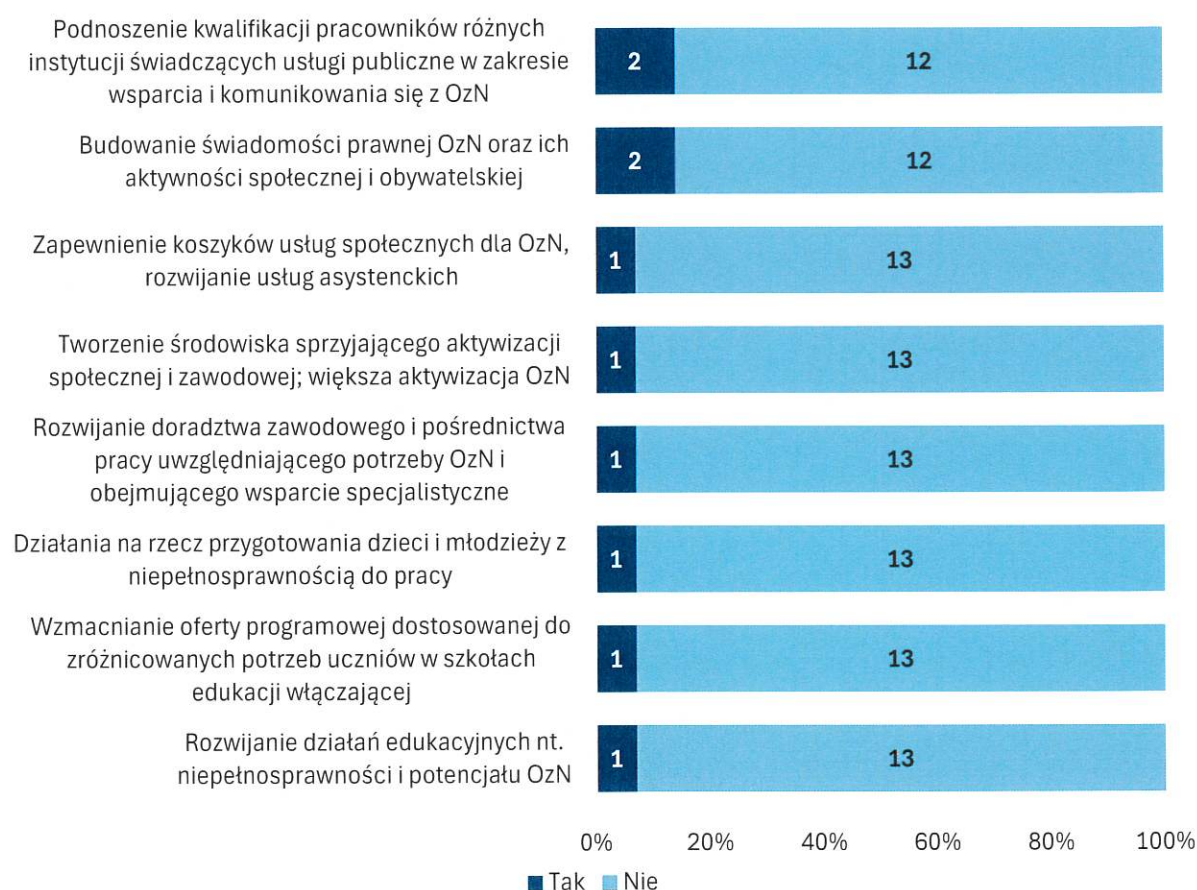

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa łódzkiego mające na celu integrację społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami w 2024 roku polegały na podnoszeniu kwalifikacji pracowników różnych instytucji świadczących usługi publiczne w zakresie wspierania i komunikowania się z osobami z niepełnosprawnościami oraz na budowaniu świadomości prawnej osób z niepełnosprawnościami

oraz ich aktywności społecznej i obywatelskiej (działania te zadeklarowały po 2 instytucje szczebla wojewódzkiego). Po jednej instytucji natomiast działało w 2024 roku na rzecz zapewnienia koszyków usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami oraz rozwijanie usług asystenckich, a także na rzecz tworzenia środowiska sprzyjającego aktywizacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami oraz rozwijaniu doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy uwzględniającego potrzeby osób z niepełnosprawnością (w tym zwłaszcza absolwentów szkół średnich i uczelni wyższych) i obejmującego wsparcie specjalistyczne (np. ze strony lekarzy medycyny pracy), a także podejmowało działania na rzecz przygotowania dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością do pracy (np. poprzez propagowanie wzorców osobowych dorosłych osób funkcjonujących samodzielnie, w tym absolwentów wyższych uczelni, zatrudnianie nauczycieli z niepełnosprawnością, rozwijaniu usług doradztwa zawodowego i życiowego), wzmacnianiu oferty programowej dostosowanej do zróżnicowanych potrzeb uczniów w szkołach edukacji włączającej oraz rozwijanie działań edukacyjnych na temat niepełnosprawności i potencjału osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 33. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek II w 2024 roku (n=14)

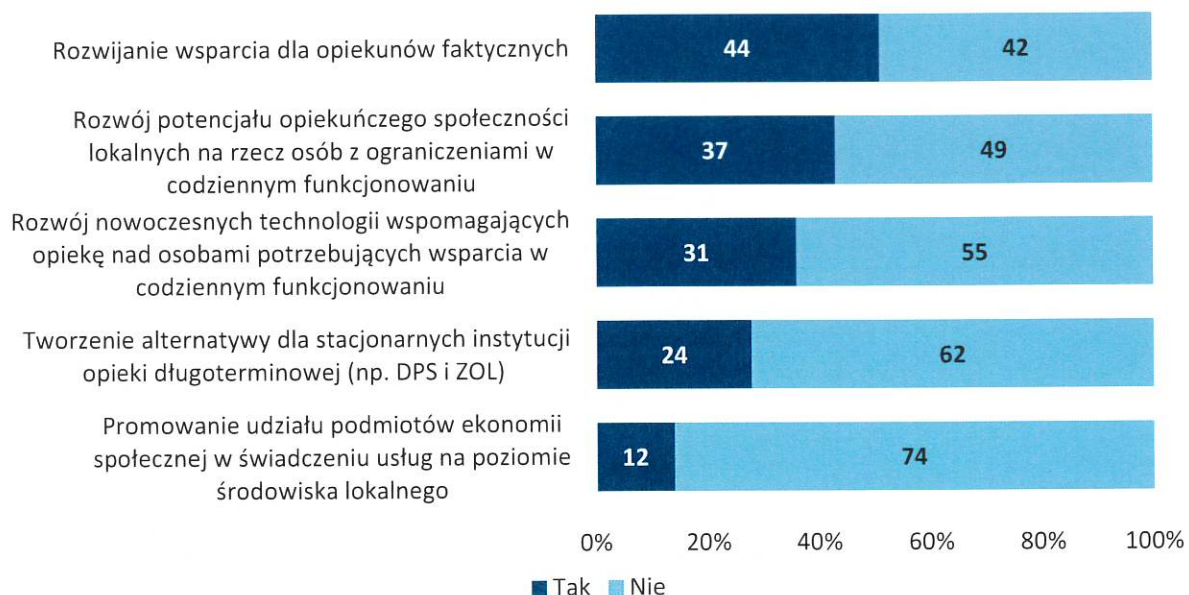

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek III: Wsparcie dla osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu

Gminy województwa łódzkiego w największym stopniu (51% jednostek) podejmowały działania z zakresu rozwoju wsparcia dla opiekunów faktycznych, w szczególności o charakterze wytchnieniowym, jak i pomocy psychologicznej oraz wsparcia szkoleniowego, specjalistycznego, transportowego, technologicznego w zakresie pełnienia opieki. Działania te obejmowały także podjęcie funkcji koordynatora i zapewnienie dostępu do usług świadczonych przez CUS i OPS dla członków rodzin - opiekunów i opiekunów faktycznych i osób potrzebujących wsparcia w zakresie: poradnictwa prawnego, wsparcia psychologicznego i psychospołecznego oraz działań edukacyjnych, szkoleń, wymiany doświadczeń itp. 43% podmiotów rozwijało potencjał opiekuńczy społeczności lokalnych na rzecz osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu (wolontariat opiekuńczy, usługi sąsiedzkie, grupy wsparcia dla opiekunów rodzinnych, pozyskanie i szkolenie opiekunów z zagranicy), w tym wsparcie i rozwój kadr świadczących usługi społeczne (szkolenia, w tym specjalistyczne). Najmniej, 14% jednostek promowało udział podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług na poziomie środowiska lokalnego dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz OzN, tworzyło partnerstwa zarówno społeczne jak i partnerstwa z przedsiębiorcami.

Wykres 34. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek III w 2024 roku (n=86)

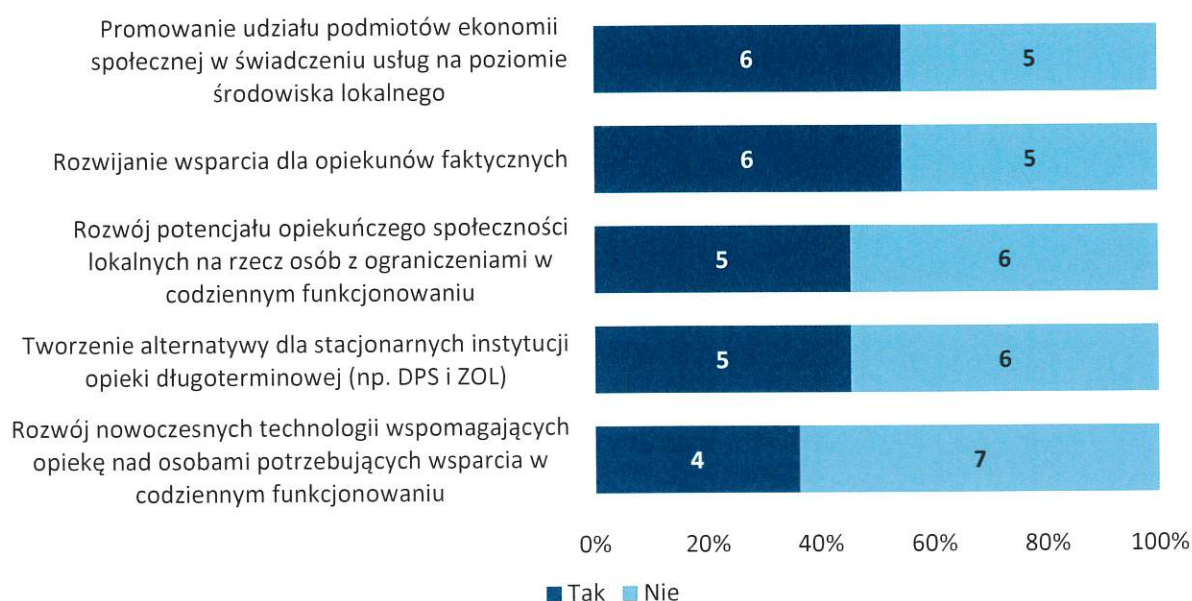

Źródło: opracowanie własne.

Większość działań mających na celu wsparcie osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu realizowana była przez wszystkie miasta powiatowe oraz przez około połowę powiatów uczestniczących w badaniu. Zadania te obejmowały w szczególności: 1) udzielanie wsparcia dla opiekunów faktycznych, zarówno o charakterze wytchnieniowym, jak i w formie pomocy psychologicznej, szkoleń, wsparcia specjalistycznego, transportowego oraz technologicznego

w zakresie pełnienia opieki, 2) rozwijanie potencjału opiekuńczego społeczności lokalnych na rzecz osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu (wolontariat opiekuńczy, usługi sąsiedzkie, grupy wsparcia dla opiekunów rodzinnych, pozyskanie i szkolenie opiekunów z zagranicy) oraz rozwój kadr świadczących usługi społeczne oraz 3) tworzenie alternatywy dla stacjonarnych instytucji opieki długoterminowej (np. DPS i ZOL), m.in. poprzez rozwój rodzinnych domów pomocy, mieszkań chronionych (wspomaganych), centrów opiekuńczo-mieszkalnych, hospicjów domowych, dziennych domów opieki medycznej, gospodarstw opiekuńczych oraz pomocy sąsiedzkiej. Dodatkowo, samorządy powiatowe w większości promowały udział podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług na poziomie środowiska lokalnego.

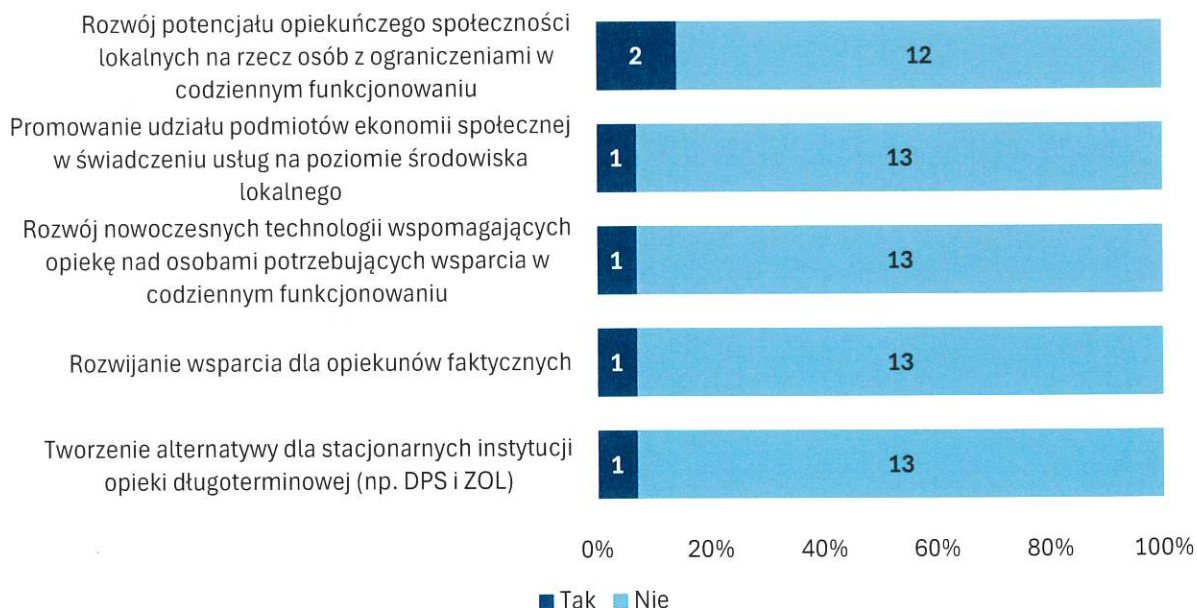
Wykres 35. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek III w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa zmierzające do zapewniania wsparcia osobom z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu polegały w 2024 roku na rozwijaniu potencjału opiekuńczego społeczności lokalnych (przez 2 jednostki), a także promowaniu udziału podmiotów ekonomii społecznej w świadczeniu usług na poziomie środowiska lokalnego, rozwijaniu nowoczesnych technologii wspomagających opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a także rozwijaniu wsparcia dla opiekunów faktycznych oraz tworzeniu alternatywy dla stacjonarnej opieki długoterminowej – wszystkie te działania realizowane były przez jedną z instytucji samorządu województwa.

Wykres 36. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek III w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek IV: Spójna polityka społeczna na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Duża część gmin (69%) wprowadzała w projektach zasadę dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym z niepełnosprawnością. Nieco mniej, 62%, włączało kwestie niepełnosprawności do wszystkich dokumentów strategicznych i programowych. Podmioty w mniejszym stopniu (28%) realizowały działania z zakresu zapobiegania dyskryminacji OzN, wspierania partycypacji i realizacji ich praw, w tym monitorowania wdrażania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Najmniej jednostek – 7% prowadziło badania i gromadziło dane z uwzględnieniem problematyki niepełnosprawności we wszystkich kluczowych dziedzinach życia społecznego, a także oceniało jakość i efektywność usług na rzecz OzN i ich otoczenia.

Wykres 37. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek IV w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Działaniem powszechnym wśród wszystkich jednostek samorządowych szczebla powiatowego (zarówno wśród powiatów, jak i miast na prawach powiatów) było wprowadzanie w projektach zasady dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym z niepełnosprawnością oraz włączanie kwestii niepełnosprawności do wszystkich dokumentów strategicznych i programowych. Dodatkowo, powiaty stosunkowo często podejmowały inicjatywy mające na celu zapobieganie dyskryminacji osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich partycypacji i realizacji praw. Działaniem podejmowanym najrzadziej było prowadzenie badań i gromadzenie danych uwzględniających problematykę niepełnosprawności, które realizowały zaledwie dwa powiaty.

Wykres 38. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek IV w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa zmierzające do kształtowania spójnej polityki społecznej na rzecz osób z niepełnosprawnościami realizowane były poprzez wprowadzanie w projektach zasady dostępności (przez 7 jednostek), włączanie kwestii niepełnosprawności do dokumentów

strategicznych i programowych (6 jednostek) oraz poprzez starania, by zapobiegać dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami, wspierać partycypację i realizację ich praw (w tym monitorowanie wdrażania Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych na szczeblu samorządu lokalnego i regionalnego) – takie działania podejmowały 3 jednostki samorządu województwa.

Wykres 39. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek IV w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 2. Osoby starsze

Kierunek I: Włączenie społeczne i aktywność osób starszych

Najwięcej, 64% gmin realizowało zadania z zakresu wsparcia samodzielności osób starszych w miejscu zamieszkania (np. poprzez dostosowanie warunków mieszkaniowych, pomoc asystentów). Ponad połowa gmin podejmowała się działań z zakresu promocji zdrowia fizycznego i psychicznego, zdrowego stylu życia, umożliwienia korzystania z zajęć sportowych i infrastruktury sportowej na ulgowych zasadach, oraz edukacji społecznej w zakresie praw osób starszych, ich bezpieczeństwa (w przestrzeni prywatnej i publicznej), wizerunku i potencjału; rozwijania działań i różnych form współpracy sprzyjających integracji międzypokoleniowej. Najrzadziej podejmowanym działaniem było wsparcie rozwoju srebrnej gospodarki. Podjęło się go tylko 7% podmiotów.

Wykres 40. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek I (włączenie społeczne i aktywność osób starszych) w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Samorządy powiatowe, a także miasta na prawach powiatu – podobnie, jak miało to miejsce w przypadku gmin – najczęściej realizowały zadania z zakresu wspierania samodzielności osób starszych w miejscu zamieszkania, np. poprzez dostosowanie warunków mieszkaniowych lub pomoc asystentów, promocji zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym poprzez umożliwienie korzystania z zajęć sportowych i infrastruktury sportowej na ulgowych zasadach oraz edukacji, w tym w zakresie praw osób starszych, ich bezpieczeństwa, wizerunku i potencjału, a także rozwijania działań i różnych form współpracy sprzyjających integracji międzypokoleniowej. Dodatkowo wszystkie miasta powiatowe wspierały i organizowały wolontariat osób starszych i na rzecz osób starszych oraz rozwijały różnego typu podmioty reprezentujące seniorów przy organach samorządu terytorialnego, co jednak nie było działaniem powszechnym wśród powiatów (a wynika z łączenia przez miasta powiatowe zadań właściwych powiatom z zadaniami gminy). Żadne z tych miast, jak również żaden z powiatów, nie wspierały natomiast rozwoju srebrnej gospodarki i nie promowały wśród pracodawców umiejętności zarządzania wiekiem pracowników.

Wykres 41. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek I (włączenie społeczne i aktywność osób starszych) w 2024 roku (n=11)

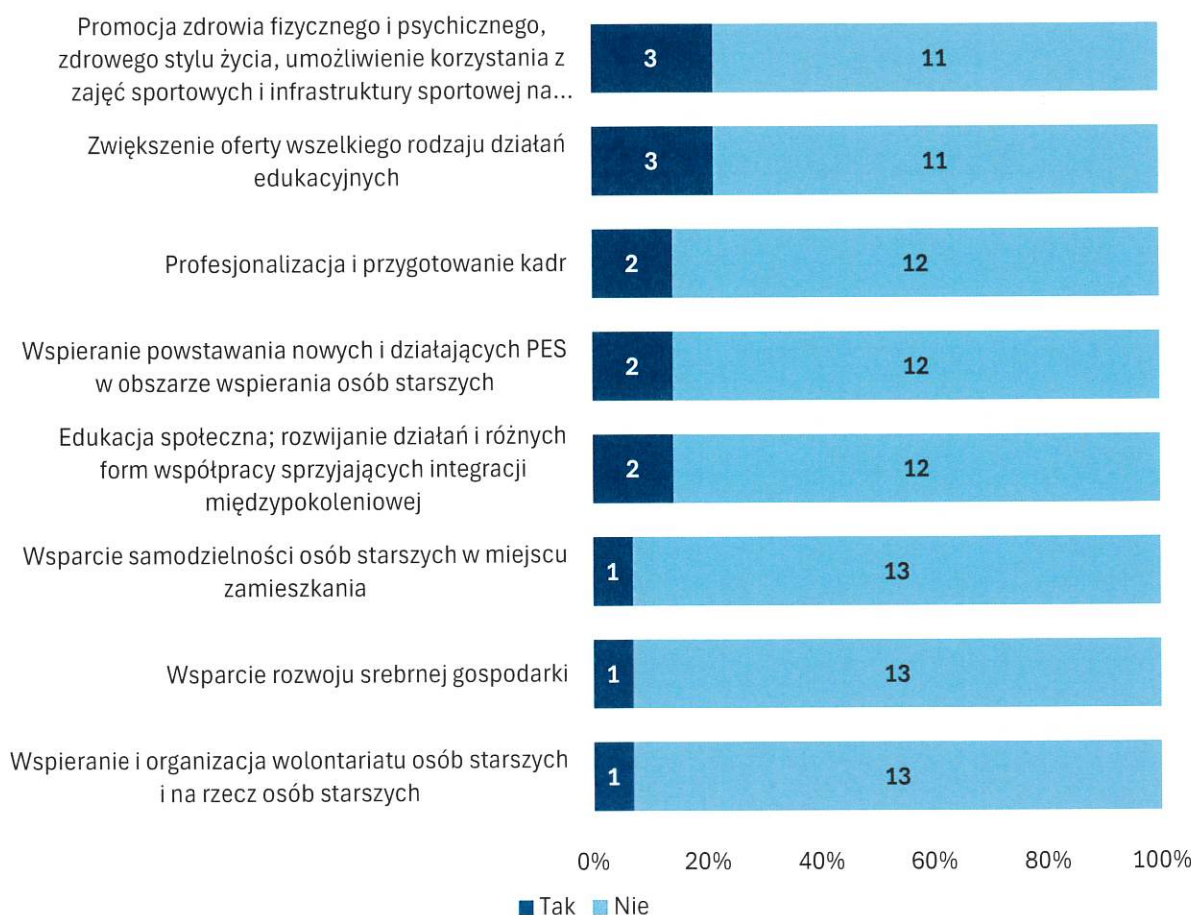

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa na rzecz włączenia społecznego i wspierani aktywności osób starszych polegały w 2024 roku na promowaniu zdrowia fizycznego i psychicznego, zdrowego stylu życia oraz umożliwianiu osobom starszym korzystania z zajęć sportowych i infrastruktury sportowej na ulgowych zasadach (przez 3 jednostki) oraz na zwiększaniu oferty wszelkiego rodzaju działań edukacyjnych np. nabywanie umiejętności cyfrowych i korzystaniu z nowoczesnych technologii informatycznych, w tym w obszarze e-zdrowie, platformy usług elektronicznych ZUS, kulturalnych i obejmujących czas wolny, adresowanych do seniorów (z uwzględnieniem potrzeb osób starszych w różnych grupach wiekowych i zamieszkujących obszary miejskie i wiejskie) – takie działania realizowane były również przez 3 jednostki województwa. Po 2 instytucje działały na rzecz profesjonalizacji i przygotowania kadr poprzez wspieranie i rozwijanie kompetencji lokalnych liderów wywodzących się ze środowiska seniorów, rozwijanie kompetencji kadr instytucji publicznych (z obszaru kultury, sportu i rekreacji, edukacji, organów władz samorządowych) w zakresie współpracy z seniorami, animowania środowiska seniorów oraz wspierając powstawanie nowych i działanie istniejących podmiotów ekonomii społecznej w obszarze wspierania osób starszych, a także edukacji społecznej w zakresie praw osób starszych, ich bezpieczeństwa (w przestrzeni prywatnej i publicznej), wizerunku i potencjału; rozwijanie działań i różnych form współpracy

sprzyjających integracji międzypokoleniowej. Pojedyncze instytucje realizowały również działania mające na celu wspieranie samodzielności osób starszych w miejscu zamieszkania oraz rozwoju srebrnej gospodarki i organizacji wolontariatu osób starszych i na rzecz osób starszych.

Wykres 42. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek I (włączenie społeczne i aktywność osób starszych) w 2024 roku (n=14)

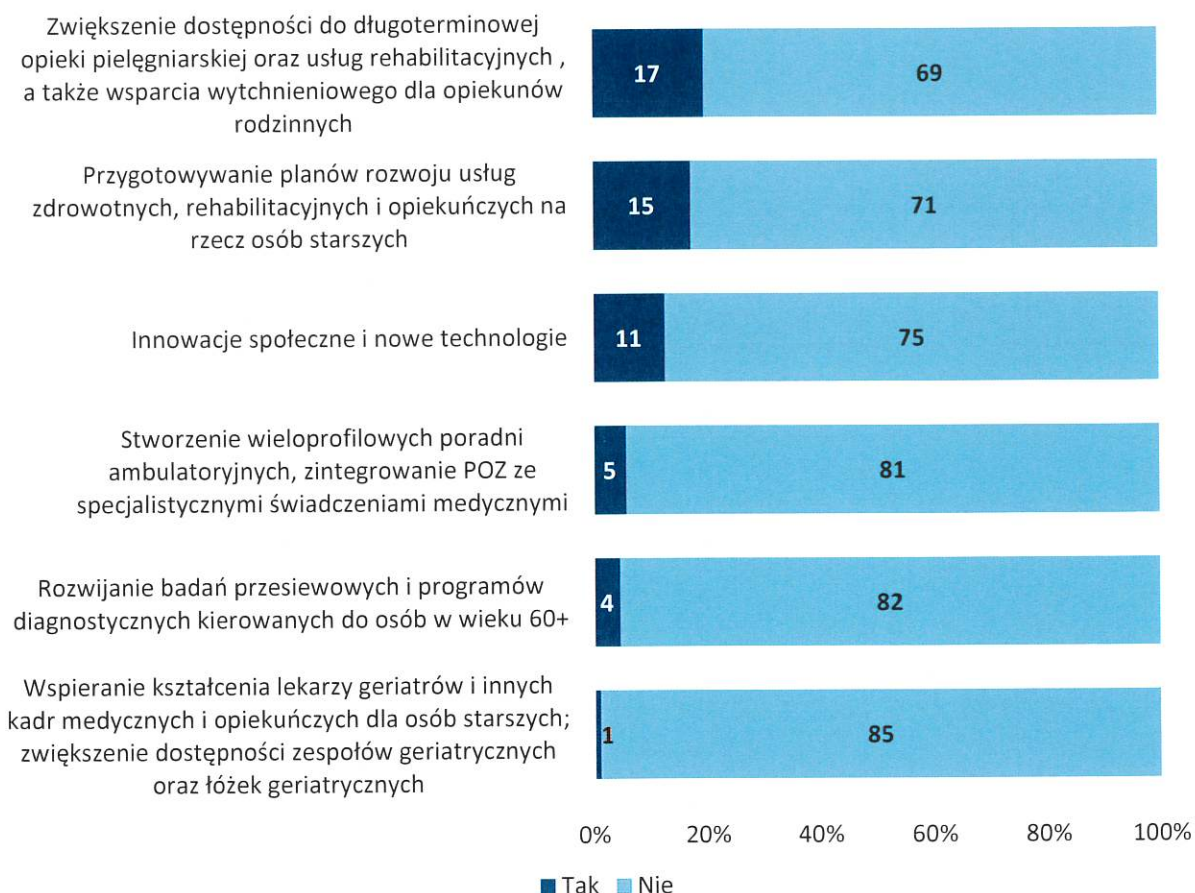

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek II: Wsparcie zdrowotne dla osób starszych

Większość gmin nie prowadziła działań z zakresu wsparcia zdrowotnego osób starszych. Najwięcej (20%) gmin podjęło się realizacji zadań z zakresu zwiększenia dostępności do długoterminowej opieki pielęgniarstwa oraz usług rehabilitacyjnych (w tym rehabilitacji domowej), a także wsparcia wytchnieniowego dla opiekunów rodzinnych (faktycznych).

Wykres 43. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek II (wsparcie zdrowotne dla osób starszych) w 2024 roku (n=86)

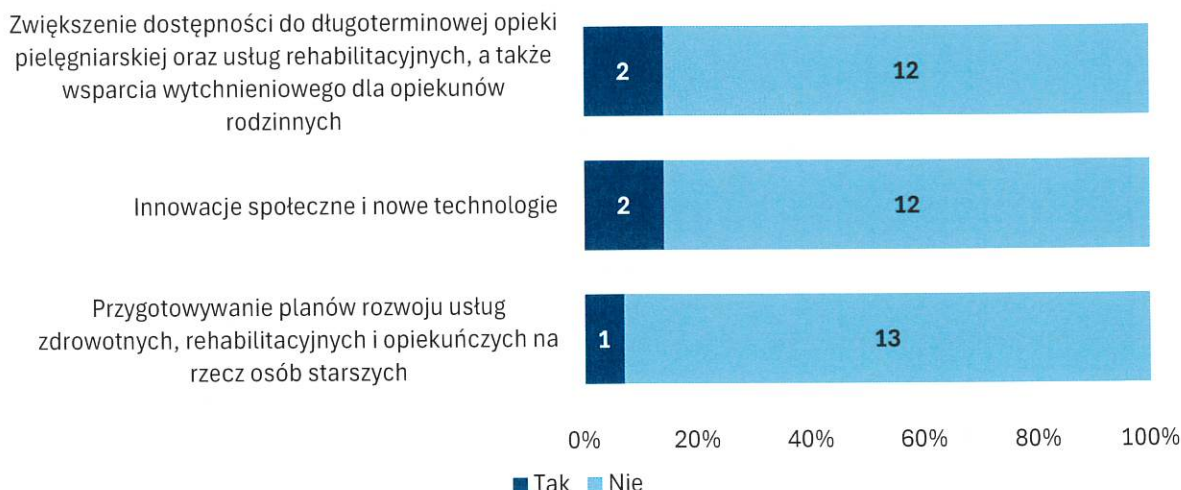

Źródło: opracowanie własne.

Miasta na prawach powiatu oraz powiaty nie prowadziły działań dotyczących wsparcia zdrowotnego dla osób starszych wskazanych w Strategii.

Samorząd województwa łódzkiego podejmował w 2024 roku działania mające zapewnić wsparcie zdrowotne osobom starszym poprzez: zwiększenie dostępności do długoterminowej opieki pielęgniarstwa oraz usług rehabilitacyjnych (w tym rehabilitacji domowej), a także wsparcie wytchnieniowe dla opiekunów faktycznych (2 instytucje), kreowanie innowacji społecznych i wprowadzanie nowych technologii np. e-usług zdrowotnych, e-poradnictwa (również 2 instytucje). Jedną z instytucji szczebla wojewódzkiego realizowała zadania polegające na przygotowywaniu planów rozwoju usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych na rzecz osób starszych stosownie do zdiagnozowanych potrzeb.

Wykres 44. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek II (wsparcie zdrowotne dla osób starszych) w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 3. Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi

Kierunek I: Podniesienie świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną i profilaktykę uzależnień

Ponad 80% samorządów gminnych realizowało działania edukacyjne dla kadry działającej w obszarze profilaktyki uzależnień. Duży odsetek (77%) prowadził działania informacyjno-edukacyjnych dotyczące uzależnień, w tym behawioralnych, ryzyka szkód wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz dostępu do specjalistycznej pomocy i wsparcia. Najmniej podmiotów (41%) budowało sieci międzysektorowych i międzyinstytucjonalnych powiązań na rzecz profesjonalnej profilaktyki uzależnień.

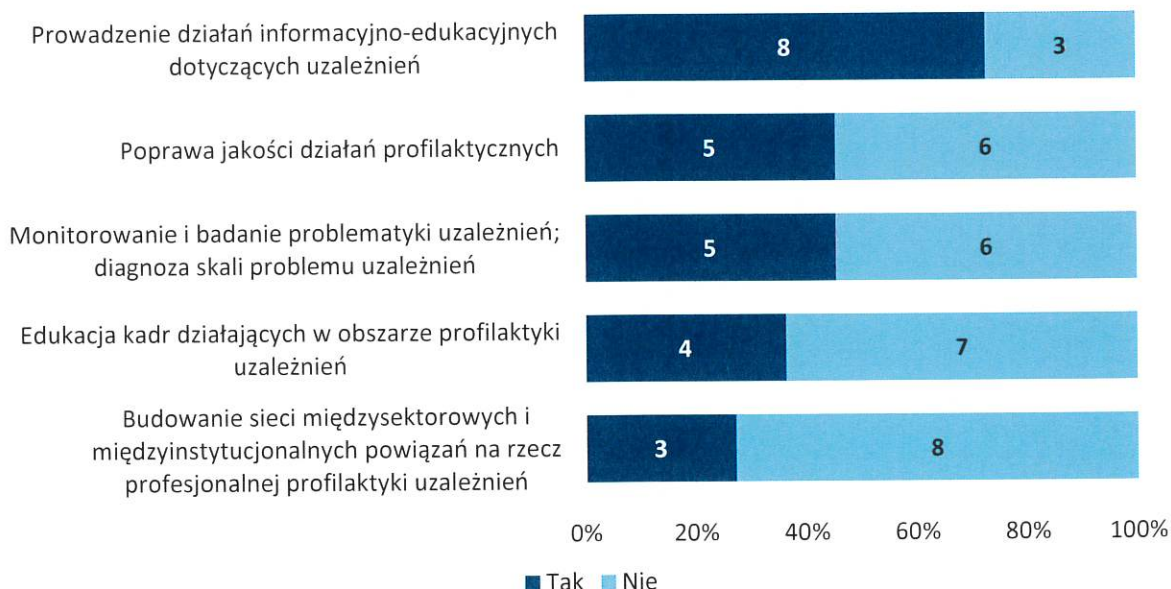
Wykres 45. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek I w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Hierarchia działań realizowanych przez powiaty oraz miasta na prawach powiatu w obszarze podnoszenia świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną i profilaktykę uzależnień jest zbliżona do kolejności działań wskazywanych przez gminy. Jednostki te najczęściej prowadziły działania informacyjno-edukacyjne dotyczące uzależnień, w tym behawioralnych, ryzyka szkód wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz dostępu do specjalistycznej pomocy i wsparcia oraz realizowały zadania mające na celu poprawę jakości działań profilaktycznych, obejmujące w szczególności: diagnozę zapotrzebowania na działania profilaktyczne w grupach ryzyka, w tym OzN, integrowanie działań profilaktycznych wokół problemów oraz wszystkich obszarów zdrowia (m.in. duchowy, emocjonalny, fizyczny i społeczny), poprawę dostępności działań profilaktycznych o charakterze uniwersalnym, selektywnym i wskazującym (w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym z niepełnosprawnościami i innymi specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), uwzględnianie w działaniach profilaktycznych wszystkich ważnych środowisk wychowawczych (m.in. rodzina, szkoła, rówieśnicy, środowisko lokalne) oraz realizację programów opartych o standardy profilaktyki, w szczególności programów rekomendowanych opartych na naukowych dowodach. Dodatkowo znaczna część powiatów monitorowała i badała problematykę uzależnień oraz diagnozowała skalę tego problemu, natomiast wszystkie miasta na prawach powiatu prowadziły edukację kadr działających w obszarze profilaktyki uzależnień.

Wykres 46. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek I w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa mające na celu podniesienie świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną i profilaktykę uzależnień polegały na poprawie jakości działań profilaktycznych, prowadzeniu działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących uzależnień oraz na monitorowaniu i badaniu problematyki uzależnień, w tym także diagnozowaniu skali uzależnień (takie działania zadeklarowały po 2 jednostki samorządu województwa). Poza tym jedna jednostka działała w 2024 roku na rzecz budowania sieci międzysektorowych i międzyinstytucjonalnych powiązań na rzecz profesjonalnej profilaktyki uzależnień i również jedna prowadziła edukację kadr działających w obszarze profilaktyki uzależnień.

Wykres 47. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek I w 2024 roku (n=14)

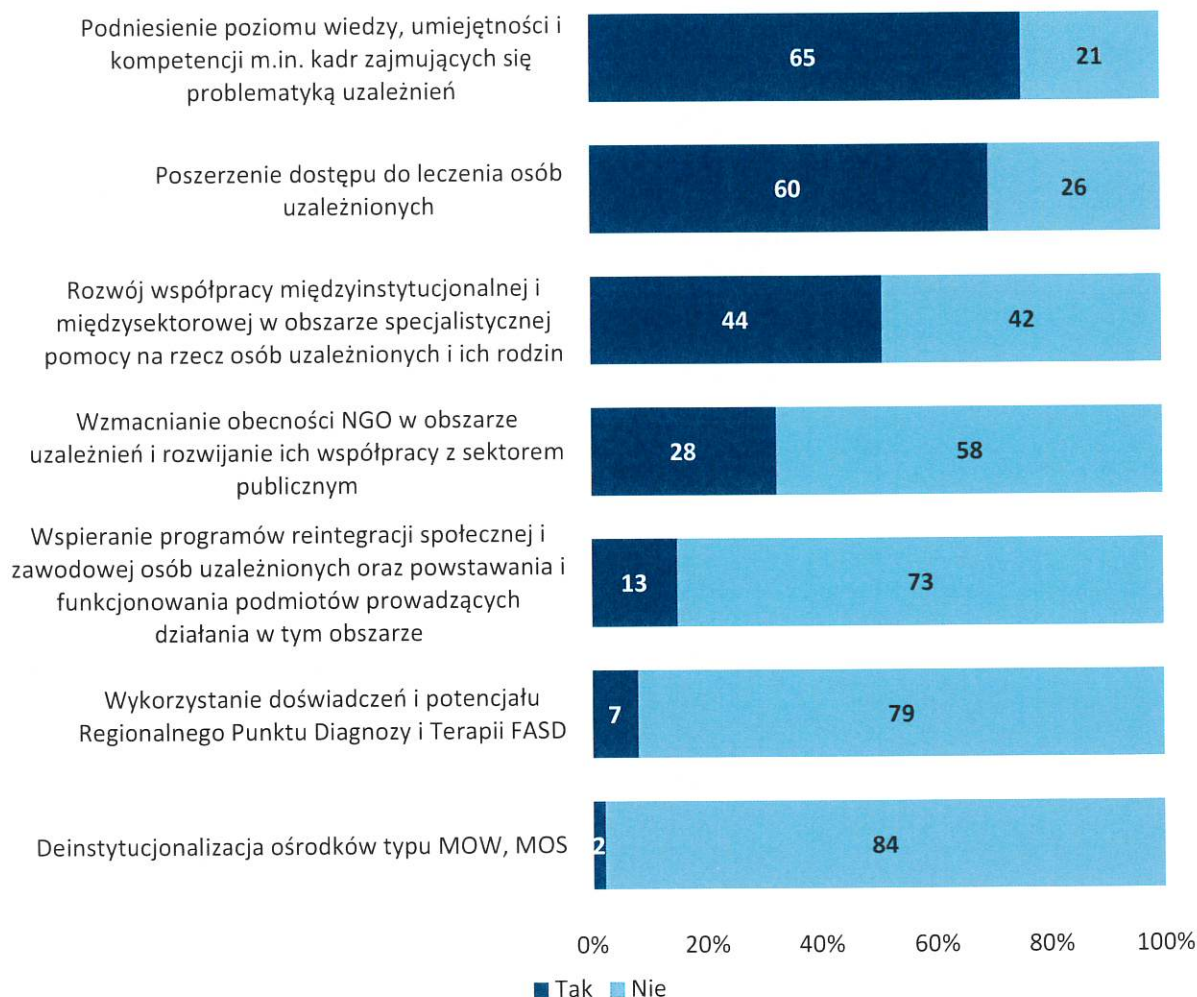

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek II: Wzrost skuteczności w obszarze leczenia, redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich

Ponad ¾ gmin (76%) podjęło się działań mających na celu podniesienie poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr zajmujących się problematyką uzależnień oraz przedstawicieli zawodów mających częstszy kontakt z osobami uzależnionymi, w szczególności z dziećmi i młodzieżą. Duża część jednostek realizowała działania w zakresie poszerzenia dostępu do leczenia osób uzależnionych np. zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy, w tym specjalistycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, poprawy dostępności punktów konsultacyjno-informacyjnych i poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego dla osób nadużywających i uzależnionych od substancji psychoaktywnych – 70% deklaracji. Najmniej podmiotów, tylko 2%, zdeinstytucjonalizowało ośrodki typu MOW, MOS.

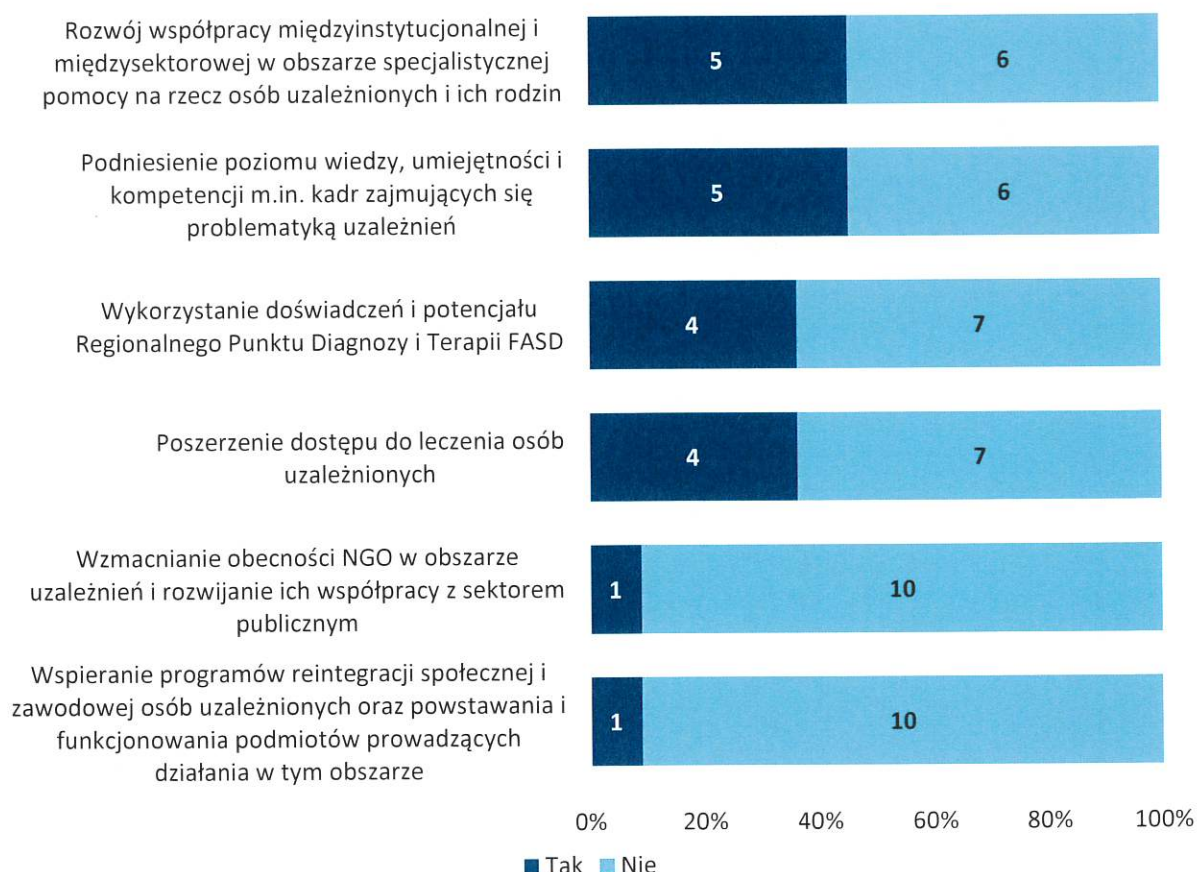
Wykres 48. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek II w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Podnoszenie poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr zajmujących się problematyką uzależnień stanowiło również jedno z najczęstszych działań realizowanych przez powiaty z terenu województwa łódzkiego oraz jedyne podejmowane w analizowanym obszarze przez miasta powiatowe. Dodatkowo samorządy powiatowe stosunkowo często rozwijały współpracę międzyinstytucjonalną i międzysektorową w obszarze specjalistycznej pomocy na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin. Ponadto, 4 powiaty wykorzystywały doświadczenie i potencjał Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FASD oraz podejmowały działania mające na celu multiplikowanie takiej formy wsparcia, czego nie odnotowano w żadnym mieście powiatowym. Samorządy powiatowe nie podejmowały natomiast działań mających na celu deinstytucjonalizację ośrodków typu MOW i MOS.

Wykres 49. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek II w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa na rzecz wzrostu skuteczności w obszarze leczenia, redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych i ich bliskich w 2024 roku miały na celu przede wszystkim podniesienie poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr zajmujących się problematyką uzależnień oraz przedstawicieli zawodów mających częstszy kontakt z osobami uzależnionymi, w szczególności z dziećmi i młodzieżą (takie działania zadeklarowały 2 jednostki szczebla wojewódzkiego), koncentrowały się również na wykorzystywaniu doświadczeń i potencjału Regionalnego Punktu Diagnostyki i Terapii FASD, multiplikowaniu takiej formy wsparcia (co zostało podjęte również przez 2 jednostki samorządu województwa) oraz poszerzeniu dostępu do leczenia dla osób uzależnionych (również 2 instytucje). Instytucje działały również na rzecz rozwijania współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w obszarze specjalistycznej pomocy na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin oraz wzmacniania obecności NGO w obszarze uzależnień i rozwijania ich współpracy z sektorem publicznym, m.in. poprzez wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

Wykres 50. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek II w 2024 roku (n=14)

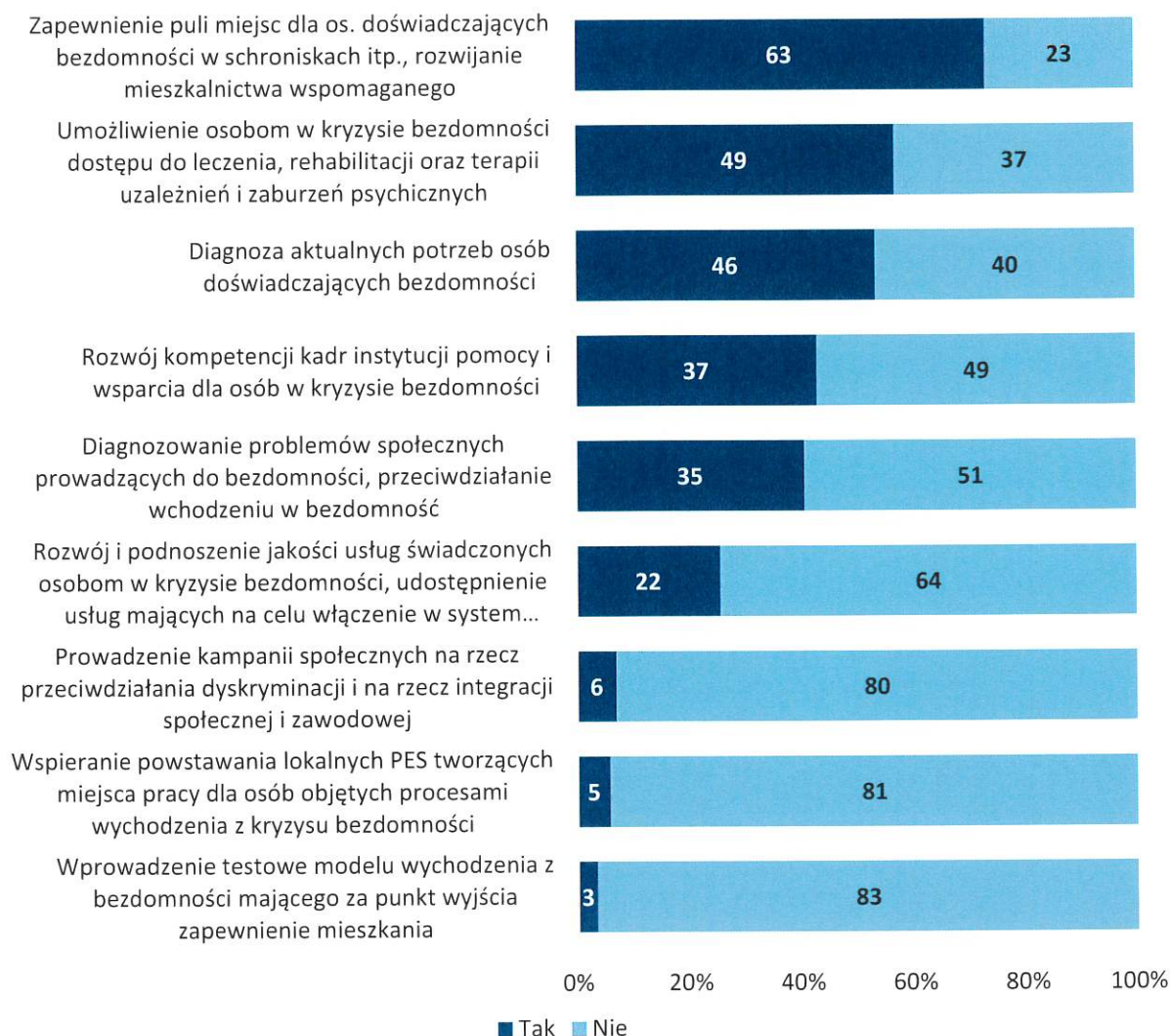

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 4. Bezdomność

Zapewnienie puli miejsc dostępnych osobom doświadczającym bezdomności, w tym dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz innych grup o specjalnych potrzebach, w schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach przy jednoczesnej implementacji zasad idei deinstytucjonalizacji oraz tworzenie warunków do rozwijania mieszkalnictwa wspomaganego to działanie, którego podjęto się 73% gmin. Nieco ponad połowa jednostek realizowała zadania z zakresu umożliwienia osobom w kryzysie bezdomności dostępu do leczenia, rehabilitacji oraz terapii uzależnień i zaburzeń psychicznych (57%), a także diagnozy aktualnych potrzeb osób doświadczających bezdomności, w szczególności potrzeb w zakresie ochrony zdrowia oraz monitorowała skalę zjawiska bezdomności (53%). Zdecydowana mniejszość jednostek podjęła się działań z zakresu prowadzenia kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji oraz na rzecz integracji społecznej i zawodowej osób w kryzysie bezdomności, zmian w zakresie definiowania bezdomności (7%) oraz wspierania powstawania lokalnych podmiotów ekonomii społecznej tworzących miejsca pracy dla osób objętych procesami wychodzenia z kryzysu bezdomności (6%). Pojedyncze podmioty (3%) wdrożyły testowy model wychodzenia z bezdomności mający za punkt wyjścia zapewnienie mieszkania, jako programu obudowanego innymi formami niezbędnego do utrzymania mieszkania wsparcia (w tym wsparcia psychospołecznego) w oparciu o model „Najpierw mieszkanie” („Housing first”).

Wykres 51. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: bezdomność w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

W obszarze bezdomności, wszystkie miasta na prawach powiatu zapewniły pulę miejsc dostępnych osobom doświadczającym bezdomności, w tym dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz innych grup o specjalnych potrzebach, w schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach przy jednoczesnej implementacji zasad idei deinstytucjonalizacji oraz tworzyły warunki do rozwijania mieszkalnictwa wspomagane. Działania powiatów w tym obszarze koncentrowały się natomiast głównie na diagnozowaniu problemów społecznych prowadzących do bezdomności oraz przeciwdziałaniu wchodzeniu w bezdomność, a także prowadzeniu kampanii społecznych na rzecz przeciwdziałania dyskryminacji oraz na rzecz integracji społecznej i zawodowej.

Działania samorządu województwa w obszarze bezdomności realizowane były przez pojedyncze jednostki, a polegały na: wspieraniu powstawania lokalnych podmiotów ekonomii społecznej tworzących miejsca pracy dla osób objętych procesami wychodzenia z kryzysu bezdomności, rozwijaniu kompetencji kadr instytucji pomocy i wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności,

wprowadzeniu testowego modelu wychodzenia z bezdomności mającego za punkt wyjścia zapewnienie mieszkania, jako programu obudowanego innymi formami niezbędnego do utrzymania mieszkania wsparcia, rozwijaniu i podnoszeniu jakości usług świadczonych osobom w kryzysie bezdomności, umożliwianiu osobom w kryzysie bezdomności dostępu do leczenia, rehabilitacji oraz terapii uzależnień i zaburzeń psychicznych, diagnozowaniu aktualnych potrzeb osób doświadczających bezdomności oraz problemów społecznych prowadzących do bezdomności – dzięki czemu możliwe będzie przeciwdziałanie wchodzeniu w bezdomność.

Wykres 52. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: bezdomność w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 5. Integracja cudzoziemców

Większość gmin z województwa łódzkiego nie podejmowała się działań z zakresu integracji cudzoziemców. W zależności od działania, między 31% a 47% gmin zadeklarowało, że te działania ich nie dotyczyły. Około 1/3 jednostek podjęła się działań z zakresu zapewnienia wsparcia m.in. mieszkaniowego, medycznego, zawodowego, socjalnego, psychologicznego, prawnego, dopasowanego do indywidualnych potrzeb cudzoziemców. 12% jednostek realizowała zadania z zakresu edukacji, w tym do wielokulturowości, służącej adaptacji społeczno-zawodowej: nauka języka polskiego i kultury w edukacji formalnej i pozaformalnej, prowadzenie kursów, szkoleń, seminariów, m.in. zawodowych, integracyjnych, służących rozwojowi osobistemu, dezaktywacji stereotypów w społeczeństwie, podnoszeniu świadomości społecznej, poznaniu systemu prawnego

i administracyjnego. Pozostałe działania świadczyły pojedyncze jednostki. Żadna gmina nie prowadziła oraz upowszechniała wyników badań i analiz związanych z problematyką integracji cudzoziemców (m.in. diagnozowanie potrzeb, problemów, testowanie rozwiązań).

Wykres 53. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: integracja cudzoziemców w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Zadania samorządów realizowane w obszarze integracji cudzoziemców polegały głównie na prowadzeniu działań wspierających usamodzielnienie i samowystarczalność, w tym przede wszystkim służących integracji cudzoziemców na rynku pracy – działania takie prowadziło 5 spośród 11 jednostek uczestniczących w badaniu. Nieliczne powiaty podejmowały inicjatywy na rzecz intensyfikowania współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej w celu optymalizacji świadczonego wsparcia na rzecz cudzoziemców, podnoszenia jakości usług świadczonych cudzoziemcom oraz zapewniania bezpośredniego wsparcia w różnych obszarach życia, a także prowadziły edukację służącą adaptacji społeczno-zawodowej. Pozostałe zadania należące do analizowanego obszaru podejmowane były sporadycznie. Działania służące integracji cudzoziemców

podejmowane były przez wszystkie miasta na prawach powiatu, przy czym żadne z zadań nie było realizowane we wszystkich jednostkach.

Wykres 54. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: integracja cudzoziemców w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa służące integracji cudzoziemców polegały na intensyfikowaniu i podnoszeniu jakości współpracy międzyinstytucjonalnej i międzysektorowej (taką aktywność zadeklarowały dwie jednostki szczebla wojewódzkiego). Pojedyncze instytucje podejmowały starania na rzecz rozwijania i podnoszenia jakości usług świadczonych cudzoziemcom, zapewniania dostosowanego do indywidualnych potrzeb wsparcia m.in. mieszkaniowego, medycznego, zawodowego, socjalnego, psychologicznego, prawnego, edukacji w tym do wielokulturowości, służącej adaptacji społeczno-zawodowej poprzez np. naukę języka polskiego i kultury w edukacji formalnej i pozaformalnej, prowadzenie kursów, szkoleń, seminariów, m.in. zawodowych, integracyjnych, służących rozwojowi osobistemu, dezaktywacji stereotypów w społeczeństwie, podnoszeniu świadomości społecznej, poznaniu systemu prawnego i administracyjnego. Jednostki

samorządu województwa prowadziły również działania wspierające usamodzielnienie i samowystarczalność - przede wszystkim z myślą o integracji cudzoziemców na rynku pracy.

Wykres 55. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: integracja cudzoziemców w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 6. Dostępność

Główne działania podejmowane przez samorządy gminne w ramach obszaru dostępność koncentrowały się na zwiększaniu dostępności obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, a także miejsc umożliwiających aktywny wypoczynek, rekreację i sport dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień (64% jednostek) oraz promowaniu i wdrażaniu standardów dostępności obiektów i przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami w różnych obszarach życia społecznego (59% jednostek). Najmniej – 3% gmin podjęło się wsparcia budowy domów wielopokoleniowych i innych obiektów mieszkalnych zgodnie z koncepcją ageing in place, sprzyjającą deinstytucjonalizacji.

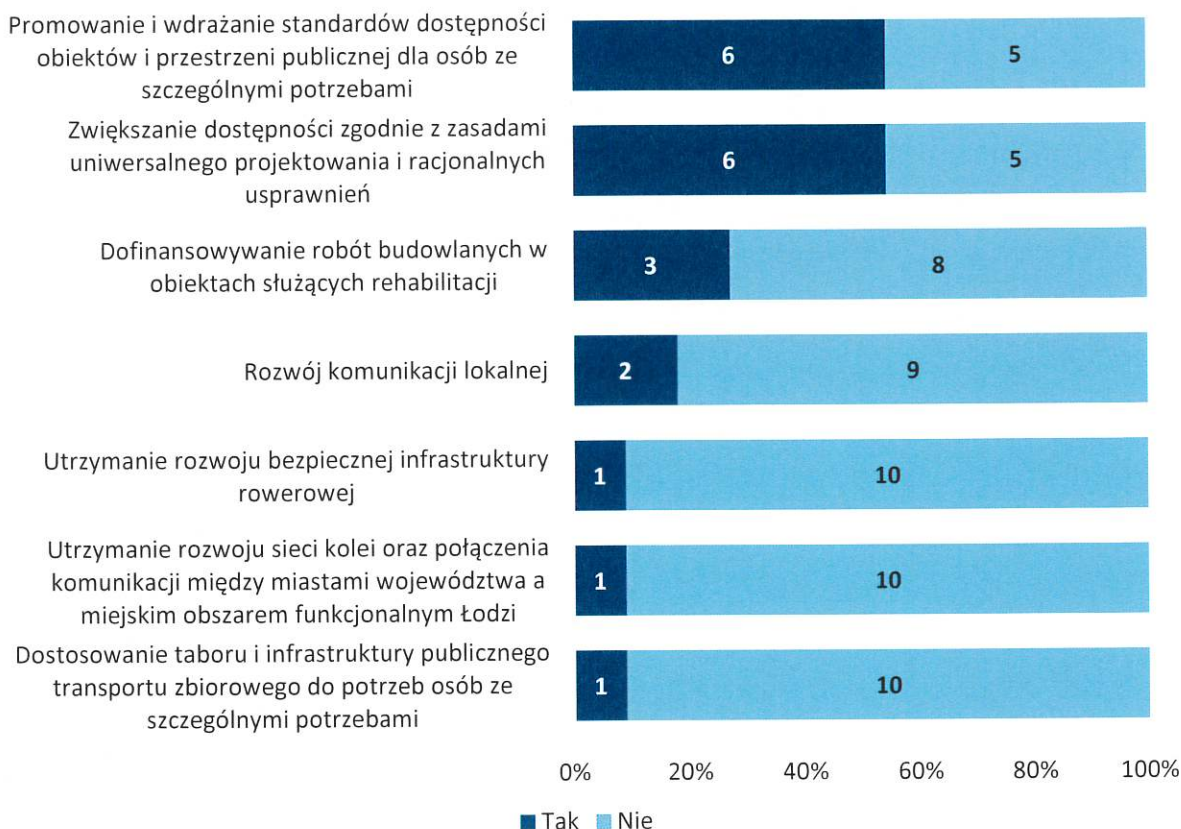
Wykres 56. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: dostępność w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie, jak gminy, również powiaty najczęściej podejmowały działania mające na celu zwiększanie dostępności przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz promowały i wdrażały standardy dostępności i zasady projektowania uniwersalnego w różnych obszarach życia społecznego (ponad połowa podmiotów uczestniczących w badaniu). Dofinansowania robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych udzielane były przez 3 jednostki powiatowe, a pozostałe działania z analizowanego obszaru realizowane były sporadycznie. Powiaty nie realizowały wsparcia w zakresie budowy domów wielopokoleniowych i innych obiektów mieszkalnych zgodnie z koncepcją ageing in place, sprzyjającej deinstytucjonalizacji. Ponadto, powyższe działanie było jedynym, które nie było podejmowane przez miasta na prawach powiatu. Większość spośród pozostałych zadań była realizowana w przynajmniej jednym mieście powiatowym, przy czym żadne z działań nie było realizowane we wszystkich jednostkach jednocześnie.

Wykres 57. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: dostępność w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Obszar „Dostępność” realizowany był przez jednostki samorządu województwa przede wszystkim jako działania polegające na promowaniu i wdrażaniu standardów dostępności obiektów i przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami (7 wskazań), oraz jako zwiększanie dostępności zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień (5 wskazań). Poza tym 2 jednostki samorządu województwa łódzkiego zapewniały dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, a jedna instytucja podejmowała starania na rzecz utrzymania rozwoju bezpiecznej infrastruktury rowerowej w całym województwie, wraz z rowerami na wynajem.

Wykres 58. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: dostępność w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki rezultatu realizacji celu III:

Ze względu na opóźnienie w dostępności danych w statystyce publicznej wskaźniki zaprezentowano dla roku 2023:

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
1	Odsetek zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami w wieku 16 lat i więcej	% osób	19,5% (2019)	19,40%	24.5%	Bank Danych Lokalnych GUS
2	Udział osób objętych opieką instytucjonalną (DPS) w populacji osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu, która korzysta ze wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej	% osób	38% (2019)	brak danych	28%	Sprawozda wczółć systemu pomocy społecznej: sprawozdanie OZPS
3	Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku 60 lat	lata	K: 23,8 (2019 r) M: 18,6 (2019 r)	K: 23,8 M: 18,9	K: 24,5 M: 19,0	Bank Danych Lokalnych GUS

I.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
4	Liczba gmin, w których prowadzono programy profilaktyczne rekomendowane z obszaru: a. profilaktyki uniwersalnej, b. profilaktyki selektywnej, c. profilaktyki wskazującej. Liczba gmin, w których prowadzono programy profilaktyczne inne niż rekomendowane, z obszaru: d. profilaktyki uniwersalnej, e. profilaktyki selektywnej, f. profilaktyki wskazującej.	gmina	Odpowiednio, w 2018 roku: a. 43 b. 8 c. 5 d. 84 e. 10 f. 8	Odpowiednio: a. 66 b. 9 c. 8 d. 86 e. 13 f. 7	odpowiednio: a. 66 b. 12 c. 8 d. 110 e. 15 f. 12	Sprawozdania KCPU: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień w Polsce w samorządach lokalnych w 2023 roku
5	Osoby doświadczające bezdomności objęci indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności	osoby	342	304 (2022)	Wzrost o 20% w stosunku do wartości bazowej	Sprawozdania z realizacji działań na rzecz osób w kryzysie bezdomności i w województwach Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych:
6	Liczba linii regionalnych komunikacji autobusowej	linie				Bank Danych Lokalnych GUS
	Kumulatywna liczba dofinansowanych obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami OzN	obiekty	81 (2018) 14	75 20	100 min. 72	RCPS w Łodzi

W województwie łódzkim wielkość dostępnych wskaźników realizacji celu „Włączenie społeczno-zawodowe” w 2023 roku w porównaniu do 2020 r. kształtowała się następująco:

- Nastąpił niewielki spadek odsetka zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami w wieku 16 lat i więcej (w porównaniu z 2019 r.)
- Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku 60 lat wydłużyło się w przypadku mężczyzn oraz pozostało na niezmiennym poziomie w przypadku kobiet (w porównaniu do 2019 r.)
- Wzrosła liczba gmin, w których prowadzono programy profilaktyczne rekomendowane z obszaru profilaktyki uniwersalnej, selektywnej, oraz wskazującej.
- Wzrosła liczba gmin, w których prowadzono programy profilaktyczne inne niż rekomendowane, z obszaru profilaktyki uniwersalnej oraz selektywnej, natomiast spadła liczba gmin, w których prowadzono programy profilaktyczne inne niż rekomendowane, z obszaru w przypadku profilaktyki wskazującej.
- Zmniejszyła się liczba osób doświadczających bezdomności objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności (dane dostępne dla roku 2022).
- Nastąpił spadek liczby linii regionalnych komunikacji autobusowej (w porównaniu do 2018 roku).
- Wzrosła kumulatywna liczba dofinansowanych obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami OzN.

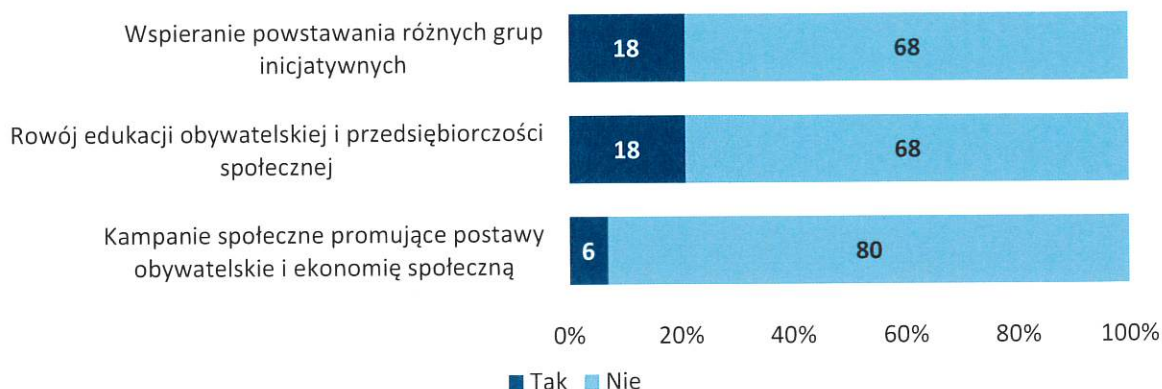
IV. Cele horyzontalne

Obszar 1. Ekonomia społeczna

Kierunek I: Rozwój aktywności społecznej i lokalnej

Po około 1/5 samorządów gminnych podjęła się wspierania powstawania różnych grup inicjatywnych (od grup nieformalnych, stowarzyszeń do partnerstw lokalnych, branżowych, kooperacji, klastrów, grup producenckich) lub działań związanych z rozwojem edukacji obywatelskiej i przedsiębiorczości społecznej w szkołach i na wyższych uczelniach. Kampanie społeczne promujące postawy obywatelskie i ekonomię społeczną prowadziło 7% podmiotów.

Wykres 59. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek I w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Zarówno powiaty, jak i miasta na prawach powiatu, sporadycznie realizowały zadania służące rozwojowi aktywności społecznej i lokalnej. Stosunkowo najczęściej podejmowane były inicjatywy na rzecz rozwoju edukacji obywatelskiej i przedsiębiorczości społecznej w szkołach i na wyższych uczelniach oraz służące wspieraniu powstawania różnych grup inicjatywnych – od grup nieformalnych, stowarzyszeń do partnerstw lokalnych, branżowych, kooperacji, klastrów po grupy producenckie.

Działania samorządu województwa łódzkiego podejmowane na rzecz rozwijania aktywności społecznej i lokalnej polegały z jednej strony na wspieraniu powstawania różnych grup inicjatywnych – od grup nieformalnych, stowarzyszeń do partnerstw lokalnych, branżowych, kooperacji, klastrów, grup producenckich (wykazały takie działania po 2 podmioty), jak również na rozwijaniu edukacji obywatelskiej i przedsiębiorczości społecznej w szkołach i na wyższych uczelniach (również 2 wskazania).

Wykres 60. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek I w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Kierunek II: Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej w regionie

Większość gmin nie podejmowała działań mających na celu wzmocnienie PES w regionie. Najwięcej (19%) jednostek, rozwijało lokalny system wsparcia dla organizacji pozarządowych, podmiotów ES. Pozostałe działania świadczyły pojedyncze podmioty.

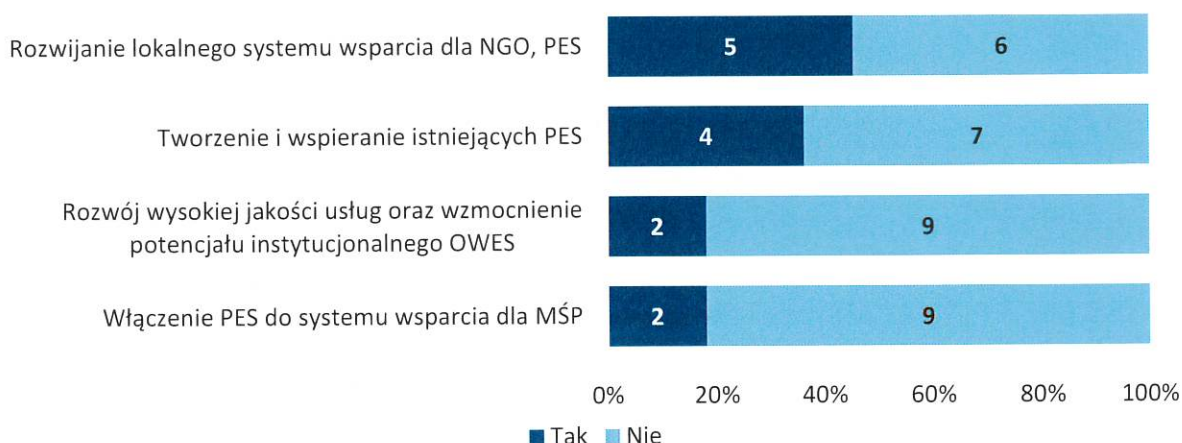
Wykres 61. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek II w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Również jednostki szczebla powiatowego (w tym samorządy powiatowe i miasta na prawach powiatu) stosunkowo rzadko realizowały działania na rzecz wzmocnienia podmiotów ekonomii społecznej w regionie. Główne działania prowadzone w tym obszarze odpowiadały zadaniom realizowanym najczęściej przez samorządy gminne.

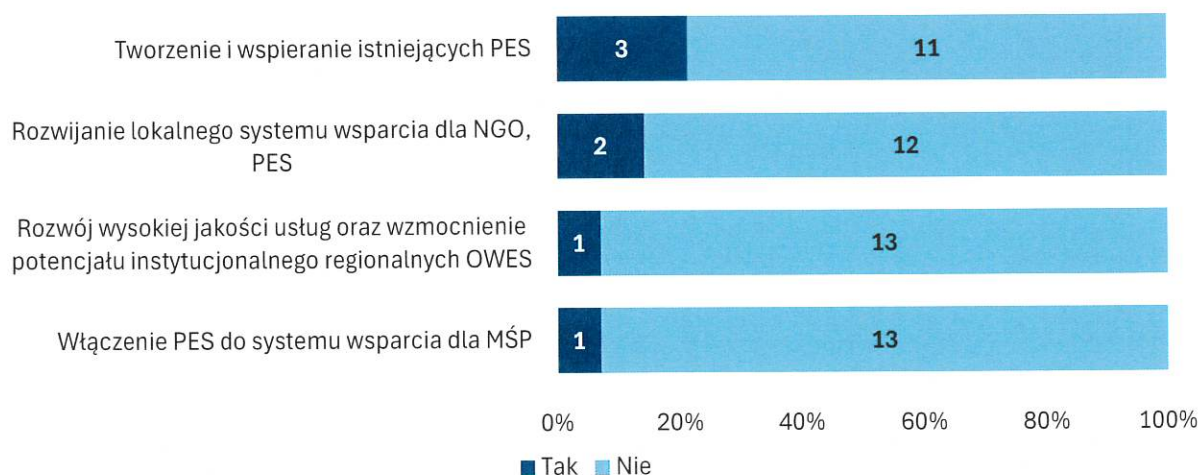
Wykres 62. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek II w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa łódzkiego służące wzmocnieniu podmiotów ekonomii społecznej w regionie w 2024 roku miały na celu tworzenie i wspieranie istniejących podmiotów ekonomii społecznej (taką odpowiedź zaznaczyły 3 jednostki samorządu województwa) oraz rozwijanie lokalnego systemu wsparcia dla organizacji pozarządowych, podmiotów ekonomii społecznej (2 wskazania). Pojedyncze jednostki samorządu województwa łódzkiego podejmowały również działania służące rozwijaniu wysokiej jakości usług oraz wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego regionalnych ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES) i włączaniu podmiotów ekonomii społecznej do systemu wsparcia dla MŚP.

Wykres 63. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek II w 2024 roku (n=14)

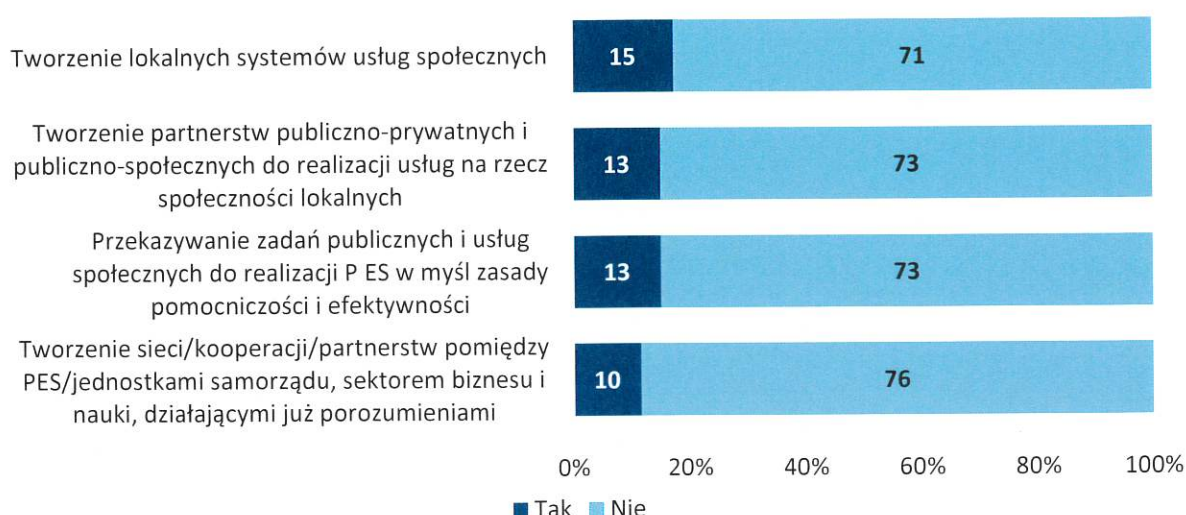
Źródło: opracowanie własne.

Kierunek III: Zwiększenie roli podmiotów ekonomii społecznej jako dostawcy usług i produktów odpowiadających lokalnym potrzebom

Poszczególne działania w ramach powyższego kierunku świadczył nieduży, zbliżony odsetek gmin:

- 17% jednostek tworzyło lokalne systemy usług społecznych, szczególnie w obszarach kluczowych dla sytuacji społecznej regionu,
- 15% jednostek tworzyło partnerstwa publiczno-prywatne i publiczno-społeczne do realizacji usług na rzecz społeczności lokalnych,
- 15% jednostek przekazywało zadania publiczne i usługi społeczne do realizacji PES w myśl zasady pomocniczości i efektywności (w tym zadania wieloletnie, rozwój zleceń w oparciu o klauzule społeczne, kontrakty wieloletnie),
- 12% jednostek tworzyło sieci/kooperacje/partnerstwa pomiędzy podmiotami ES/jednostkami samorządu, sektorem biznesu i nauki, a także działającymi już porozumieniami, np. kółkami rolniczymi, LGD, organizacjami turystycznymi, stowarzyszeniami samorządów, grupami producenckimi.

Wykres 64. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek III w 2024 roku (n=86)

Źródło: opracowanie własne.

Poszczególne działania mające na celu zwiększenie roli podmiotów ekonomii społecznej jako dostawcy usług i produktów podejmowane były przez nieliczne powiaty (od 3 do 4 jednostek). Najczęściej polegały one na tworzeniu partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych i przekazywaniu zadań publicznych i usług społecznych (w tym zadań i kontraktów wieloletnich) do realizacji podmiotom ekonomii społecznej. Realizacji działań z analizowanego obszaru podjęto się zaledwie jedno z trzech miast na prawach powiatu.

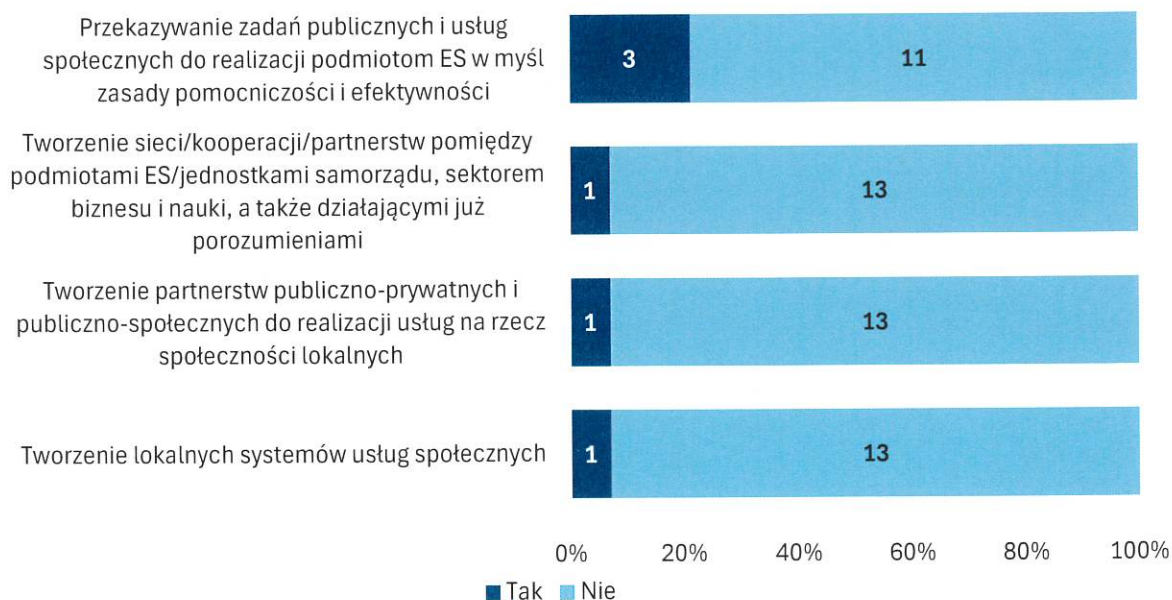
Wykres 65. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek III w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa łódzkiego na rzecz zwiększania roli podmiotów ekonomii społecznej jako dostarczyciela usług i produktów odpowiadających lokalnym potrzebom w 2024 roku polegały najczęściej po prostu na przekazywaniu zadań publicznych i usług społecznych do realizacji podmiotom ekonomii społecznej w myśl zasady pomocniczości i efektywności (w tym zadania wieloletnie, rozwój zleceń w oparciu o klauzule społeczne, kontrakty wieloletnie) – działania takie zadeklarowały 3 podmioty szczebla wojewódzkiego. Poza tym po jednej instytucji wykonywało zadania służące tworzeniu sieci, kooperacji i partnerstw pomiędzy podmiotami ekonomii społecznej a jednostkami samorządu, sektorem biznesu i nauki, a także wspieraniem już istniejących porozumień, np. kółek rolniczych, lokalnych grup działania, organizacji turystycznych, stowarzyszeń samorządów i grup producenckich, a także zadania na rzecz tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych do realizacji usług na rzecz społeczności lokalnych oraz tworzenia lokalnych systemów usług społecznych.

Wykres 66. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek III w 2024 roku (n=14)

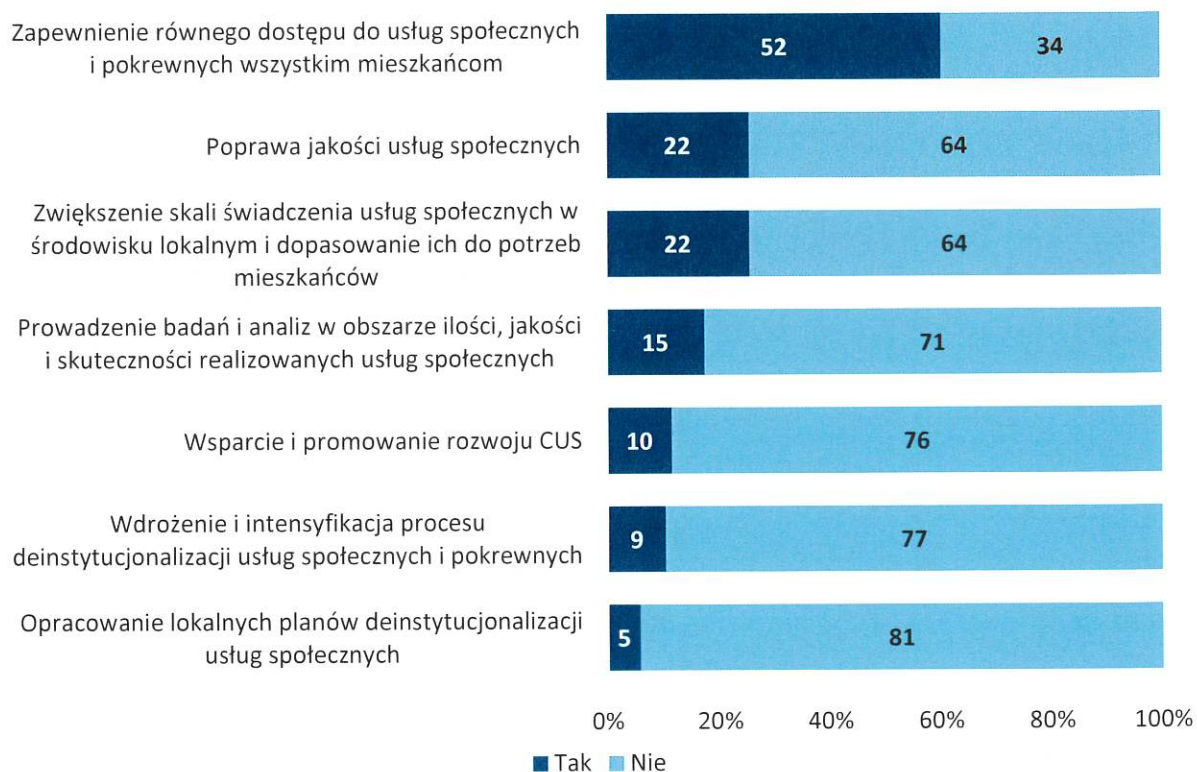

Źródło: opracowanie własne.

Obszar 2. Usługi społeczne

Najwięcej gmin zadeklarowało zapewnienie równego dostępu do usług społecznych i pokrewnych wszystkim mieszkańcom województwa bez względu na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rasę, pochodzenie, status materialny, wyznawane poglądy, wiarę, orientację seksualną, stan zdrowia czy niepełnosprawność – 60% podmiotów. Najmniej podjęto działania z zakresu deinstytucjonalizacji - 10% wdrożyło i intensyfikowało proces deinstytucjonalizacji usług społecznych i pokrewnych (w tym zdrowotnych); realizowało działania z zakresu m.in. analizy schematów deinstytucjonalizacji usług, diagnozy potrzeb mieszkańców DPS, wsparcia JST w realizacji deinstytucjonalizacji usług (ramy prawne, ścieżki finansowe, wsparcie merytoryczne), szkolenia personelu, kampanie społeczne pokazujące korzyści z rozwoju usług środowiskowych itp., a 6% opracowało lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Wykres 67. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: usługi społeczne w 2024 roku (n=86)

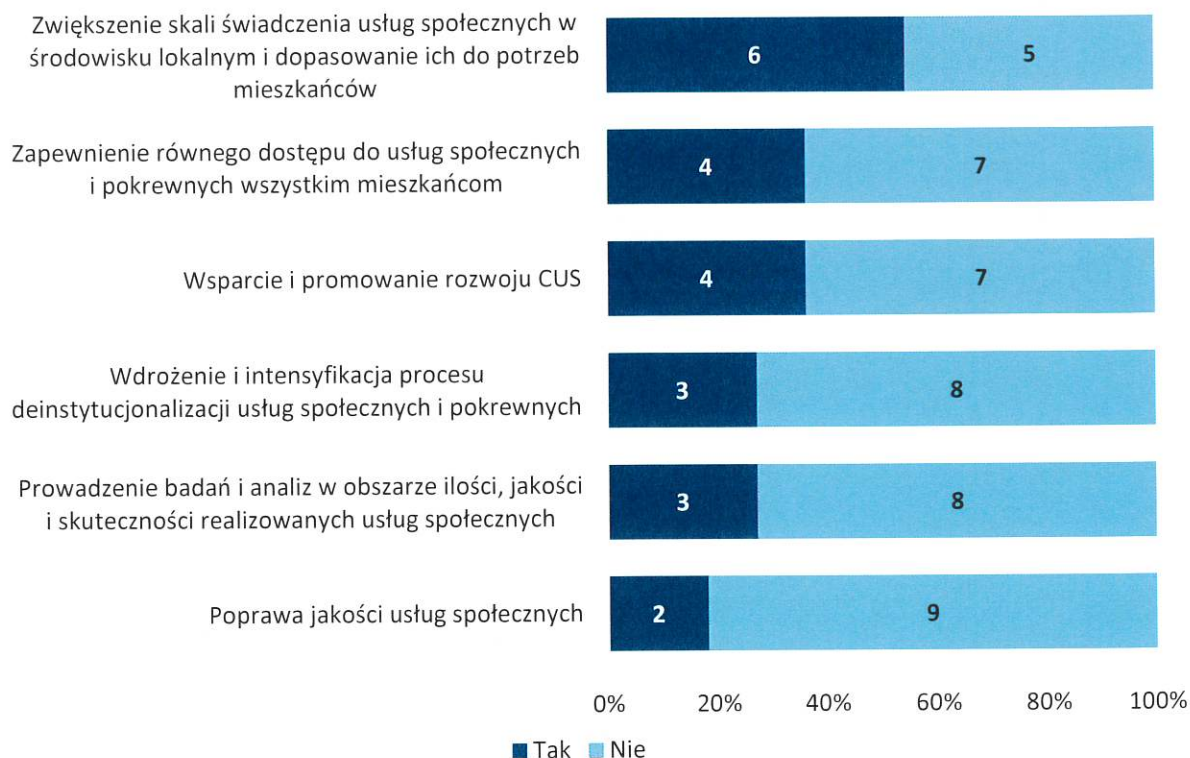

Źródło: opracowanie własne.

Największa liczba spośród powiatów objętych badaniem (6 jednostek) oraz wszystkie miasta na prawach powiatu realizowały w 2024 roku zadania mające na celu zwiększenie skali świadczenia usług społecznych w środowisku lokalnym i dopasowanie ich do potrzeb mieszkańców, wykorzystując przy tym takie narzędzia i mechanizmy, jak m.in. zlecanie zadań zawartych w Ustawie z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz wykorzystanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. Wśród innych zadań znalazło się m.in. zapewnienie równego dostępu do usług społecznych wszystkim mieszkańcom województwa bez względu na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rasę, pochodzenie, status materialny, wyznawane poglądy, wiarę, orientację seksualną, stan zdrowia czy niepełnosprawność oraz wspieranie i promowanie rozwoju centrów usług społecznych.

Żadna z jednostek szczebla powiatowego nie opracowała lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych. Jedynie jedno miasto na prawach powiatu jest w trakcie jego opracowywania.

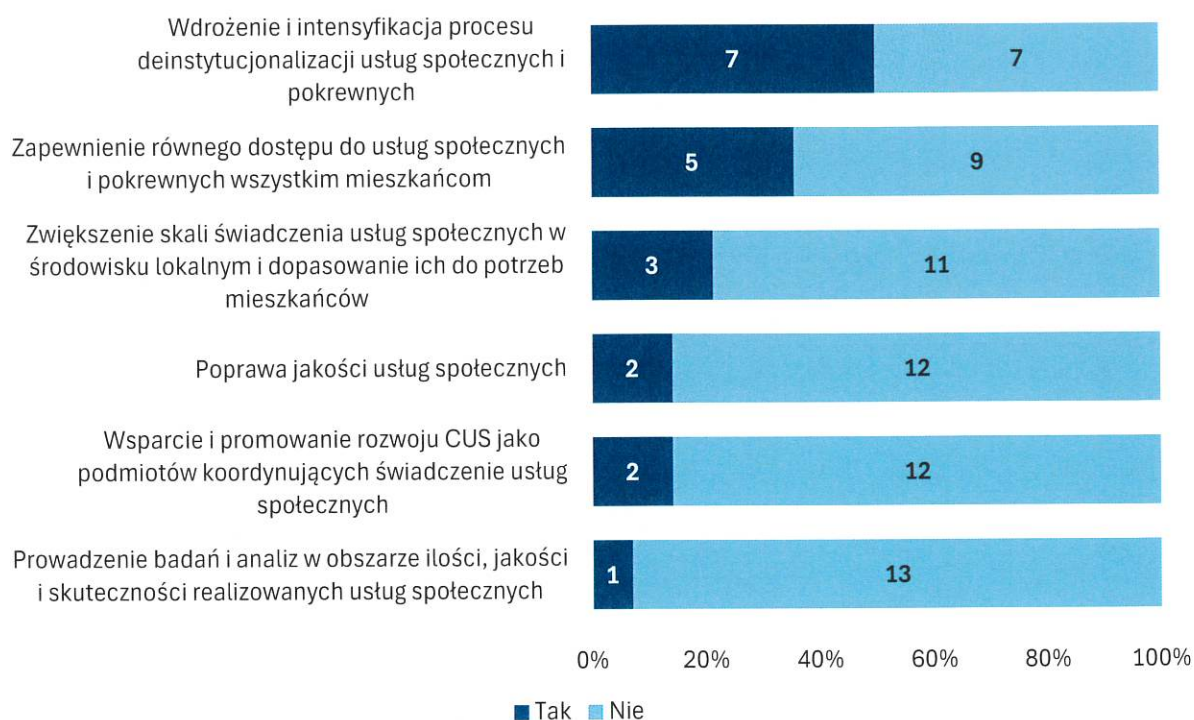
Wykres 68. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: usługi społeczne w 2024 roku (n=11)

Źródło: opracowanie własne.

Działania samorządu województwa w obszarze rozwijania usług społecznych w 2024 roku polegały najczęściej na wdrażaniu i intensyfikacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych i pokrewnych – w tym zdrowotnych (7 jednostek zadeklarowało realizację tego zadania) oraz zapewnianiu równego dostępu do usług społecznych i pokrewnych wszystkim mieszkańcom (zadanie wskazane przez 5 jednostek szczebla wojewódzkiego). 3 podmioty zwiększały skalę świadczenia usług społecznych w środowisku lokalnym i podejmowały działania na rzecz dopasowywania zakresu usług społecznych do potrzeb mieszkańców. Po 2 jednostki realizowały działania na rzecz poprawy jakości usług społecznych oraz wspierania i promowania rozwoju centrum usług społecznych jako podmiotów koordynujących świadczenie usług społecznych. Jedna jednostka samorządu województwa prowadziła badania i analizy w obszarze ilości, jakości i skuteczności realizowanych usług społecznych.

Wykres 69. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: usługi społeczne w 2024 roku (n=14)

Źródło: opracowanie własne.

Samorząd województwa opracował Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji dla województwa łódzkiego na lata 2023-2025, wskazujący główne kierunki planowanych zmian w systemie usług społecznych w województwie łódzkim w oparciu o diagnozę potrzeb i zasobów regionu.

Wskaźniki rezultatu realizacji celów horyzontalnych:

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych
1	Liczba podmiotów ES w regionie	PES	brak danych	6,6 tys. (2022)	wzrost o 20%	Bank Danych Lokalnych GUS
2	Liczba miejsc pracy w utworzonych przedsiębiorstwach społecznych	miejsca pracy	291	556 (2021)	610	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Łódzkiego do roku 2027

l.p.	wskaźnik	jednostka miary	wartość bazowa (2020)	wartość 2023	wartość docelowa 2030	Źródło danych
3	Liczba podmiotów/placówek stacjonarnych zamykanych w ramach procesu deinstytucjonalizacji	Podmioty/placówki	214	brak danych	spadek o 20% liczby placówek o charakterze stacjonarnym długoterminowym	Zestawienie informacji zebranych w ramach monitoringu procesu deinstytucjonalizacji (dane z OZPS, GUS)
4	Liczba opracowanych lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych	%	0	0 ³	50	Badanie własne JST

³ Pięć JST jest w trakcie opracowywania lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Podsumowanie

Zgodnie z wynikami przeprowadzonego monitoringu realizacji zapisów „Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku”, samorząd województwa oraz samorządy lokalne z terenu województwa łódzkiego podejmowały w 2024 roku szereg działań odnoszących się do celów strategicznych i obszarów oddziaływań i polityk horyzontalnych określonych w przedmiotowym dokumencie:

I. Cel strategiczny: Aktywne i silne społeczności lokalne

Obszary:

1. Kapitał społeczny

Najwięcej jednostek z terenu województwa podejmowało działania z zakresu wsparcia działań aktywizacyjnych i kulturalnych (np. wystaw, imprez, konkursów promujących region). Natomiast **najmniej** podmiotów aktywizowało mieszkańców na rzecz lokalnego środowiska, np. poprzez: wyszukanie i docieranie do lokalnych liderów opinii, zachęcanie do działania w grupach formalnych i nieformalnych, a także rozwój partycypacji społecznej i poczucia sprawczości, uruchamianie instrumentów partycypacji społecznej, np. mikrograntów, inicjatywy lokalnej, funduszu sołeckiego i dotacji na wsparcie oddolnej aktywności.

2. Wsparcie rodzin i dzieci

- Kierunek I: Prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym i wspierającym na rzecz dzieci i rodzin

Najczęściej podejmowanym działaniem wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa w ramach powyższego kierunku była poprawa dostępności oraz jakości pracy służb i profesjonalistów na rzecz wsparcia rodziny, w tym rodziny problemowej. **Najmniej** podmiotów realizowało zadania z zakresu tworzenia i rozwoju placówek wsparcia dziennego, w tym dostosowywania placówek pod kątem potrzeb dzieci z niepełnosprawnością i innych grup dzieci i młodzieży wymagających wsparcia oraz z zakresu wszechstronnego wspierania młodych dorosłych w przechodzeniu do dorosłości.

- Kierunek II: Poprawa jakości i dostępności systemu pieczy zastępczej i adopcji

Najwięcej samorządów dążyło w 2024 roku do wzmocnienia współpracy instytucji statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, a **najmniej** rozwijało usługi środowiskowe dla dzieci i rodzin w tym poprzez przekształcanie instytucji opieki całodobowej w środowiskowe formy wsparcia – rodzinne formy pieczy zastępczej, poradnie specjalistyczne, placówki wsparcia dziennego, miejsca pobytu całodobowego wyłącznie o charakterze krótkookresowym realizowanym w trybie turnusowym.

- Kierunek III: Kompleksowe wsparcie dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej i placówek całodobowego pobytu

Działaniem **najczęściej** podejmowanym przez podmioty z województwa było wzmocnienie roli procesu usamodzielniania się, m.in. poprzez prowadzenie edukacji, diagnozy kompetencji i opieki nad procesem rozwijania samodzielności (indywidualne programy usamodzielniania), wsparcie mentorskie i psychologiczne, w tym diagnoza potencjału i doradztwa zawodowego dla usamodzielniających się wychowanków oraz przygotowanie ich do pełnienia ról rodzicielskich. Z kolei

najrzadziej podejmowanym wśród JST działaniem było tworzenie koszyka usług społecznych dla osób w procesie usamodzielniania, np. rozwój mechanizmów i narzędzi umożliwiających samodzielny start w dorosłe życie w tym poprzez zapewnienie dostępu do mieszkań wspieranych i treningowych.

3. Edukacja, opieka i wychowanie

Najwięcej jednostek z terenu województwa łódzkiego podjęło się realizacji zadań z zakresu wzmocnienia działań profilaktycznych, zapobiegających trudnościom w uczeniu się i zachowaniu oraz wczesnej interwencji, a także działań podejmowanych na rzecz młodzieży zagrożonej marginalizacją społeczną. **Najmniej** podmiotów dostosowywało na swoim terenie ofertę szkolnictwa branżowego i zawodowego oraz ofertę kształcenia ustawicznego, w tym kształcenia online i kształcenia nieformalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy i włączającego grupy o zróżnicowanych potrzebach oraz dążyło do skutecznego zainteresowania odbiorców.

4. Kultura

Najczęściej podejmowanym przez JST w 2024 r. działaniem było wspieranie działań z obszaru edukacji kulturalnej – zarówno tej adresowanej do dzieci i młodzieży, jak i projektów dedykowanych dorosłym oraz projektów o charakterze pokoleniowym, transkulturowym i integracyjnym. **Najmniej** podmiotów podjęło się włączenia działań z zakresu rozwoju publiczności (audience development) do regionalnych dokumentów strategicznych oraz planów działania poszczególnych wojewódzkich instytucji kultury.

II. Cel strategiczny: Standardy i jakość życia

Obszary:

1. Ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne

Działaniem **najczęściej** podejmowanym przez podmioty z województwa był rozwój różnych form pomocy w tym pomocy rzeczowej, w szczególności żywnościowej dla osób najbardziej potrzebujących. **Najrzadziej** JST wskazywały, że realizowały działania z zakresu wspierania powstawania lokalnych PES tworzących miejsca pracy dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Aktywność zawodowa

Na terenie **największej** liczby samorządów wspierano nabywanie umiejętności potrzebnych do poszukiwania pracy oraz motywacji do jej podjęcia, a także usuwania barier psychologicznych (nastawienia) osób pozostających długotrwale bez pracy/wchodzących na rynek pracy po długiej przerwie (w szczególności kobiet, osób z niepełnosprawnościami, migrantów, ubogich pracujących) przez poradnictwo zawodowe, pracę socjalną, programy indywidualne, rozwijanie umiejętności zawodowych i kompetencji społecznych. W ramach tego obszaru, **najmniej** jednostek wspierało powstawanie lokalnych PES wspierających aktywność społeczną i zawodową.

3. Mieszkalnictwo

Najczęściej podejmowanym działaniem JST w 2024 r. było zwiększenie liczby realizowanych remontów mieszkań komunalnych oraz poprawa stanu lokali socjalnych, natomiast **najrzadszym** były działania informacyjne i doradcze przy udziale RCPS w Łodzi, skierowane do JST, w zakresie sposobów

gospodarowania posiadanym zasobem mieszkaniowym (w tym z udziałem społecznych agencji najmu).

4. Zdrowy styl życia

Najwięcej samorządów podejmowało się działań z zakresu propagowania zdrowego stylu życia wśród ogółu mieszkańców województwa, w tym w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych przez praktyczne zajęcia, szkolenia itp. dotyczące zdrowej diety oraz rozszerzenie oferty dostępnych (przestrzennie i finansowo) dodatkowych zajęć aktywności fizycznej. **Najmniej** jednostek realizowało zadania z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego oraz wsparcia osób dotkniętych tymi trudnościami i ich rodzin.

III. Cel strategiczny: Włączenie społeczno-zawodowe

Obszary:

1. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu

- Kierunek I: Rozwój działań profilaktycznych oraz wsparcia społecznego i zdrowotnego dla osób z niepełnosprawnościami

Największa liczba podmiotów realizowała zadanie polegające na zwiększaniu dostępności do pierwszej pomocy psychologicznej w sytuacjach kryzysu dla osób z niepełnosprawnościami, natomiast **najmniejsza** liczba JST prowadziła diagnozę stanu usług wczesnego wspomaganie rozwoju w województwie - ocenę ich jakości i efektywności; rozwijała sieć ośrodków wczesnej interwencji i zespołów wczesnego wspomaganie rozwoju (w szczególności na terenach miejsko-wiejskich i wiejskich).

- Kierunek II: Integracja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością

Na terenie **największej** liczby samorządów wspierano podnoszenie kwalifikacji pracowników różnych instytucji, np. służb społecznych, medycznych, urzędników oraz pracowników innych podmiotów (np. sądów, policji) świadczących usługi publiczne w zakresie wsparcia i komunikowania się z osobami z niepełnosprawnością. **Najmniej** jednostek podjęło się przygotowania i upowszechnienia informacji dla migrantów na temat życia z niepełnosprawnością i możliwości wsparcia w Polsce.

- Kierunek III: Wsparcie dla osób z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu

Najwięcej jednostek z terenu województwa łódzkiego podjęło się realizacji zadań z zakresu rozwijania wsparcia dla opiekunów faktycznych, w szczególności o charakterze wytnieniowym, jak i pomocy psychologicznej oraz wsparcia szkoleniowego, specjalistycznego, transportowego, technologicznego w zakresie pełnienia opieki. Realizowały one także zadania związane z koordynacją działań i umożliwieniem dostępu do usług świadczonych przez CUS i OPS dla członków rodzin - opiekunów i opiekunów faktycznych i osób potrzebujących wsparcia w zakresie: poradnictwa prawnego, wsparcia psychologicznego i psychospołecznego oraz działań edukacyjnych, szkoleń, wymiany doświadczeń itp. **Najmniejsza** liczba podmiotów promowała udział PES w świadczeniu usług na poziomie środowiska lokalnego dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz OzN, tworzyła partnerstwa zarówno społeczne jak i partnerstwa z przedsiębiorcami.

- Kierunek IV: Spójna polityka społeczna na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Najczęściej podejmowanym przez JST w 2024 r. działaniem było wprowadzenie w projektach zasady dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami w tym z niepełnosprawnością. **Najmniej** podmiotów podjęło się prowadzenia badań i gromadzenia danych z uwzględnieniem problematyki niepełnosprawności we wszystkich kluczowych dziedzinach życia społecznego; oceny jakości i efektywności usług na rzecz OzN i ich otoczenia.

2. Osoby starsze

- Kierunek I: Włączenie społeczne i aktywność osób starszych

Działaniem **najczęściej** podejmowanym przez podmioty z województwa było wsparcie samodzielności osób starszych w miejscu zamieszkania (np. dostosowanie warunków mieszkaniowych, pomoc asystentów). **Najrzadziej** JST wskazywały, że realizowały działania z zakresu wsparcia rozwoju srebrnej gospodarki.

- Kierunek II: Wsparcie zdrowotne dla osób starszych

Na terenie **największej** liczby samorządów wspierano zwiększenie dostępności do długoterminowej opieki pielęgniarstwa oraz usług rehabilitacyjnych (w tym rehabilitacji domowej), a także wsparcia wytchnieniowego dla opiekunów rodzinnych (faktycznych). **Najmniej** jednostek podjęło się wspierania kształcenia lekarzy geriatrów i innych kadr medycznych i opiekuńczych dla osób starszych; zwiększenia dostępności zespołów geriatrycznych (lekarz geriatra, pielęgniarz, fizjoterapeuta, psycholog) oraz łóżek geriatrycznych w oddziałach szpitalnych.

3. Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi

- Kierunek I: Podniesienie świadomości społecznej poprzez edukację zdrowotną i profilaktykę uzależnień

Najwięcej samorządów prowadziło w 2024 roku działania informacyjno-edukacyjne dotyczące uzależnień, w tym behawioralnych, ryzyka szkód wynikających z używania substancji psychoaktywnych oraz dostępu do specjalistycznej pomocy i wsparcia, a **najmniej** budowało sieć międzysektorowych i międzyinstytucjonalnych powiązań na rzecz profesjonalnej profilaktyki uzależnień.

- Kierunek II: Wzrost skuteczności w obszarze leczenia, redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich

Najwięcej jednostek z terenu województwa łódzkiego podjęło się realizacji zadań z zakresu podniesienia poziomu wiedzy, umiejętności i kompetencji kadr zajmujących się problematyką uzależnień oraz przedstawicieli zawodów mających częstszy kontakt z osobami uzależnionymi, w szczególności z dziećmi i młodzieżą, natomiast **najmniej** realizowało zadania związane z deinstytucjonalizacją ośrodków typu MOW, MOS.

4. Bezdomność

Działaniem podejmowanym na terenie **największej** liczby samorządów było zapewnienie puli miejsc dostępnych osobom doświadczającym bezdomności, w tym dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz innych grup o specjalnych potrzebach, w schroniskach, noclegowniach i ogrzewalniach przy jednoczesnej implementacji zasad idei deinstytucjonalizacji oraz tworzenie warunków do rozwijania

mieszkalnictwa wspomaganego. Natomiast działaniem **najrzadziej** podejmowanym było testowe wprowadzenie modelu wychodzenia z bezdomności mającego za punkt wyjścia zapewnienie mieszkania, jako programu obudowanego innymi formami niezbędnego do utrzymania mieszkania wsparcia (w tym wsparcia psychospołecznego) w oparciu o model „Najpierw mieszkanie” („Housing first”).

5. Integracja cudzoziemców

W 2024 r., **najwięcej** JST podjęło się działań polegających na zapewnieniu wsparcia m.in. mieszkaniowego, medycznego, zawodowego, socjalnego, psychologicznego, prawnego, dopasowanego do indywidualnych potrzeb cudzoziemców, natomiast **najmniej** podmiotów prowadziło oraz upowszechniało wyniki badań i analiz związanych z problematyką integracji cudzoziemców (m.in. diagnozowanie potrzeb, problemów, testowanie rozwiązań).

6. Dostępność

Największa liczba podmiotów realizowała zadanie polegające na zwiększaniu dostępności obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej, a także miejsc umożliwiających aktywny wypoczynek, rekreację i sport dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania i racjonalnych usprawnień, natomiast **najmniej** JST wsparła budowę domów wielopokoleniowych i innych obiektów mieszkalnych zgodnie z koncepcją ageing in place, sprzyjającą deinstytucjonalizacji.

IV. Cele horyzontalne

Obszary:

1. Ekonomia społeczna

- Kierunek I: Rozwój aktywności społecznej i lokalnej

Najczęściej podejmowanym działaniem wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa w ramach powyższego kierunku był rozwój edukacji obywatelskiej i przedsiębiorczości społecznej w szkołach i na wyższych uczelniach. **Najmniej** podmiotów realizowało zadania z zakresu prowadzenia kampanii społecznych na poziomie regionalnym i lokalnym promujących postawy obywatelskie i ekonomię społeczną.

- Kierunek II: Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej w regionie

Najwięcej samorządów rozwijało w 2024 roku lokalny system wsparcia dla organizacji pozarządowych, PES, natomiast **najmniej** włączyło PES do systemu wsparcia dla MŚP.

- Kierunek III: Zwiększenie roli podmiotów ekonomii społecznej jako dostawcy usług i produktów odpowiadających lokalnym potrzebom

Na terenie **najwięcej** liczby samorządów przekazywano realizację zadań publicznych i usług społecznych podmiotom ES w myśl zasady pomocniczości i efektywności (w tym zadania wieloletnie, rozwijano zlecenia w oparciu o klauzule społeczne, kontrakty wieloletnie). **Najmniej** jednostek podjęło się tworzenia sieci/kooperacji/partnerstw pomiędzy PES/jednostkami samorządu, sektorem biznesu i nauki, a także działającymi już porozumieniami, np. kółkami rolniczymi, LGD, organizacjami turystycznymi, stowarzyszeniami samorządów, grupami producenckimi.

2. Usługi społeczne

Na terenie **najwiękzej** liczby samorządów wspierano zapewnienie równego dostępu do usług społecznych i pokrewnych wszystkim mieszkańcom województwa bez względu na płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rasę, pochodzenie, status materialny, wyznawane poglądy, wiarę, orientację seksualną, stan zdrowia czy niepełnosprawność. **Najmniej** jednostek opracowało regionalny lub lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Spis wykresów

Wykres 1. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: kapitał społeczny w 2024 roku (n=89).	6
Wykres 2. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: kapitał społeczny w 2024 roku (n=11).	7
Wykres 3. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: kapitał społeczny w 2024 roku (n=14).	8
Wykres 4. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek I w 2024 roku (n=90).	9
Wykres 5. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek I w 2024 roku (n=11).	10
Wykres 6. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek I w 2024 roku (n=14).	11
Wykres 7. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek II w 2024 roku (n=89).	12
Wykres 8. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek II w 2024 roku (n=11).	13
Wykres 9. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek II w 2024 roku (n=14).	14
Wykres 10. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek III w 2024 roku (n=11).	15
Wykres 11. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie rodzin i dzieci – kierunek III w 2024 roku (n=14).	16
Wykres 12. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: edukacja, opieka, wychowanie w 2024 roku (n=89).	17
Wykres 13. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: edukacja, opieka, wychowanie w 2024 roku (n=11).	18
Wykres 14. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: edukacja, opieka, wychowanie w 2024 roku (n=14).	20
Wykres 15. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: kultura w 2024 roku (n=89).	21
Wykres 16. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: kultura w 2024 roku (n=11).	22
Wykres 17. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: kultura w 2024 roku (n=14).	23
Wykres 18. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne w 2024 roku (n=88).	26
Wykres 19. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne w 2024 roku (n=11).	28

Wykres 20. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ubóstwo oraz ubóstwo energetyczne w 2024 roku (n=14).....	29
Wykres 21. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: aktywność zawodowa w 2024 roku (n=88)	30
Wykres 22. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: aktywność zawodowa w 2024 roku (n=11)	31
Wykres 23. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: aktywność zawodowa w 2024 roku (n=14)	32
Wykres 24. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: mieszkalnictwo w 2024 roku (n=88)	33
Wykres 25. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: zdrowy styl życia w 2024 roku (n=88)	34
Wykres 26. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: zdrowy styl życia w 2024 roku (n=11)	34
Wykres 27. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: zdrowy styl życia w 2024 roku (n=14)	35
Wykres 28. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek I w 2024 roku (n=86)	38
Wykres 29. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek I w 2024 roku (n=11)	39
Wykres 30. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek I w 2024 roku (n=14)	40
Wykres 31. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek II w 2024 roku (n=86)	41
Wykres 32. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek II w 2024 roku (n=11)	42
Wykres 33. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek II w 2024 roku (n=14)	43
Wykres 34. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek III w 2024 roku (n=86)	44
Wykres 35. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek III w 2024 roku (n=11)	45

Wykres 36. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek III w 2024 roku (n=14)	46
Wykres 37. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek IV w 2024 roku (n=86)	47
Wykres 38. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek IV w 2024 roku (n=11)	47
Wykres 39. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: wsparcie osób z niepełnosprawnościami, w tym z ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu – kierunek IV w 2024 roku (n=14)	48
Wykres 40. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek I (włączenie społeczne i aktywność osób starszych) w 2024 roku (n=86)	49
Wykres 41. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek I (włączenie społeczne i aktywność osób starszych) w 2024 roku (n=11)	50
Wykres 42. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek I (włączenie społeczne i aktywność osób starszych) w 2024 roku (n=14)	51
Wykres 43. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek II (wsparcie zdrowotne dla osób starszych) w 2024 roku (n=86)	52
Wykres 44. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: osoby starsze – kierunek II (wsparcie zdrowotne dla osób starszych) w 2024 roku (n=14)	53
Wykres 45. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek I w 2024 roku (n=86)	54
Wykres 46. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek I w 2024 roku (n=11)	55
Wykres 47. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek I w 2024 roku (n=14)	56
Wykres 48. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek II w 2024 roku (n=86)	57
Wykres 49. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek II w 2024 roku (n=11)	58
Wykres 50. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: Wsparcie osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniami, używaniem problemowym oraz zachowaniami ryzykownymi – kierunek II w 2024 roku (n=14)	59

Wykres 51. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: bezdomność w 2024 roku (n=86)	60
Wykres 52. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: bezdomność w 2024 roku (n=14)	61
Wykres 53. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: integracja cudzoziemców w 2024 roku (n=86)	62
Wykres 54. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: integracja cudzoziemców w 2024 roku (n=11)	63
Wykres 55. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: integracja cudzoziemców w 2024 roku (n=14)	64
Wykres 56. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: dostępność w 2024 roku (n=86)	65
Wykres 57. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: dostępność w 2024 roku (n=11)	66
Wykres 58. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: dostępność w 2024 roku (n=14)	67
Wykres 59. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek I w 2024 roku (n=86)	70
Wykres 60. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek I w 2024 roku (n=14)	71
Wykres 61. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek II w 2024 roku (n=86)	71
Wykres 62. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek II w 2024 roku (n=11)	72
Wykres 63. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek II w 2024 roku (n=14)	72
Wykres 64. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek III w 2024 roku (n=86)	73
Wykres 65. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek III w 2024 roku (n=11)	74
Wykres 66. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: ekonomia społeczna – kierunek III w 2024 roku (n=14)	75
Wykres 67. Działania samorządów gminnych podejmowane w ramach obszaru: usługi społeczne w 2024 roku (n=86)	76
Wykres 68. Działania samorządów powiatowych podejmowane w ramach obszaru: usługi społeczne w 2024 roku (n=11)	77
Wykres 69. Działania samorządu województwa podejmowane w ramach obszaru: usługi społeczne w 2024 roku (n=14)	78

STARSZY SPECJALISTA

Edyta Zmurkowiak

STARSZY SPECJALISTA

Joanna Czechowska

Kierownik
Wydziału ds. Badań i Analiz

Anna Bujwicka

Starszy Inspektor

Marta Beczkowska

STARSZY SPECJALISTA

Joanna Dytrych

ŁÓDZKIE

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 18 pkt. 16 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, do wyłącznej właściwości sejmiku województwa należy m.in. rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa, w tym w szczególności z działalności finansowej i realizacji programów, o których mowa w art. 18 pkt 2. ustawy, tj. strategii rozwoju województwa. Na mocy art. 21 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, integralną część strategii rozwoju województwa stanowi strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej.

Zgodnie postanowieniami Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XLVIII/577/22 z dnia 27 września 2022 r. w sprawie przyjęcia „Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku”, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi pełniące rolę koordynatora systemu monitorowania przedmiotowego dokumentu przygotowuje nie rzadziej niż co dwa lata sprawozdanie z realizacji Strategii i przedstawia je do akceptacji Dyrektorowi RCPS w Łodzi oraz władzom samorządu województwa. Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi opracowało raport na temat podejmowanych działań i stanu realizacji zapisów Strategii w zakresie polityki społecznej województwa łódzkiego do 2030 roku za rok 2024 w odniesieniu do celów strategicznych oraz obszarów i kierunków działań określonych w przedmiotowym dokumencie.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Regionalnego Centrum Polityki
Społecznej w Łodzi
Kamila Dudkiewicz